

శ్రీమద్విశ్వాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము,

చతుర్థాంశము 4.

చెలి కాని లచ్చ రావు ,

సంపాదకుఁడు.

విజయనందన విలాసము .

మొగళగిరి ఆనందకవి వ్రాసెడిది.

అముద్రితాంశ్రగంధసంస్కృత

చతుర్థాంశము 4

చేరికొని లచ్చారా

సంపాదకుడు

విజయనందన విలాసము.

ఇది

మంగళగిరి ఆనందకవి ప్రణీతము.

మొదటికూర్పు.

శ్రీరామవిలాస ముద్రాక్షర శాలయంప

మదిరెము.

చిత్రాక్ష.

1919,

వెల రు 0—10—0.

ప్రతిక.

మంగళగిరి అసెంబ్లీ కవి యను నతఁడీ గ్రంథమును రచించెను. ఇతఁడు నయోగి
 భాగ్యలక్ష్మణుఁడు. తిమ్మయ్యామాత్యుని పుత్రుఁడు. ఆతఁడు గోతుఁడు. ఈతని
 కాలనిర్ణయమునుగూర్చి కీర్తిశేషులైన కం. వీరేశలింగముగారు తమ కవులచరిత్రమున
 నిట్లువ్రాసిరి. "బ్రాహ్మదొరవారి కావ్యము 1740 సం॥ర పాండిత్యమున రచియింపఁబడిన
 ట్లు చెప్పికొని కవికృతిపరిపక్వముల నతఁడు కల్పాటకపు నవాబగు మహమ్మదల్లి
 చేరసర్కారమును బొందినట్లు తెలియుండుటచేతను, యామహమ్మదల్లి 1749సం॥
 రమునఁగాని సింహాసనమునకు వచ్చియుండకపోవుటచేతను, వేదాంతరసాయనము 1759
 సం॥రమునకుఁ దరువాతనే రచియింపఁబడినదని నిశ్చయింపవలయును. ఈకవి కూచి
 మంచి తిమ్మకవి మొదలయినవారి కాలములనే కృష్ణమండలమున నుండినవాఁడు.
 443 వ పుట 1899 ముద్రాణము వేదాంతరసాయనమునుబట్టి కవుల చరిత్రమునందిట్లు
 వ్రాయఁబడియున్ననుఁ బ్రస్తుతగ్రంథమున నీవిజయనందనలాల కృతిపతియగు శ్రీ
 బాట్ల వేంకటకృష్ణస్వపాలుఁడు గోదానమండలమునందలి ధర్మవరమునందు రమార
 మి71, 89 సం॥రములకేంద్ర జీవించియున్నట్లుఁ దద్వంశియుల వలనఁ జెలియుచున్నం
 దువలనను, మాకుదొకేర తాళపత్రగ్రంథము వ్రాసిన గంటనుకొని జగ్గన్నగారు
 ప్రకృతిపతి పేరుగలవారికొకట వ్రాసియిచ్చినట్లుండుటచేతను, యీతఁడుగారి కాలము
 గూడ 8 సం॥రములకు సరిపోవుటచేతను నీకవి 19 వ శతాబ్దము నందు వ్రాడని
 తోచుచున్నది. కృతిభర్త యీపై బాట్ల వేంకటకృష్ణస్వపాలుని ముఠానియు, తన
 17 వ శతాబ్దమునకు సరిపోవుచున్నది. అదియునుగాక యీతఁడు కృష్ణమండలము
 లానివాడయినచో గోదానమండలమున నీకృతిపతికట్లుఁ దనగ్రంథముఁ దీర్చియి
 చెప్పినో యయ్యదిగూడఁ జెలిసికొనవలసి యున్నది. కవి యాధునికుఁడయినను గృహ
 నామమునుబట్టి యీతఁడు కృష్ణమండలము (ఇప్పటి లెక్కలననుసరించి గుంటూరు
 మండలము) వాడనుట వ్యాయమని తోచుచున్నది. వేదాంతరసాయన వివరములు
 కవిచరిత్రవలననేఁ జెలియుచున్నను శ్రీధరశర్మంగారు పంతులుగారిరచి క్రైస్తవుఁడ
 నుట ప్రమాద మేమోయని సందియమొదవుచున్నది. చరిత్రము క్రైస్తవసంబంధము

న జైత్రముః జరిత్రవ్రాసినమాత్రావః గవికైస్త్రవమత మవలంబించినవాఁడనఁదగువా? పంతులుగారు విజయనందనవిలాసమునుఁ జూచియుండలేదు. గద్యమునఁ “శ్రీగుడ్డి” మరీకడుణాకటాక్ష,, అని యుండుటచేత నీతఁడు హైందవుఁడుగాఁ గన్పట్టుచున్న వాఁడు. మేము వేదాంతరసాయనపీఠికఁ జూడలేదు. పంతులుగారు కవులచరిత్రము నంనువ్రాసిన వాగ్రథలుబట్టియైన నీతఁడుకైస్త్రవమతస్తులైనట్లు నెక్కడను జెప్పకొని యుండలేదు. వేదాంతరసాయనమునందు గద్యములూ “శ్రీమత్సర్వేశ్వర కడుణాకటాక్ష వీరబ్రహ్మ సరస సాహితీధారత్యు,, అనుటబట్టియు నీతఁడు హిందూమతస్తుడే గాని కైస్త్రవమత ప్రవిప్రుఁడుగాఁడని స్పష్టికృతమగుచున్నది. ఒకవేళవాదముకొఱకు విజయనందనవిలాస గద్యములూ “శ్రీగుడ్డి”మరీ కడుణాకటాక్ష,, యని స్తుతించి వేదాంతరసాయన గద్యములూ “శ్రీమత్సర్వేశ్వర కడుణాకటాక్ష,, యని వివిధగతుల స్తుతిండుటకుఁ గారణంచేమనియు నట్లుమారవచ్చునాయని సందియము బాడమవచ్చు. అయ్యది రానుస్తుతిండువానిబట్టి యుండవచ్చు. ఈ॥ శ్రీతిరుపతి వేంకటకవులు ఎడవ ద్దు పట్టాభిషేక నాటకమున “పానఁగ నిన్నేను జైత్రంబు బోయి”యగుట,, యన నిన్ను వేసుకీస్త్రురక్షించుగాక యనియు నర్థమువచ్చునట్లు శ్లేషించియున్నారు. అంతమాత్రానఁ బరమతావలంబులనఁ జెల్లువా? అట్లేగదనుబట్టి స్తుతులుమారవచ్చును. కవియప్పటి మతస్తుఁడే. గ్రంథకర్తయొచ్చటను దానుకైస్త్రవప్రఁదనన వ్రాసికొనియుండలేదు. పి గ్రంథమెప్పుడు వ్రాసెనో తెలిసికొనుటకు నేగ్రంథముచందును గవితనఁ చెందవగ్రంథమును లేర్పొనియుండలేదు. ఈకవి వంశీయులెవ్వరున్నట్లుఁ జెలియుటలేదు. ఈత వికవిత్వము మృదు మధుర పదభూయిష్టమై సాంస్కృతిక సమానగుంభితమై చక్కని శైలిచే విరాజిల్లుచున్నది. ప్రబంధరచనాకాశలముకంటె నీతనికీర్వాణాపప్రపంచాభిజ్ఞురయొక్కఁడుగ నున్నట్లుఁ గన్పట్టుచున్నది శయ్యలు భావగుంభితమును, భావాకాశలమును జెలియఁజేయుచున్నవి. ఈవిని కవిరాజైరి చెలియుటకై యొకపద్య మిందు నుదాహరిండుచున్నవాఁడ.

“ఈ. నారిక ! కిన్నెరచ్చితురపారి కళాధరితాసిరాంబు భృ
నాత్రిక ! చందనాదిక ఘనదుగ్ధముతోభిత శేరికావని
పారి గమ్రు పూబాదలపజ్జఁ జరితము రమ్రుటంతు మ
రాత్రికవర నబ్బెరుచిరాత్రికఁ దోడ్పొనివోయి యుంరటన్.

ఇందలికళ భారతకళ. అభిమత్యుని విరాచమయినప్పటికీః బ్రబంధమునందలియుతు వల్లములు, నారదుఁడు శశిలేఖ దూపరేఖావిలాసాది గుణంబులు వర్ణించుటయు, ను

భద్రాయుకలు, పెండ్లిముచ్చటలు బహుసరసముగా యుక్తియుక్తముగా, బెలువల బడినవి. ఈతఁ డాధునికుఁడయినప్పటికి "ఇతఁడు లాక్షణికాగ్రగణ్యుఁడయిన పు బంసకవి,, యని కవుల చరిత్రముగూడ నభిప్రాయ మొసఁగుచున్నది. ఈగ్రంథము రాపర్తిగారి శ్రీ సాగరాజ సుబ్బరాజుగారి ప్రోత్సాహమున ఆవసరాల విరుదుల రావుగారిచే మా "యాంభోపరిశోధక మహామండలి,,కి నీయఁబడినది. ఈగ్రంథమం దుఁ గ్రిమిజగములయిన చోటుల నక్షరములఁ బూరించియు వాగ్రపరిశుభయందలి త ప్పలసవరించియు ముద్రణయిన కనువగునటు లొనర్చిన శతావధానులు శ్రీ ద్వైవేది నారాయణకాస్త్రిలుగారికిని పై యిరువురకును మాకృతజ్ఞతావందనము బర్పించుచు న్నవారము.

చిత్రాక్ష.

౨౩—11—1919.

ఇట్లు,

చెలికాని లచ్చారావు.

సంపాదకుఁడు, ఆముద్రితాంభోగ్రంథసర్వస్వము.

- మూలీభూతపహగు శూర్యులఁ దలంతున్ సారె వర్మికభూ
పారాశర్యుల సర్గివిన్న రతమా పార్శ్వల్యు సఁపార్శ్వీకన్.
శ. పనివడి యొక్కజన్మముఁ బంచమవేదమునాఁ బ్రసిద్ధివం
దవ యలభావగో బతులనీ గృహమయి నంభరీభావ స
జ్జనహిత శబ్దలక్షణ రసస్ఫురికలబాగఁ గల్గుచున్నచే
నివచితకీర్తిసాంధ్యుల భజించెద ముచ్చైర సత్కాచీంచులన్
- గీ. జల్లుపాల్లుల నొకపద్యమల్లుఁగాని, తదితికృతినప్పఁగలఁడె కాకవి తృణాంకు
గమలు నైకాని యొకకలూయము ఘటించుఁగాని గిజఁగాడుమాఁడువు గట్టగలఁడె.
గీ. జగతిసంస్కృతియన కెన్ని చందములు ఁడె, నుండునకు కన్ని గల్లునెంచంగ మతియు
యతులుఁద్రాసెను లెఱుగవలట్టితెనుఁడు, పాటిజేయనితెనులు మాన్వంగఁడరమె.
వ. అని యిష్టజేవతా నమస్కృతియు నుకవి పురస్కృతియుఁ గుకవి తరస్కృ
తియును గావించియున్నంత,

౧. సరసాధ్యాయీ కళాపరిశ్రమ సుధీజాలయతో బంధు సో
దర సామంతిస్సపాచితో స్పృహమాత్య శ్రేణీతో వైడీతో
తేగ్ర విజామృసుగాఁ జైభరులతో చాట్లావ్యయా కల్పకం
విరవోంచున్ సభయంచు వేదకమహాకృష్ణప్రభుం దున్నతిన్.

వ. వెండియు నఖండకమల బాండవీచంద సురభిత యశశ్శుభ్రాంభోరుహపా
రన్నూర్తికరోరు దోరునయ కుదరాగ్రిజాగ్రి దవగ్రితప ప్రతిపాపఖద్యోత నూతన
ప్రద్యోతమాన వృభాదాత మదారితర శేతుణాక్షిణ వక్షోరుహసక్తవిమల మక్తాహ
ర తారకాచికుర భారకాంతిధ్యాంత కాంతాలాక నోత్పలానన చంద్రమంతఃస్థితచం
దికా విలాసభాసురుండును, కరుణామృత తరంగతాపాంగవీలాపరిపాషితాశేష భూ
సురుండును, సమగ్రిరతానుగ్రిహ రచితాగ్రిహాగప్రశ్నగ్గహరణ్మయమణిగణ భవనాం
తరవిహరమాణ మహీగీర్వాణ సమాకల్పితా నల్ప సవన కార్యాలాకనావార్య ప్ర
మాదాయాత వివిధవిధుధాతీ ద్రుతిఁబండును, ననవద్య ప్లాచ్యాధ్యాత్రు విద్యాపాతీ
ఁబండును, విశ్వవిశ్వంభరా ప్రజావృణ సందత్తణాక్షిణ కృపాకటాక్షవీక్షణామృత
ధారాపరప్లుతారవిందవాసినీ కీర్తిదామంధీకృత నయనారవిందసుందరుండును, నిఖగ్వ
దోగ్ధర్వాంధ శర్యవరపంధి బృందారాభోధి మందరుండును, మందార మందరబిందుసం
గోహ మూధుతీ సాధురీతి ధురీణభాషాధిశేష మాషితాహీశ్వరుండును, ఒగ్గజేగీయమా

నమానితా వశ్యైశ్చైశ్చర్య భుగ్యతా మహేశ్వరుంతును, సుఖవివికర ప్రకటికృత ని
 జాంక గవ్య పద్మాద్రితైః సర్వబంధాంతర కిశాళివణ కుతూహల తరంగిణాంతరంగుం
 దును, నభంగాంగ సోమమార్ద్రధరీభూత శుక తురంగుంతును, సకలగంధర కల్పితా
 పార ముతుంచేదుధర మందిరామంద మందార చందన ముఖ్యదుర్మహభేత వన
 ప్రభృతి సప్త సంతానుంతును, నదభ్రమిగుణగణ పరిభ్రాజిమానుంతును, నిఖిలవి
 ద్వజ్జనాభినుతాగణ్య పుణ్యచారితుంతును, రంజిత ధనంజయుగోర్తి పవిత్రుండను,
 శ్రీమద్దాట వంశవయఃపారానార పూర్ణిమాచంద్రుంతును, నగు శ్రీ వేంకటకృష్ణభూ
 తి లేందుర్నిదు సిరులఁ బంపొందును నొక్కవాడు

మ. నమభక్తావన కృష్ణా శానిభవ మాన శ్రీనగాధీశహో

భవ కారుణ్యకటాక్షుల్ల కః తా హార్షిణ్య సంతోభితా

నను వానరదక్షిణ్ మడ్గజన మహానందాను సందానవ

1. ర్తమ రాఖంచి సమరచితామృతి రంపాధోక్తిః బద్ధిగ్ధృపన్.

వ. సురుచిగనాయకో న్నిమవిశుద్ధయశో మహిమాభిర్దగ్ధనా

స్ఫురణ జగత్ప్రసిద్ధి బొలుపుంగను సజ్జీవి భవ్యకావ్యమి

ద్ధర నవయావనాంగి బలితంపు నొకాటపు గుబ్బదోయి తో

1. నరుదుగగ్గేదసల్పవహారలతావిభవంబు చాడ్చునన్.

మ. హరసగ్గేహవనీ తటావముఖ మమృక్ష్వంతితుల్ గొన్నవా

సరములే నిర్వివచోట బొల్పమరు విశ్వఖ్యాతిఁగావ్యంబుచే

బరగున్నానికి విస్ఫుటప్రసవ శుంభ ద్వాసనా సంపదల్

1. మరుదంధూరముచే దిగంతలములన్ భాస్విల్లుచందంబునన్.

వ. ఆనుపమబుద్ధికాలురు వహాత్మ్య లతేషకశావిదుల్ బుర్రా

తనకపు లగ్నిమాను లజాతన్వికి నాథునకుల్ కనిష్ఠతా

2. ట నెనదు పెద్ద వారలయెడన్ మది నాయమకట్టి చారిటా

నినుగెడుఁ గారవంతు రమణీయకటాక్ష నిరీక్షణంబులన్.

క. కావున మృదుమధురోక్తి, క్రివిఖ్యాతము భవద్యౌరెమగు శశితే

3. ఖా వామా పరిణయకథ, నీవంకితముగ నొనర్చు నేర్చునమాకున్

వ. అని సుహృదమానంబుగాఁదాంబూల శంబూనదాంబూలా భరణాగ్నిరాని

శతా-రంబులొసంగిన నంతరంగంబునఁ దరంగితహస్తోర్ధ్వంబునై కృతిపరివంశావ

తారం జభివర్ణించెద. ౧౬

నీ. మలరాదదొంగన్న యలరుబోడులమిన్న, మగనికిమవ్వలపు మాళిసుమము
కడుపువల్లనగాంగఁ గలిమినెచ్చెలితోడఁ దెలిదీవిగన్న గాదిలిసుకుండు
ననతూపుసెగలవాండ్రు మగలనేను బల్మిఁజెలంగు విటకాని మేనమామ
దోరంపుబాసవారో నారలయాకలిదీగ నెనఁగుకళామృతం దిడినవలఁటి

గీ. ౧౪౧; బాఁబయికిమీడు మొగ్గిచ్చేల్పు, నోడరులశామ తృప్తుననస్తూయమాన
సరససాభాగ్యలక్ష్మీ ప్రిసన్నమూర్తి, యలఘుసనాన్తగ్గనర్తి సుఖాంశుఁడెలరు.

చ. అతినిశఁగగైసామ్యుఁడు దయాభిప్రయారవసుండుపుట్టెద
శ్చుక్కుఁడని వాయువారినికిఁదోచె నతెండుగనెన్ సుధీజర
శ్చురెసుగుణాభిరాము నహుఁషుండనువాని యయఁగిరాంచె వా
క్షితివరసాగ్వభూముఁడునుకీర్తి జగంబులఁ దేజ్యులఁగెన్.

వ. తగ్గంతానక గ్రమంబున.

. హరిసీమకృష్ణధరణి, వరపుంగవుఁడొదచె నయ్యవారణకడుగా
వరుణాలయునగుఁ దేజో, నిరతిశయుఁడు కోటకేత స్వపతిజనించెన్. ౧౪

నీ. తననిరంతరదాన ధారాంబుధరవృష్టి సకలార్థవికర సప్తమలుపెనువఁ
దనభుజాగ్గరమహాదాత్ర శార్వజ్ఞ్యోతి సమదాగిగర్వ సంతమసమణివఁ
దనసాంద్రవిభవ చంద్రజ్యోత్స్న సుహృదులృపరోవరాధి కుల్లసిలఁజేయఁ
దనమహిరాజ్యపాలనశక్తి నాత్రిలు వితతమర్థయలతా వితతిదుర్గింపఁ

గీ. బరగె నతిభిసుండాగ్రమ పాణిభృత మహాగ్నిఃరవాళ కుట్టినయోజితా
విజయలక్ష్మీసమాగ్లిష్ట భుజయుగళ విభాసితుఁడు కోటకేతన ప్రభువరుండు.

మ. పెరిచేతన్ ధరణాలకోటపురిలోఁ జెల్వొంది యీశార్వనా
చరభక్తిన్దగి ధాన్యవృష్టి గురిపించెన్ గాంధనామూల్యర
త్నరుచిస్సార విభూషణాదికపదార్థశ్రేణి సర్వీసురో
త్రోరముంబెంచెను కోటకేతన ధరాభ్యక్షుండ సామాన్యుడై. ౧౫

మ. నిరతిశీగరు లమృతానందయమునం వెక్కిరింపు గిరాజులో జనిం
చిరి శ్రీరామసముల్ మహాత్ములు బుధక్షేత్రఁడెఁగుల్ తగ్గులం
లిరహింక న్నప్రహేందుఁడోచెఁ గరుణాశృద్ధాంతరంగంబు సం
గర గాంధీవి సుకీర్తికాలి కనవత్తూపాలు దుద్యబుచ్చిన్

- సీ. ఆనవద్య సుతునోమనోభిష్టదాయయై సురకార్యమంతయుఁ దొరయఁడేని
కమనీయసత్వధ కృమణనైపుఁగిల్గి తమిజన్మపద్మినిఁ దవులఁడేని
మానితమధుర ధర్మధురీణతఁ జెలంగి యశరీరతా ఖ్యాతినందఁడేని
యభిరమ్యసర్వజ్ఞతా దూధి రహితకీ- విషమవీరుణవృత్తి వెలయఁడేని
- గీ. దానశోభాభిరూప్య విద్యావికార, దలెరికించుక సరిబోల్పుఁ దగుదురించు
కమలబాంధవ కందర్ప శమనవిపులు, కసవభూపాలమణికి వాక్ప్రసాదమపజికి.
- క. లోకమునదాట్లనగర, శీకరితుండగుచు వినుతిఁజెందినది మొదల
నాకవసమ విభవుఁడు లలనాకంతుఁడు దాట్ల కనవసపృథుఁడయ్యెన్.
- మ. కసవత్కృపతి గాంచె నందనుల లోకఖ్యాతి తెజోరమా
హసిరాష్ట్రాత్మఁజెదప్ప భూపతి జనప్రాభిఖ్య రాజేంద్రుని ధా
త్రిపతిశుక్ల జెరుమాన్యు సజ్జననుతున్ గృహ్యమాజానిసా
రసగర్భాప్యములట్లు లన్నలువురన్ రాజుల్ బ్రశంసింపఁగాన్.
- క. కసవని మూఁడవలెనయ్యెడు, తిసరుహగర్భుండు బుద్ధి జెరుమాళ్ళ విభుం
డసమశరదూప కంప, లసితుండనవెలసె రచ్చలం బుధులెన్నన్.
- మ. రసికుం డప్పెరుమాళ్ళుభూపతినుతుల్ పాగింపచ్చిభాభూత ప
ద్య్రుసుఖల్ మువ్వురు వేంకటతీతి తలాళ్ళకుండు నల్లాడ రా
జసులేంద్రుని డభిరామరామ చరణాబ్జధ్యాన నిర్మలమ
ననుఁడొ తిమ్మవిభుండు దోచిరి జనానందానుసంధానులై.
- మ. విపులామ ర్త్యులలేంద్ర భోగమహిమావిద్యుతి కవ్వెంకటా
ఖ్యపతిగామిణి కెప్పడప్పయన పోలల్లాడ భూజానిక
న్నవరగామిము తిమ్మరాజమనుజేంద్ర ప్రియమి కన్నంగ నె
ల్లవుడుం బందలపాక రావులయి మేలందెన్ శుభశ్రింగోన్.
- కా. అల్లాడతీతిపాలుఁ డెన్న దగ నుగ్గిరాతి సాభాగ్యవి
ద్యుల్లావగ్య కళాశరత్సమయ దోర్భాశ్చార్య భుక్యుండు సం
పల్లావగ్యవతి మనోరమగ శుంభ త్పాద పద్మాగ్రహో
త్ఫుల్లసాన్వతుఁ డనంగ నమ్మగరిలఁ బోద్యద్యశస్సంపదన్.
- ఉ. పాడికివైని యుద్ధపరిపాటి కిరిటికి దండు కుండు వి
లొడభిరూపసంబడఁ గళానిధికి దిగ భస్మిహేరికి

జోడు విత్తిగ్గిదేవ మణి నూత్తి సహస్ర ఫణాధరేంద్రుండ
ల్లాడస్పృహలుఁ దాయనకిలన్ దులగాగలరే స్పృహస్వయూర్.

సీ. తులఁజెప్పవచ్చునే యలరాజు నలరాజు నీవితోనెమ్మేది నీవితోడ
బ్రతిసేయవచ్చునే పవిహేతి రవిసూతి పిరులతో ధగ్గవైఖరులతోడ
గడిసేయవచ్చునే కరివైరినరహరి శక్తితోబరమాను రక్తితోడ
సరిపల్లవచ్చునే సురవాజిగరభోజిగీత్తితో సరళాపూర్తితోడ

గీ. సుకవిసముదాయ వాగభిన్నాయమాన, సుగుణరత్నాకరునకు సస్తాకభావి
జరివిభాకరునకు హితశ్రికరునకుఁ, జలఁగు నల్లాడ జనపాలశేఖరునకు.

మ. ప్రతిభాఘ్నన్ బెరుమాళ్ళు భూయిమణున్ బ్రీర్ణిగ్గిధ్వంసనో
ద్ధతుఁ చేరావనిభర్తఁ బదప్రభవమేధాశాలి శ్రీతిగ్గల
క్షీతివాధాగ్గిఁ గాంచె నందనుల సుశ్రియుక్తులన్ వైభవా
న్నతి నల్లాడమహితుఁ డీముగుర నానాసన్మహోక్షేతులన్.

శ్రీకరుడందలితార్తీ, యాకును చిరసుకృతి మేదినిశ్వరకుల చూ
డా కల్పకంబు సకల క,ళాకాశలుఁడనంగఁ దిగ్గల విభుండలకున్.

కమనీయుగగన గంగాతైలవంబున నంగజాహితు సుత్రమాంగమెక్కె-
ధవరేచినుత్ప ముక్తాహారమిషమున భారతీకురపానిఁ బరిధవిల్లె
రమణీయచంద్ర సాంద్ర్యోత్పన్న కాదంబమునపద్మకాండంబు మొనయుఁదా
ఘనసుధాద్విచ్ఛలంబున ధారుణిహీరపరిభాసి మేఖలాధరిణమయ్యె
ననుచుఁ దనకీర్తిలుగులు రాజాధిరాజ రాజతాస్థానమంటప పాంగిణముల
బహువిధంబులఁ గొనిచూడఁ బరమధాన్య దాట్ల తిరుమలరాజ గోత్రవిభుండు.

అనఘ శ్రీనిధి వేంకటాఖ్యవిభు సత్యలాపనోభినే
వనరాజున్ ఘనపెత్తిరాట్పిఠుని భాస్వరీర్తయూ పేరరా
జవృషోత్తంబు సమస్తసద్గుణ గణాంత దానిగోపాలు రా
జును శ్రీతిగ్గలరాజుఁగాంచె సుగుణన్ సాంపాద నీ యేత్రున్.

వారలూ మూడవవాడై రాజుల పెద్దిరాజు పాంగింత్రారా
హీరాట్లబుమెరశర, ధారాధర విమలకీర్తి భాళయుండై.

అపెద్దిరాజు విశ్వన, రాపాలన చతురతాప్తి గంజిని సమదా
హాపాహిత భూపాలక, లాపాధిక తాపకర కళాకాశలుండై.

- సీ. వెలసె నేఘవమూతిఁ బమలాబ్జసుగధునీ డిండీరపాంకురా భండకీతిఁ
 తామరాపై నే సునీతిమహీధర్మిని నికాశన పాటవభూతరవిభూతి
 పసమించి నేమేటి వసుధావహన భోగివణితగంభీర వచనధాటి
 యెసగ నేశుభవిభావమిప్పి యమృతపానోరాశి గాఢవిస్తులకృపాస్తి
- గీ. యతఁడహితలాక దుస్తంత్రిత మదేభ, జాతకాతస్పృహీభూత నీతిజాగ్రి
 రాగ్రిహవ్యగ్రి లోచనఁడవఁగ నెగఁడె, జగతితీర్పెద్దిరాజ రాజవృమాళి.
- క. భూతదయాదిక సుగుణ, వాగ్రిత సహాధువతుఁ బెద్దిరాజాభ్యుధరి
 త్రితలవాఘన కీల్లా, నై తగువెంకటబహు కిర్తిజభంగిన్.
- చ. అతనికి వెంకటా వనరుహాననకావనదింటిదంటకున్
 బ్రతియుగు సోయగంబుల గుమారులు వుట్టిరి పోషితాభిజా
 ర్యతములు జగరాజు శివరామయు వేంకటరామరాజ భూ
 పతియనబోల్చు మువ్వ రసపాదులలాఘ్యులు లోకమెన్నఁగాన్.
- ఉ. వారల కగ్రిజండయు ప్రియతాతె జగ్గభంకు దర్శితా
 పాదుణిప్పి తేబగలయాతె హరి న్నటమండలంబు నిం
 దారఁగ సాగువక్రియల నాహిత సమ్మత వాఙ్కతేతరు
 ర్వార వికోధిచంతమన వారము మారె గుభృద్గుహావళుత్.
- గీ. ఆరఘుఁడాజగ్గవృతతి కర్తాంగలక్ష్మి, నరసమాసతి లసమాన నరసమాజ
 మాననీశుంక రూపసంపదల బొవలి, పతివిహిత కార్యమర్చయై పరగజగతి.
- చ. అతనికిజన్మతెమ్మఁడు జయంశునెమ్మఁడు దుదగ్గివిగ్గోహ
 ద్భుతభుజకీర్తిగూర్తి హిమశూరసజ్జాప కంఠదామకా
 యితభవగూర్తిహేలి సుమిర్చివికీర్తి మిహాభయంకరా
 యలరుచిపూతిక గీతికాంతిదాంబుఁడు వేంకటరామరాజుగన్.
- క. అనువలయపతి, సతియుగు వక్రిమయకగ్రిమల జగ్గకం గవతేయో
 నెక్కుఁడు మృదుభాషుడై, చక్రచక్రంబువను రతియ సమ్మతిసేయన్.
- క. వారిమృతకన్న భురుని డై రామాదృష్టినోహరాకారకా
 భూత భావజడై యో, శారా శివరామభూతలాభిప్రై డెసఁగెన్.
- ఉ. అతమమ్మఁ డయ్యమరులట్ల నొనర్చె బ్రహ్మపాలవం
 దు, తావరామభూవిభుఁడు దుదగ్గిక రాగ్రి నికాతహేలిధా

రాశినిపాలదారిలమదారి మహీధరవర్ణుడై పయో
రాశిపరీత సర్వమహిరాజ్య రమాపరిమామగతన్.

మ. అశనుద్వేషిజయప్తి భూతః యనిత్యానానసంపత్తి మా
ద్విరసాన్మర్గవిహారనైపుణి ధరిర్నిమండలాభీశన
తతులెన్నన్ శివరామరాజు తులితోద్యత్ప్రేరిధి గంజెల్లె నం
చిరకిరీటన్ శివరామరాజస్వపతిశేష్ఠుండు భూమంజులిన్

స్తీ. పర్వరాజ మహాసుపర్వరాజ సమాన సమధిక త్యాగ భోగములవాడు
కర్మరాశివిపక్ష కర్మరాగ సద్వర్మకారుణ్య ధైర్యుడగులవాడు
శారదాపదజాల శారదాపదిశాల. చిరకిరీటుల్లివైభవలవాడు
చక్రసాధనపుత్ర చక్రమండలమిత్ర సమ తనూరూపతేజములవాడు
దలపసామాన్యుడై సమస్తక్షీతిశ, మండలాస్థాన విద్యదాఖండ లాభి
సముతాత్మకథా సుధాసారభరిత, మహితశక్తి శివరామమహితహరి.

౧. హరిసఖ్యాబిలున్ నివారకవచోద్యతైర్విసహా భా
స్వంధరోక్త శుభక్రియా క్షణక్షణశాలి స్వస్వస్థా
స్ఫుగణామోదిత రాజశేఖరు జనుల్ భూషితృగన్మద్రస్
స్మగముర్తిన్ విజయంతుడందు శివరామతోడిపాపన్ భువిన్.
అంబకచుతాశనశాలినరికు మన్యు, దశముఖవిరోధుల నడంచి విశదక్షి
ప్రబలి శివరామవిభులతో బ్రతికివచ్చు, జగతికిరీడాట్లశివరామ విజయభుండు.

అలఘుశ్రీశివరామరాజసతియై యార్జ్యంధిరాశారదోద్బల
పత్రేక్షణ లెట్టు లట్టుల నిజప్రాణేశ్వరుం బాతు కు
జ్వలహామోప్తి సుభద్రితచ్చరణ నేవాసువ్రతాయాధి వ
ర్తి యారా యన వన్నెఁ దెన్నెఁ దనపాతివ్రేల్చ సంపత్తికిన్
అలగిత రాముడొజి విజయంతుడు దాబడ నెన్ సుకలయై
పాలుదుసుభద్రయం దలసుపుత్తుల వెంకటకృష్ణభూమి భృ
గ్యులసిత దానదేవమణి వెంకటరాజులు నాసుకర్తి ధ

భువనైకమాన్యుల నహాసమిదిద్ద యశోభిమా

తీయగ్రాంతు సుగుణాధ్యులు =

గ్లనానీతి నశేషమంగళగుణాలంకారయై ధాతుః

శ్చ రామాంబ పతివ్రతామణులలోఁ దా మేటిమై యెన్నఁగాన్

ఆ ఆనీకాగ్నిద్యౌః గోనియాడఁగ శక్యమై దాట్లవెడల

తృతీయః సుధీహృదయ సంభ్రమరీతిఁ దక్షిణ భూతిర

దూర్భరిసునీతి ఒంభుస్సృపతోషణమాతి తడుగిఁగోతిదు

ర్యావవిరోధికానన దవ్యులనోన్వలహేతి చాపుత. 67

6. అసమాస్త్యం దశరీయఁడంటుద మహారాజావాసి యంభోధభం

గ సముత్పన్న మహిపత్రిభుంకు విషభూతాఁగ రాననుం గాఁగూ

6 రసఖం కాశ్రియభోజ వేంకటమహారాజేండుగ్ని దీప్తివ్యతి

వ్యసుధం రూప విక్రీడి నిమ్మలల భాస్వద్యాస్త్రిచిన్మాత్తులన్.

రణభేతికా నిర్భాగ వశ్యవణమాత్రగ్నిరిగుహల్ కేలిమంజిరములయ్యె

శయభగ్గదళధర్ష చ్ఛవీరీఁగమాత్రగ్ని మరుదశపదము లుప్పరిగలయ్యె

ధ్వజనీపదోద్ధార రణముగన్గమమాత్రగ్ని యవనాంకురవారిత మశవమయ్యె

గడిమిఁబాముకల్పి నోడరుమారగ్ని యచ్చగలపాడు కరతలామలకమయ్యె

బరభయం రిదోగ్గవ్యపటిమఁ దనరు ప్రిబలగడిమన్న భూపతి ప్రకరమునక

టండుకూతులు గోనియాడఁ నలరెజగతి, దాట్లవెంకటగ ట్లమందానువిభుఁడు

ప్రాక్తుంకగరిశ్యంగములచెల్వ నెలయేటవనరువా శ్రేణి లావణ్యలక్ష్మి

చందలహరిగద్యక్వాచకక్య ముదారసమజేభ వాస్తవంకగ్నిమణిల

రమణీయమృదుతర ప్రితతివిలాసంబు కాంచనకలికా ప్రకాశమహిమ

లసమానకీసలయ పిసర సౌభాగ్యంబు సురుచిర మేరు ప్రమానమహిమ

లనుదంము భీషణాటవి నాత్రయోషి, దవయవభాంతి సూచింప నరసతాప

కిలనఁ దాల్తురు దాట్లవెంకటస్వపాల, మణికి నని నోడివపత్తుమనుజుతలు.

రాజశ్రీనిధిదాట్ల వెంకటమహారాజేండుగ్ని బాహునిచే

నాజింబద్ధపరాధి రంభకుదకుంభాశ్రిష్ట సౌఖ్యోన్నత

శ్రీ జిల్వాంధఁగఁజేసి పాక్తినవిలశ్రేణిన్ బయల్పుచ్చ వే

శ్యాబాలంబుల కూర్మతారి మృగతుష్టగ్గావె యూహింపఁగాన్. 71

ఆరయుఁడల్లవియ భీకరభటావరిచేరిపెండ్లె రుటుములగ్నిండురుదులు

వివరింపుఁ డది యాశ్వికనికాయకలంగ్ని కిరవాల దక్షిణస్ఫురింపకు

లారింపుఁ డవియ సేనాధినాయకకాద్యుక్ బాలతాళిల ఘోరవములు
పరికింపుడవియ చెచ్చెరవ హోదగ్గిడుగ్గర భూరిభోభాంకణ ననకము
లనుగునోన్యకాంధిశీకానలాప, కలనగడిమి న్నెదారలు దవులవ తొలగి
కడిమిఁబరతురు చాట్లవెంకటస్వపాల, సంగరాటోపవన్ద్రహా పైస్యమునకు.

సీ. నీహార వాజ్మలినీ హగ పరధునీ హరభూధరతోచు లపనయించి
తారకాహీన శతార కాశ పటీర తారకాధిపదురుల్ దవుల కనిచి
సార సాహితిసుధాసార సాగర పాంచుసారసాం శుశ్రిలఁ జొకళించి
గోరాజభవ మరుద్దోరాఁ భవసుధా గోరాజగఁఁఘ్నూనిల్ కుండఁజేసి
యలరు మేదినియం దాక యరుణధామ, సోములందాక యశద్భవస్ఫూర్తిమించి
సకలహాకైకచిహరణ చతురతాప్తి, చాట్లవెంకటరాట్టుమందానుకీల.

గీ. చాట్లవెంకటరాట్టుమందానువిభుని గరుణిలుచ్చమమఁ బరివృతాన్వేగిరిమ
సలమురుందలి సాటియై యలరు నేమె రవహీనక శావాప్తితలఁగెనేని.

మ. ఘనుఁడవ్వెంకటరాజరాజమణి వేడ్కన్ గాంచె శీలుచ్చమా
వనబాలేతుణయలరు నందనల భాస్వతీర్తి సద్ధారతచం
దనులన్ వెంకటపత్మధీశ్వర సీతారామభూకాంతులన్
సరయస్వాంతుల సాధురక్షణక శాసంకాంతులం చాంతులన్.

క. అలెనిసుతాగ్రిణి వెంకట, పతివిలుధావనరూఢి భరితిసుధరాట్ట
లితరతి బరభూభృష్టద, హృతిరాజపురందరుడన నెసఁగెధరిల్లన్.

సీ. ఉరుత రాళికలూదనోబ్వలబ్వలనాచ్చి మేనుసోఁకనినాటి మానశరూఢు
ఘటజరి స్ఫుటపాణిపుట స-ధృతాపోశనకీర్ణ కందనినాటిశరధి
యంధకగంధనిర్గంధనముష్టిగిల్లికి లోబడనినాటి మేరుశిఖరి
వీరభద్ర పదప్రహర నిర్గళి దంఠెసముల్క-రుఁడుగాని నాటిసవిర
రూప గాంభీర్య ధీర తా రుచివిశేష, ముల ననుచుఁ దన్ముగ్ధినియాడఁబుడమిలరు
భూరివిశ్రాణనాంబు సంపుష్పకృష్ణ తతిమహీజాంచు వెంకటపతిచిభండు.

మ. అవియేసాటి సుకీర్తివిస్మరణతో నత్యంతఛైర్యఁబుతో
నవియేసాటి యజాండకర్పరసమగ్నివార్య తేజంబుతో
నవియేసాటియటంచు చాట్లకలదుద్ధాంభోధిచందుగిండుధ

గీ. రత్నవిరామండనబొల్పు వెంకటపతి ష్టావల్లభ స్వామికిన్.

సీ. సురరాజగురు యుగంధరులమెచ్చఁజొకింతె ఘనతరనిజరాజకార్యసరణి
 బలవైరిసుతకుమారులవేల్చఁగాఁగొనఁ జేపాడుఁబలుభుజాటోపకలన
 బలిచక్రీయల నొక్కపరిఁ బ్రశంసించెడు బహుభవిశ్రాంతినిపాటవమున
 నలరాజరాజనందనుల మాటవనండు భూమామనోజ్ఞ సౌభాగ్యగరిమ
 నాదిహక్తుభుజంగకులాధిపతుల సరకునేయఁడు భూభారభరణశక్తి
 ననిమలింపంగ బుధజనం బలరు బగతి దాట్లవెంకటపతిమహీధర వరుండు.

గీ. అవనిగణపతిరాజవంశాద్భిచంచుఁడనఁగవలసిల్లు రామభక్తాననీశు
 లేనయ్యవెంకాంబఁ గూర్చినుద్వాహమయ్యె దాట్లవెంకటపతి ధరాతలవిభుండు.

మ. సుజనస్తవ్యుఁడు దాట్లవెంకటపతి షోణీతలాధీశ్వరా
 నుజుఁడు గౌరీహవరంగరంగదరి స. దోహచ్చికాచక్షుఁడా
 ప్రజనాభీష్టఫలదాతయ్యు నీతారామధాత్రిశ్వరుం
 డజశక్తిప్రపముబుద్ధి సంపదురువిఖ్యాతిం దగెన్ భూస్థలిన్.

గీ భూమతసుకీర్తి జనకుఁడైవొల్పు పూసపాటి కీర్తిమిత్రాబ్జులఁ బరమసాధిన్
 నీలమవలిచె రాముఁడానీతకరణి, రమ్యయశుఁడు నీతారామరాజవరుండు.

చ. పటుతరవీణాలియన భాసిలతమ్ముఁడు లేన్నుఁగొల్పె వెం
 కటపతి భూతలాధిపుఁడు గాంచఁడనుఁజాలఁ గామయామినీ
 విలతమసాకుమార్యనిధి వెంకటరాజవృషాబు శక్తురీరా
 డ్దిట్టసి కుశారమూర్తిఁ జనవెంకటకృష్ణమహీశు నిర్దురన్.

వెంకటరాజా హరితూర్క, లంకన్ పాండురయ్యో విలసితుఁడు గరుణా
 సంకలితహృదయుఁడాజి ని, రంకుశ బలశాలి యలచె నం దగ్గిఁజాడె.

అనపమ దాట్లసత్కుల సుధాంబుధిఁదోచిన కల్పభూరుహం
 బనఁడగుఁగానిచో మృగునఖాంకురమావము లంఘిముాలములో
 ఘనభుజశాఖలున్ గరలేలచ్చడములో నునుబలుగఁజేనియల్
 కనకురుకీర్తి సౌరభము గట్టనె వెంకట రాజమాలికిన్.

కులగోత్రీహరణ కాశల శాలి గాడేనిఁ గువలయద్యేపలయదగులఁడేని
 బహుభంగకశలఁ బ్రాల్పడి ప్రవర్తిలఁడేని బుధగురుద్యేషయై పాదలఁడేని
 కుటలానుగతి కుదుర్చుని కీర్తిమదఁడేని మధుపగుణోద్భవ మలయఁడేని
 శివధగ్రభేదన్ తేన్ద్రకంబుఁగొనఁడేని బహుముతావాప్తి బరఁగఁడేని

మఖవదివార్తి కళితేష మదనరామ గురుకు లురుభోగయచిచ్ఛతి కీర్తివదన

సుభగరా సత్య సత్యైశామ్నార్తి దామ సరియనగమించె వెంకటత్తావిభుండు.

ఉ. చెంగటికామధేను వరచేతివిత్తిర్జిమణిఃతంప ము

త్సంగతలార్థపేటి నరసంగల బంగారుగట్టు మందిర

సౌంగణ కల్పభూమియహ మాణిక్యకన్య సన్యరాశి ముం

గొంగుపసిండి దీనజనకోటికి వెంకటా ద్విభుండులన్.

గీ. దాట్లవెంకట రాట్లముందూవిభుఁడు, కాకరలపూడి నత్తులకల్పమైన

భీనరసరాజక్షితకు నందన వరించె, నలవిరించి సరస్వతీలకాకణి.

సీ. శ్రీరామరాజరాజీవ చంద్రసమధారసపాక మదిరమానసుడనంగ

రహిమిందె వెంకటరాజమూరగాయ కమనీయసీంతాలంబ గర్భసీమ

మతిశాలి వెంకటవతిని సీతారామగాజవ్యమణి నరసరాజభువని

నారాయణాభిధాన నృపాలలికంబు నప్పలరాజాభ్యు నలరు మేటి

దనయులను గాంచె నియ్యేపురమనుధాల్లి, కట్టరయవందకముబోలె గమలబాణ

సుందరల ధైర్యవిహసితమందరల న, మందకీర్తి గుంభితవారిత్కండరులను.

వ. అంతః.

గీ. అధికధనధాన్య పుత్రప్రాతాభివృద్ధి, దనరువెంకటరాట్ల మంకాను వసుమ

తిశునన్నగు వెంకటకృష్ణమహిపుఁ, డొప్పె శివరామరాజ భాగ్యోదయమున.

కా. శ్రీరామాంబికయందు నామహిరవశేషీరంసంబు శో

భారమ్యాంగులఁ బుత్రుల నృజసె నప్పలూరిజ భూవల్లభున్

ధీరస్వాంతుర రామశరద్రవసుధాధీశోత్తమున్ సరంగ

త్తార్థంగ ద్విజయాంతు వెంకటపతిత్తానాథ చూడామణిన్.

వ. అందగిజులమన్.

క. అప్పలభూపతి పూర్వక, కుప్పలసితవిభవశాలి గురునిష్ఠతచే

నప్పలూరుముఁబులముఁ, జెప్పలతారాయుధుండు నెలువముకలిమిన్.

ఉ. సారగభీగరా వినయ సాహస విక్రమ దాన కీర్తితే

జోడునిరత్యసంపదల సాంపున నిప్పటిరాకుమారకున్

గాది సాటియవ్యుధకల్పకవాటికిఁ దాల్చిపీటికిన్

నూరిరవిరోధైల శతకోటికి నప్పలరాట్లరీటికిన్.

సీ. తలమహేశత్య మెంతయుఁ బొగడ్డకు గాటి నిలసదాశ్యామోదవృత్తిసలుపఁ
దనయిననాన్పల్లి సంతరిమెన్నికకు మించి పన్నాగ్గమనశోలముఁ దాల్చుఁ
దనరానివిఖ్యాతి వినుతి కశక్తిమై పగదక్కభేదన పటిమఁబూఁ
దనధ ॥ ధిపతిత్వ మనిశస్తుతికిమోచ్చి ఘనఁగైకటకాది గరిమఁబారయ
నతఁడుచెలువొందు కుఁ విబృంధాభివృద్ధి, నిజకథామందమకిరంద నిర్గుణరవి
పూరితాఖండ కాండపంకేరులుండు, రమ్యగుణహరి యప్పలరాజశౌరి. ॥ ౧ ॥

ఉ. బక్కెనుపక్కభరించున నక్కరికట్టి నగారి పేరి దే
యొక్కదయాతె సంగరమప్రీతిల్లె నెక్కరిపక్షమండలిన్
వక్కెలునేయ నిందుకయు వాడినొలంగదు చాల్లనంశ స
మృక్కలకాల్చి కిలకరుడై తగు నప్పలరాజాపేతికిన్. ॥ ౨ ॥

సీ. నెరియందురిపులగుండియలకు గాలంబు మత్తెరిసమితికి నెత్తిపిడుగు
వికటాభి నూతిలాతికిఁ గాలనర్పణు గడుసరిపగర మూకలకు మిత్తి
భీకరవైదిదమూకంతపాళంబు దండికాతెన్పులకు దండనూరి
కతివనిరోధిసంఘమునకు గరిభంబు సమగాహితానికి శమనదండ
మహాహాగంబీరశాలి దివ్యత్ప్రభాని, రాకరిగపేరి యప్పలరాజహరి
చటాన్. ॥ ౩ ॥

క. అలెనియనుజుండు వేంకట, పరిన్నన మార్తాండుడనగఁ బ్రబలనహోయ
 (1) దుభిశోభాపటలాంధ, కృతసంయుగరంగ భీతరిపుకాశిమండై.

బ. శూరాగ్రసమండై వేంకటపతి షోణీగలాధీశ్వరుం
 డౌరా! వీరవిరోధిండునరమండై చింత సారాంగవల్
 (2) బాహు! దీరును గంతరిక్షపరణిన్ బ్రాంచన్నవీవాధిపా
 దారాలింగన సంగమ ప్రిథితసౌఖ్యయత్తి చిత్రాబ్జదై.

సీ. తనప్రాపుణ్యోరివచ్చిన సుధీజనముదాహ్లా-ను లేమితమిబాపు పాన్ధిపాకుపు
 తనకల్మషుండజీరిన దీనజనరాజి మదినిబ్బరపు నొప్పిమాన్పు బెజ్జ
 దనదయాదృష్టిదాసినవారి నెవ్వరితన గమిదుర్గుడువాఁడిసురియ
 దనప్రేమననుసరించిన బుధావలిపేదరికపు టేనుగవగు మెకముటేడు
 భరిర! యిటువంటిమేటి యీజలనిధాన వలయితాభిండధానుజీఘ్రిన్మపాల

(3) తిలకములలోని వామన్వగలఁడెయనగఁ, బ్రబలె శ్రీ నాటవంకటపతివిభుండు.

మ. హరిత్యాగ్యుండగు నాటవేంకటపతి తాత్రీశబాహుశ
 క్తిరగతోజభయంకరాకృతి రిపుగ్రీవాతరాస్పగ్ధురీ
 తరసాస్వాదనవృత్తిమ త్తిలిమహోద్యమార్థ భేతాలని
 త్తరహస్తాంచలరాశసంగతి నటింక
 మకమడుగునా

దను కీర్తివేదకటకపుష్పవాగము విధివ్యాధిప్రకృతి.

ధనదానాదులు భూమిదా నుల విద్యవ్యాధిగల వచ్చును. (17)

క. చివరే కటకపుష్పవాగము, వనబాక్షిమముల వ్యాధి వ్యాధి
వ్యాధివ్యాధి గావనావక, బనిసాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి.

ఉ. వేదకటకపుష్పవాగము విధివ్యాధికి సాటియైన వా
వ్యాధిర వ్యాధివాగములు బాగుక యోగవ్యాధివ్యాధిగా

విధివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి

వ్యాధివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి

చ. గతివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

విధివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

గతివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

విధివ్యాధి వ్యాధివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

మ. బనిసాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

దలబాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

కులబాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

కులబాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

మ. వలసాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

రక్తవ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

గలదుర్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

ఉ. కీర్తివ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

చివరే వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

వనబాక్షి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

రక్తవ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి వ్యాధి

భాగ్యముల మించి సజ్జనములనుగాంచి, పుణ్యములనుగాంచి నవ్యభూమిభుండు.

మ. విభవోన్మయో నగ్రభవించి రప్పలమహాద్వితీయాని కయ్యుండిరా

నిభంగరామకీర్త్య రాత్రుజాలు సన్నితస్పృహకళ కి

100 ర్తిభయో వెంకటకృష్ణ వెంకటరాధిశుల్ సుఖాంభోధిః గా
ప్తుభచితామణులట్టులన్ సహజతేజోదాః భారతముడై.

క. వెంకటకృష్ణక్షితిప మృ, గాంతుడు విలసిల్లె గువలనూహా గురిరా

101 లెంక కళాస్ఫూర్తివిభ, యంకర సుందారకలయందుగగ్నిజ్వలై.

సీ. భూవికగ్నిముత మాభూతికీర్తులకివి సంచాస్య గోరాజ పతిమణాల్పు

నీలిదార్యుల్లి నూనృత ధైర్యములకల్మి కాలకంఠర భర్తలీలగాంతుః

బటులనూలక కాపగ్నిజ్ఞా కృగులబ్రాత్ర మరుకీశ్వరాత్ర భూనిరేమలూకము

వచనగభీరతా దుచితయామహిమ లయ్యుతాల్లిగురుధామనమరిః బూను

నార యితఃపవలెని దిగంగనారు, కాంతుకీభూత తురగమరాగ్ని లలిత

102 రాజతాపిత భూషాల్లరాగ పాంసు, పాలి వెంకటకృష్ణభూపాలమాళి.

చ. అలఘుతరాంబ కానలభాళివాతన్ సమదాతనుద్విష

జ్వలదవతేప జ్వంభణము వాపిసమంచితగోరౌ ధిర్మకా

103 శలర్నతిస్త్రై యహీగగుణసంపద రాజవతంసుఁడోయన్

వలసెయోగజ్ఞ దాట్లకులు వెంకటకృష్ణ పృథ్విరేంద్రునిన్

సీ. పెనురాయిపెనుచ మూపునమోదుకొని క్వంగుడి యప్పులముతుగు బసుగుఁడెగ

కలితమదాసన్న గంగాప్రిః దమయంతిన్ దారెమింగని మహాద్ధతులకారగి

పాదవిస్ఫురణ చొప్పడియున్నచోఁ గదలనికతోరాత్ముల చనువుతోని

వినినగానకకన్న పవకకోరల విసంబెడలఁజెమెత్తిన వాని నీసడించి

104 పగిమద మిగోగొత్త రత్నగర్భాపురంధ్రి, మానిత్రైగ్యదృశిని సపగియత్త సరస

హృదయ మృదుభాషణాస్పద వచనకలన, దాట్ల వెంకటకృష్ణభూ ధవురజేత.

ఉ. లాలిత దాట్లసతుల కళానిధి వెంకటకృష్ణ భూఃనో

దేవల యశస్సులుగిరుచి విశ్రాంతిభూతి నిరూఢవోర్చల

105 క్రిలసమావ మేధబాసరించు మెటుంగులు గాంగభంగ రిం

భోలికి నంశుమాలికిఁ దిగూలికి గారికిఁ దమిల్రచాలెకిన్.

సీ. పమెటినపల్లి ధీమదార్యారామ సంతానమునకు వసుంతసమయ

మేధితుభుజుమట్టి సాధుకీరకలాపమునకు ముగిజులఫలస్ఫురిత కాళి

యేధన్యుదాన మహీన దీనాద్ధి హృత్ప్రేమవాద్ధికేఁ గళానిధానబింబ
మేపుణ్యచాత్రే మెంతే కపింద్రికములకు మధురమరందలహరి
నతఁడు జలహంతు నగధీరుఁ డరివిదారుఁ డభినవాకారుఁ డనవరతాన్నదాన
కూరుఁడధ్యాత్మవిగ్నా విచారరతి, కాలి వెంకటకృష్ణ భూపాలమారి. 127

చ. విమలయశులను దాల్చకులవెంకటకృష్ణుని శాశ్వతహ్నికన్
సమధికపాణిభిక్షకులిశంకుకు శ్రేణ వైరహికరా
జ్యములలిమూర్తి నిస్తులరి రాజ్యములయ్యె దురాగ్రహలోన్నయ
తుల్యమతి నృపాలగోత్రములు గోత్రములయ్యె జనుననుతింపఁగాన్. 128

టీ. అతనుశాశ్వతగర్వహరినరీ షూరూధి నలరాగుట మహేశుఁడగుట యగు జె
యసమాననవనిధాన సమ్మన్దివెలముట రాజరాజభూతిఁ బ్రేమలుటకాదె
బ. యుక్తగిర నరరక్షణాసక్తి నెవగుట పురుషోత్తమశూర్తి నారియుటకాదె
పగచకృష్ణాప్రాధి దీపి చుట భాస్వత్యేమాభ్యుదే బరగుటకాదె
యనుదుఁ గవిబుధులెన్నఁ జెల్లరి దివ్య, భూ కవచచాగ్రీ భుషిత క్రికరైక
కీర్తిముక్తాఫులము రత్నరవనీప, కాలివెంకటకృష్ణభూపాలమారి. 129

చ. విరహితశక్తి శాత్రువులు వెంకటకృష్ణున కాళినోధి భూ
భరిములకెక్కియు న్నయముఁదాల్తురు దారల కంధరామనో
హరితఁగి బీరబీగరిము నందురుతుల నోములఁదమెంచి త
ద్యవజయశంభుచక్రి కరవాలకరానవ శక్తితాత్పుష్టై. 130

చ. విలసితమూర్తి దాల్చకుల వెంకటకృష్ణ విభుండు ముర్త్యమా
తుల్యకుసిరుడఁ ఘటించి కృపతో జలమృగ్మల లలివోస్థినా
తలచల చంపజేవని తల్జాలు సారకు వేమునోశ్వఁదా
రిలఁగొని యాడఁగావని కవీశ్వరులైరి కవీశ్వరుడౌధరి. 131

గీ. స్థితలగసుక్తిరైశాళి కల్పిడివంశ, వరుఁడు వెంకటరామభూవరుని సాధ్వీ
సులలితమమజనించె సుందరరాంబ, వార్తిజామివ మందారంబిబోతె. 132

గా. క్రిమ ద్వైంకటకృష్ణభూపతి వరించెన్ చేపకాసుందరారం
తామ శ్తద్విప రాజయాన రఘురామకృత్తవిభుండుర్విజా
రామారత్నముభంగి శంకరుఁడుశర్వాణింబలెం దాదివా
నీమీనేతఁగిరి లోకమభినందింపన్ నిడతపాచ్చిఁగాన్. 133

గీ. పతివిహితకార్యకరణి శోదనానావలంబ విలసిల్లె శ్రీసుందరాంబ భరిర
120 ప్రట్టినింటికిగండముల్ మెట్టినింటి, కవనిజెలితనముకూరి నవహసించి.

గీ. సజ్జనస్థితియొగ్గ సాభాగ్యలక్ష్మీధురంధరతాస్థితి రతియకాదె
మహానీయతరసుధామధురవాక్య విశేషరచనావిభూతి భారతియకాదె
యాత్రనాయకసవర్యాభక్తి భావనోచితమనోగతి నగుంధతియకాదె
గీ. లబంధుజనమనస్సుహాసీయశాశ్వత సంపదున్నతిరమా సతియకాదె
యనుచుఁగొనియాడ నెగదె రాజాధిరాజ, గాట్లవెంకటకృష్ణ భూధపురిసాధ్వీ
గుధజనురచుకల్లి సుభూమితిల్లి, సురచిరగుణావలంబ శ్రీసుందరాంబ.

గీ. సుందరాంబయందు సుతినులక్ష్మీచగసాంబసుతుని నవ్వలఘృమితీయు
నీతమావమాటి జెంది వెంకటకృష్ణ రాజపుంగవుండు దేజరిల్లు

ఉ. ఆనయకాలి లేమ్మఁడుగుణాద్గనరమ్యుఁడు బంధులొక స
నాట్రానమందు భోగంలేమయ్యుఁడు ధన్యుఁడు గారయాప లీ
లానిధి కీర్తి, త్రివిధ భాగ్య వెంకటరాజమేదిని
జూని కవ్యులల్ దొంగడఁజూచు నాకున నమ్మకాత్మునినో.

గీ. తనతనాసుకుమారతి మనోజ్ఞ రాజరాజ కుమార రాజ రాసముదెబ్బఁ
దనమహానోశూరత శతాః హరికిశోర మయూగమున గౌరవముజూపఁ
దననిరంతరతాత్పర భువాభుసమభువనవనీకామ ధున్దునలెంపఁ
దనసముజ్వలసమాఖ్య నందవిందచందన శరలేదదకుందరుచి బాల్మఁ
దనమనోవాగ్య గాంధీర్వధైర్యపటిమ, లమ్మలెకాలంకషాధిప శమనదమన
తైలతీలాపరిస్సార్తి నోలివెదపఁ, దనరెవెంకటరాజు మందాను విభుఁడు.

గీ. తనుజెల్ల వివపుంజమరి పయోనిధి రోసిల్పితమండయని కెల్లుఁదొలంగనడఁచి
గతిలేనివాఁడని షీతిధ గాగ్గిణిఁబలికి మడిజకునని సంచసాబగుదెగడి
పాపజాతియటంచు ఫణిరాజునిరసింది మసలియించు హలాంకు గగరివైచి
బహుభాషిణియటంచు భారతివెగ్గాడి గుహాగిగునని హరిజోదమనెంచి
యఖిలబుధలొకనుతిపాత్రమై యఖండ, పద్మగర్భండవౌంధ సంభరితి విమల
తరగసుధారాశినాటొల్పుఁ జిరసుకీర్తి, గలసుక్తిలివెంకట తమంతలవిభుండు.

ఉ. భూనలకీర్తి కాకరలపూడి కులాలాధిపందుఁడొక్కర
జ్ఞానిపుణుం డహీనగుణసాగరుఁ డత్యుతరాము నందననో

జావికమన్ దయావినయశాలిని వెంకటరాజమేఁ నీ

జానిపరిగ్రహించె సిరి శారివిధంబున వార్యులెన్నఁగాన్. 1

గీ. ఆపుట ఓటిశ్వరా చ్యుతరామరా, జాలమఁ గాంచె సకల సుజనమతుల
విభవక్తి కాలి వెంకటరాటులమం, గానువిధుఁడు లేనను దారవలన. 2

సీ. బృహ్మనవద్యసురేంద్ర సాంద్రీభవద్రైభవాకరము కీర్తనరమము
సకలవేదపురాణ కాస్త్రసంపిఠవిద్యజ్ఞోత్సరము కీర్తనరమము
సమగ్రబాహుటోప శాత్రునభూవచేతస్తాపకరము కీర్తనరమము
ఫలప్రస్థపల్లవ పాదపశోభితోద్భావన భుజము కీర్తనరమము
నిరుపమా గార గోపురావరణ పారశ్రవ్య నిర్మితామూల్య కళ్యాణ నిఖిలరక్ష
కాంతిసంతాన పరివృతాశాంతరణ స, దాసుజన మనోహరము కీర్తనరమము.

దు. తనకాధర్మవరాఖ్యపట్టణ రమారవ్వం సాక్షాత్కరిం

చి నిజార్చి పరతఃత్రేయ మెలగె నాఁడెన్నొంది కీర్తిసుందరం

బ నవీనానందనభోగములఁజేర్చు రా జపంబు ని

పెనయన్ కాశ్యరభూతి వెంకటమహాకృష్ణప్రభుం డచ్చటన్. 3

పు. అనువాదన్ దరిసుందరీ నయన పక్తానాద సుపాదినా

ననలీలాన్వితఁడై మహాగ్రీవుజాతెస్పర్థియై లోకవ

ర్జనకారి ప్రతిభాధునీ సుమనోధర్మాన్యుఁడై బాఁధవా

ర్యమతిన్ వెంకటకృష్ణభూపతి మహారాజన్య కందర్పుఁడై. 4

ఒకగోల్కీర్తన నుడువ తాత్తెఱును నేరుపుఁగన్ లేన పాదవమఁడంత

యొకననునెట్టకేలకు వొగ్గియేచి రంజితులుండునతని దాక్షిణ్యమెంత

యొకప క్తిగరు నాజి నొమను బల్లిత వహించి దీపిండునతని మాటోపమెంత

యొకరీతి నొసఁగింబ్బ కొగిగర్తియంద గొండలనీరు గలనా. 5

యమమనగుభవ నామము భుజునిబల, నోతెస్పర్థికిన్పల్లి వెంకటరాజు 14

బహురీతిపుండ్రీ గళహృతి బహువిత్తే, నెనఁగు కీర్తనట్ల వె కటకృష్ణ విభుఁడు,

పటుదాతృశ్వ గభీరతా వినయ సుపద్విక్రమ కీలినా

కటట మందారసరస్వ దాంగిరిప పాక ద్వేషి పాదాబ్జిని

నిలువీడొదురుగాక యన్యులెనయే వెయ్యెల కీర్తనట్ల వెం

కటకృష్ణ ఓటిపాలమాళి కరిణాకగాన ద-భోళికిన్. 6

సీ. తనయుగమున బాదుకొనినరొక్కడలగ లేరాయుఁదాననకీర్తివహించె
దనమర్త మధుకాప్తతేజనిన సుతిబాదు వెలికమ్మల కటాక్షవిభవసూనె
దనపంకజాగ్ర విరాహాన్మర్తికొలగ వలమరి గతనారవమున మెలఁగె
దనపల్లెకెరగొడ దశలగట్టు సగరాజిత హిమామృతమువాక్కులొనరెన్
బాదవయఁబాటచరమిచ్చుగరజము ఇదలఁగితినుకుక్కఁజెవరఁజెమి
యెనుకీర్తికాట్లవెంకటకృష్ణ భూగ, మణిభూమినిపతిర్తి మానవతికి.

కా. సుశ్రేయస్సుకు మాగ గామ్యుఁడగు తేజోమయ్యుఁడారతటి
విశ్రాంతికి కీర్తివ ముద్రతి సుమీర్తిల సావించుఁడౌ
రా? కీర్తిమంతులకెల్ల మేఁదెయనఁగా రాజకృష్ణహరిహర
జగ్గి వెంకటకృష్ణ భూరమణుఁడారచందాగ్గి- మింపొందెమన్.

— మన్మథంశములు —

- క. పితాక్షగనుణమణికి న, రాతిన్విపస్నుణ్ణి బంధు రాజసుఖసుఖో
జారంభోమణి కపఘన, జాలమహాబలమృదు సాగిగణికిన్.
- క. లలనాస్మగనకు సుగంధ, గెలనానాహితవసవిదళ నానిదవ
న్యవనాస్మగన నాగ్గి, కలనామృతవదనను జగన్విశునకున్.
- క. అజభామాహిమఘామ, భుజభామానిల సుకీర్తిహృది నకు నూ
రిజనాస్మగితుభమతికి ర, విజనాకన్యమివితీర్తి విభవోన్నతికిన్.
- క. కరుణామరందలనాదీ, భరిణకటాక్షుఁడవిద భాసిరవదనా
గ్గిసోదంబివిభాక్యమ, భురతాపనిహిత నాగ్గిగూ రమణువకున్.
- క. భీమాహిరవమగన్మతి, శ్రీమతికి మనోహరవజర గణనతిన్
కీర్తి బిల్వకటకృష్ణ మైత్రమంజులపత్రికా ప్రసన్న నితికిన్
- చ. ఆభ్యుదయపరంపరాభిగృహిగా నాయున్మృతబూనిన విజయనందనవిలాసంబును మ
హాప్రబంధంబునుఁ గథావ్యాకరంభం బెట్టెదనెన.

— కథామౌలికము —

చ. స్థిరదగ నేలు ధగ్గరితనమేజము భూత లేందుండె

కట్టిపురి రాజధానిగను గౌరవనీయధాకరుడనె

బరగియుల్ దలంక ఘనమార్గ పరిభ్రమింపవల్లి మే

దుర సుముఖ కడంబ పరితోషణకారికభా కలాపుడై

చ. అతడెరి భీమవిక్రమ సమగ్రిత బీవనలాశ వేషిత

క్షీతి భరణప్ర పీఠంబులు చెల్లువహింప గ నట్లు గొల్పువలె

దతులతో మహావ్యధి యగ్రమతేజాదు శాంతవర్ణనా

స్వతుడగు పైలనామక ముగ్ధగుండొక నాడువచ్చినన్.

క. భూరితః భౌతికథా, పారంగతు సుగుణసాంధ్రి లైలమునందు

జేరిజన మేజయులు నయ, మారగఁ బ్రణమిల్లభక్తి నాలెనకనియెన్.

మ. అనఘతా సకలశ్రుతి, పురాణ బల స్మృతియు

ఖ్యాలింపాటల భూరిసంభ్రమ రసాకాశితాత్మలంకేషి యు

య్యన సప్తగృహజన్మ సంఘటియు పుణ్యగట్టిదో మారలిం

పునఃచోటికి నేగుచెంచితరి సంతాపరాగంబునన్

క. మారాక సుఖ శోభన, కాగణమస్తద్ధ సిద్ధిగాంచితి వివ

క్రూరంబెడదోర్చితి వి, స్ఫూర శ్రీసుగుణసాంధ్రి పైలమునందా.

క. ఘనదగువైశంపాయన, మనివఃననశేషధర్మములు వింటిరి నా

విననియదిగలదొకటి కా నననాకెటి గొంపవలయు నేరుపుమెఱయన్.

ఉ. పుణ్యకథాపరిసంగము లపూర్వములైనవి తెల్పువాక్య నై

పుణ్యము నీక గల్లునని బుద్ధి నెఱుంగుదు విప్రపత్రీయా

గణ్యుడనునీరి పుత్రి బలఘస్మగృహాతుని కుగ్రికాతివా

రణ్యదవాయితాన్యతికి రాణిగజేయు చరిత్రచెప్పమా.

న. అనిన జనవల్ల భువ కల్పంత మాఘనీఘనీణవచనంబుల నమ్మునివల్ల భుం డిట్లనియె.

త. వినుసావధానమితి, భువవాహనుపట్టిపట్టి కశ్యాణకగన్

విన నదిశ్రవణంబులక, త్యనుపమితాక్షిణ సంభ్రమాపాదియగున్.

ఆ. వెన్నునియాజ్ఞ ద్వారవతి విశుశ్రేణుడ్యుకవాటగోపురా

భ్యున్నత సాలసాధముల భూరిమనోహర నూర్పరత్నపీఠి

స్థులువొందనాకపురి గీనికేపీ కైయనగ బుద్ధిసం
పన్నుల విప్లవక్రమసమ సదమత్సృతిఁ జేసెఁబోగ్గనన్.

సీ. పొక్కారనోపుర బుభ్రి క్రుణ్ణుతుల్ కాదుమొగులచాయఁ గడకుఁదోయు
మందిరమువిక మణ్ణునగిశుల్ జగలుమానికము దేజముక్రంగిముక్ర
గుడ్డగానశ్శ్రుతి గురుకాంతి సంతతి పొన్చిబానాదాలు పాలుపు దెగను
సౌధపీఠకలాప సమధిఁదోదులు పండువెన్నెలనిగ్గుఁ బారఁజెమ్మ
సౌధవిభరాగ్విరచిత, చరక్రలశతబవి కీలనవిమలముక్తాదంబ
రుచిర ముఘాతతారకా, నివయ మన్నగ విభవ మెన్నదెరమె వాగ్విరున్నెన.

చ. పుగళా నిలసౌధములు గొల్పునదంతగ భేలదైవపు
గవ్వగచరణాబ్జనూపురవ స్థ నిఠభుగిటీంద్ర చాపకా
యరుచితట్రాచాగ్గ నవహారఘనోపల మండలీ నిరం
తరగి ఘర్మబిందుల ధారలచేస్తనముత్తుల యనన్.

ఉ. జేటగు నిల్వబద్దముల తేజమునందగు సాలభంజికల్
బాటిలు నిర్దపుంగరుడ పచ్చల కంబము లాయబోజ్యల
స్ఫటికవేదికల్ చలువ చప్పరముల్ మణిమంటపము లె
చ్చటను జూచినన్ నగరిసొంపు గడింప విధాత మోపునె

క. పురసౌధ కవాటతట, స్ఫురదురు మణిలింప దంభముననానాది
గవ్వగనికరముదోవాదిక, గరిమన్విలసిల్లు దేవగణము నుతింపన్.

ఊ. భుక్తికిముక్తికిన్నెలపు పోల్చగ నిందుజనింతమందు నా
సక్తిసుఖాంధసు ల్సకలజంతుమిషంబున దోపఁజూచి ను
వ్యక్తిసఖోజగన్నిలయు లన్నగరిపరిఘాంతరాళ నా
ద్యక్తిఁ జరింపుదుండు హృదయోదిత సంభ్రమజృంభమాణులై.

కా. పోరాముల్మణి గోపురాగ్రిముల నేపొద్దున్ నిలింపుల్నితాం
తారామస్ఫుట నూనగుచ్చమకిరందా సారశైవాలిని
తీరాంభస్సరసీవిహారముల నెంతేనిర్లత్యాంతి నా
యూరన్నిల్చి సుఖంపుదుం డ్రునుదినం బుల్నాహయముక్తాత్తులై.

చ. జలుగుపసిండి పొలితపనిఁ జెన్నగు మేడలఁ జంద్రికాంత మం
డలచి మద్గవాక్షముల దగ్గరిసారెకుఁ దొంగిజూడు క

నలుపుబలక్రియతో మునుదాపగ దమ్ములఁగానిచోఁగం.

నీలవియ్యెలతాబుసయశంబు మిలిగదమ్మునిచ్చలంబునన్.

నగరపుత్రైభవోన్నతిఁ గనంపగు నప్పటభేదనంబునన్

మృగనయన బ్రహ్మంబి విదగ్ధత పరీతముల వైవిష్ట్యా

భ్యంగణిత కాంచనప్రగత పార్వత్యలహరిక నూర్యకాంతుల

న్నొలిచి చరింపుచుండుదు రనూనసుధాంశులాలయంబులన్.

ఉ. ఉన్నతసాధ పీఠదునుబుద్ధిలసాల వివీలకాంతులు

ద్యౌజ్వలయాబ్జరాగి మృణాలంబరవీధిఁ దగన్పుధాంధము

ల్పన్నతదేవ సేవధులజాతహితపరిభవా సుస్వతు

ల్పన్నగ నిండుఁగూడెనని బల్మయిగుండఁ జూతురాద్యతిన్.

చ. పురిబుపితాహి భుక్తికరములృణి కాంచనసాధనపురో

పరివలయ్యెజాశ్వగర బద్ధభుజుగము చాలిభీతిలాఁ

గెరలునటందు భానుఁడెరుగోనలఁ జోవఁగచాటనుండియు

స్థరశివస్త్రిధిగాంచి నయనదృశ్యుసౌజ్ఞజతుల్ గణింపఁగన్.

ఛ. బలభేది వీటిసతులకు, గలిగివనవ్వనము సోయగము దివిప్రగి

క బలవల నమర్చితధృతి. యలరెడనుఁ జనులు చమర్చి- గ్రామాశాలింతున్.

సోమనికరలాఁ మెలుఁగిను, కామనియలంప గములాకాంచనశోభా

క శిరిమెలుయు పరితిమలాయతఁ, గామిను లన్నగరి చెంపుగాంతుడు వెలుచన్

నానావిధ ఫలవల్లవ నూనలతాపుష్పహరితోభిలనికటో

ఉ ద్యాననికుంజముల నిజాధీనులతో మెలగుదురు పురీందునిభాస్వతో

పలకన్నాల్లుమొగంబులన్ విధిరగియూపారాయణాసక్తిఁ జె

న్నారయంఁగాయది యంతనేప నిపురపోద్యనస్త్రిహీలాశన

క్షురులేకానన పంకజాభ్యసిత శశ్వజ్వేద చ దాఁగత

ః త్వరహస్యాగ్ధ సమగుల్లె సిరులజేవంబొల్లు రెల్లప్పుడున్.

ఋ. అరిగిరేళ్ళదనశక్తి సత్వేధదరత్యాయాధి లోకైక సు

స్థిరసోమాబ్జసమాఖ్య భూరిసుమన శ్చృణీ మనోమాద కృ

ద్యుర సంపూర్ణకళాప్రత స్థవలయోత్సాహపరిధానంబు నం

బురరాజంబున రాజమండలము చొల్పుంఁగాండు నత్కున్నతిన్.

- మ. నవ సంఖ్యాకములొ నిదానిములొ నెల్వొంది తొలునొ కై
 తువిధిన్ మాన్యంగ లేడటందు ద్రివిధస్వామి వ్నుగంజాని పె
 క్కపుంసంఖ్యలొ గలవిత్త మొక్కొగరు తా రొత్తించి పి నానింకి
 భువి వీధిమ-తులజేయు నుండురొవిన్నొ - గెంతులొ పురున్
- చ. పిర్వపతికాక-మన్న పుణ్యేకి నొక-వృషంబు లేవటి
 సతిపతికొక్క-నాగలి వనన్ బరికింపంగ నట్టివార లే
 గతిగ్నసి. తేసిభూమిపరిజగారగ నెట్టరటందు రిన్ను
 స్థిరపదజాల్ హాసి-పును గుప్పిల్లవి నిల్చులైభావోన్నతిన్
- సీ. దివిఁబాసి గ్రహిణి భువన్కులెచెనా విపకీషుల రన్నపనరు లమరు
 నురుగ్రితలగంధ గిరివీడిన బృహదులకు చోల గాన్పు వెలకలమరు
 తిటిమలై-రము సచేరివీరవోచెనా నొనవయ్య ప్రియదానంబుదనరు
 బలవైరి పెక్కు-కూపులుగొల్పి పొల్పె నానమరీ మ రాజవర్గంబు లొత్తు
 భువనభయ వాళంబు నొనఁగొనిననుభ, తెల్లి విలసిల్లెనామహా దాత్తి బాహు
 తార్యభారే మ సదృశ సంగమనగు, రమణ వెంపాండు నమ్మిరాజధాని.
- గీ. హరివల్క్లలు మానకటాశ సరంబు, లభించలుకార్యక్ర భూని-భాగిరామ
 లును ఘటమటనుటచేర్చొగ-నగదత్తురంబు వెలయారకు సైభాగ్యరాసులె
- సీ. పసుసురు- నీచంద నొననదేచెలి వెలయాక నాదండ సేలేలల్లు
 నవబోడి వలువ గప్పించి పూబంతులా యానతిపీయము చేరంటవలదు
 యెలనాగ యామెత్త నేనాసఁ గావులానెద మన్నయొకడు కొన్నదిసరసు
 చెరిపలు చెరగుల చేసమ్మచాచెదు కల్వలొనొనలేనికాంక్ష నేల
 వెలది కాంచనమౌలిక వలెనట్లు, బురుషులై-బుంతుఁ దక్క, నొరులకమ్మ
 సనివిటులతోడ సర్వోక్తలాడికొనుదు, ననుదినముపువ్వులమ్మడురతివలచట
- సీ. కరసా? పుష్ప-ర సరివలలువులు గోరిబుచ్చుచోన్నతులెన్న నేల
 యలివీర్ణదంత సహృదీ గొండలువెగల్గునబల్కిత్రిత్రి చేర్చొ-నగనేల
 జుధుల రొంపిగాగలపజాబునటన్న దోషవిస్మరణవాక్రివ్వనేల
 పుడమిబా తాళంబు బుంగనొక్క- ననంగభూరిమదోద్యుతి బొగడనేల
 యుదు జనులాడ నైరావతాద్య శేష, హరిదిభంబులఁ దమసాటిహారయనీక
 నగరివీధుల ఘంటికానాడ మెసంగ, సంచరించుమహాద్ధామ సామజములు.

నుల్లసరూర్ధ్వ సుపల్లతాజాతి కేపట్టణోత్తరస ముపవనమయ్యై
ననవద్యపూర్వ విద్యానటీమణికే నగరభారత్నైలు ఖండరియయ్యై
సర్వభవనభయానకస్థానచటుల, దోర్లగారవగాహ విక్రమద్యోతమాన
వైరిరికాటికేపీఠమవజ్రిమయ్యై, ననగనపురిజలగు లోకాభివనరి.

మ. అమితకీర్తి సరతానమజ్జలధిమధ్యాభిర్వనర్వోనహ
పృమహాధీశకులాను బింబవికురుంబ ద్యోతమానాబ్జరా
గమణీనిధిరీతనూత్న సూర కటకాకల్పభిరామం కుదా
రమనీమనిధి ధరత్రజం డలపురిన్ రంజిల్లు నభ్యక్షుడై.

క. ఇల్లభుజనమనోహరుండును విద్యావిక్రమ వివేక వివయ నితరణ సోపద్యోత
మాన మానసుండునగు నహ్మండవాగ్రిజం డభండ బలతేజోభిరాములగు భీమసా
ర్థాదిసహోదరులం గూడికొని సుఖభవనభవింపుడున్నయెడ నొక్కనాం డర్జునుం
డనర్జ్యమణిమంటప వృతనిజారితఃపుర్రంబునం గనకానసంబుననున్న సమయః బున
దాయపర్చి యానందకందరిత హృదయారివిందయై నిజసుబదరీరత్నంబగు సుభ
ద్ర భద్రోచిత సవివయ యుక్తభాషణంబుల నిల్లనియె

గీ. మునుజులొకనాథ మానితకరుణాస, నాథ యిందకీపుత్ర సలిసమిత్ర
తేజ దీనకల్పభూజ నాకొక్కతలంపుగలదు చిత్రగింపవలయు.

మ. తరిదంకురీత మణిభూషణప్రభృతి సత్కారణబలుంబంప న
ర్మిలి నేరిందులకేగురెంచి భవకఙ్ఘ్రిద్యుండ్యనేనారతి
వైలువొందం బహువాసరింబాలకిగె న్నేడిగిపితృగిరిం
ధులనేమంబు లెఱింగి వేంజుమడంతున్ మారలంపంకగున్.

క. జడధితుపారభూమి ధరజాతల మైగల సోయగంపుడార
నెడగుడప్పణీకరించి హలభృతులకామిని గర్భశక్తికిం
బొడమెచొకాటపున్ గొమరము త్రియమన్ శుభవాతా వింటిన
పుడు మదిలోన సంతసముపొంగె శకింకమవార్ధిచామృనన్.

గీ. అనినహరికుమారుడనియె సుభద్రకు, నీవు పుట్టిరింటికేగి నకల
జములవినగె నమగు సౌభద్యునకు నీదు, పట్టివొసగుమనుదు బలునిగూర్చి.

క. అని పురుహూతనూతి సతి నాత్మజానొక్క పసిండితేర్పై
నునిది నిజా ప్తభృత్యజనయ్యు క్రముగా బనుపన్ లతాంగిల

- చక్షుకుకంబానధ్య గిరిసానుదరీకటక ప్రదేశ నూ
 ర్ణవనమండలాంతర వక్రంబునదా జనియె న్నతహాస్తిన్.
- మ భుజాంతోదరిగాంచె మోల సముదంత ద్వాద్విధేయోరుభం
 గనితాంతోదకశీకరా మలినముక్తారంగవల్ల శుభా
 యననానామణి మంటపాయతన హర్మ్యద్వారకన్ శాశిశో
 భసపాద్రాంబురుహార్చనాపరజనాపద్యారకన్ ద్వారకన్.
- చ జగన్మరైభవోన్నతరయంబు మెయిన్ జనుచె-రునానుభ
 ద్రి గణసముద్ర జూచిదవురవ్వలఁ జారు న వేగవచ్చి భ
 వ్యగుణదయావివేక నయన ర్తమలన్ బలరామకృష్ణులన్
 దగఁబొడఁగాంచి పల్కిరి సుధామధుకోత్తులఁ గలుమోక్షుచున్.
- మ మియుజాడన్ బలిపంపలఁ దొలకుకూర్మిన్ బుద్ధుఁడగుడి భ
 గ్నమయస్యందన మెక్కి- యాప్తపరివార శ్రేణితోడ్డోసనం
 భర్తమై శ్రీవలనేగుడేరఁగ సుభద్రాదేవివచ్చెన్ దడి
 ర్పి-మనీయాకృతి బెంపుసాంపెనఁగ సాక్షాల్లక్ష్మీ చందఁబునన్.
- క. నావినిప్రమాదరసకల, నావినివేతె మనంబునం దగువారిన్
 రావిందిపని రబ్బల, జేవాద్యుతులామె దోడితేర రయమునన్.
- మ. పనుపన్వారకు చెంచి సప్రణయ నాక్సృధిన్ ల్రియంబూన్పితో
 డ్దా-ని శేతేరఁగ నాత్రనందనునితో గుంపై మురారాతిప
 ట్టగనాసుక నిజరూపలక్ష్మీ గొనియాడన్ భర్తహరాద్వైతికం
 బున దేవాయన డిగ్గిలానికరుగన్ మోదంబుదీపింపఁగాన్.
- ఉ. అంత సుభద్రారాకఁగని యాపులతో నెరుకెగుఁజెంచి య
 భృంగరమంజరంబునకు నాయమఁదోడ్దా-ని తల్లికండుల
 క్ష్యోలముండునంజని తదాత్మజాతో నటనూన సౌరభ
 కా-తమనోజ్ఞ శేహమున గౌరవలీల వసింపఁజేయుచున్.
- ఁ. తిలిక సుగ్రులన్నలాపులు, బలుచెరఁగులఁ గారవింపఁ బ్రతివాసరమ
 య్యలిమంతల బహుసౌఖ్యో, జ్వలమానసయయ్యె సుతుఁడు వర్ణిలుచుండన్.
- అంత నొకనాఁడు
 శ్రీగోపాలుఁడు గామపాలుఁడు మణిసింహాసనాగ్నిస్థితం
 మోగఁభ్యయవరియి లద్దటాకచో నుత్సాహభావోద్భవ

శ్రీకృష్ణుఁ డదీయపాశ్చర్యమున వాసిన్ జేవకీర్తిహితీ

నానాకారిలగు లివ్వకొక నూగ్నిపవ్వర్ణదీపింపింకన్.

ఉ. అల్లిపి వోడితెల్ల నొక యంగన నాశశేఖరస్థనా
యల్లె యిభాంసూపగుని కాంక్ష మెఱుంగుచు పొప్పుబాధవా
చిత్తమొప్పు జిత్రజనిచే కరవాలను గిన్నెతాన పూ
గుర్యురూర్మియునుపు యో వగు నాపె వేదకన్.

ఉ. వచ్చిన నాయరాదిని వర్ణింప మనోహరాంగసం
పచ్చన లేక్షణానన్యక భాగ్యకరిం శశిచతు గాంధీన్
గుర్చి నిజాకమవ్యమున గూర్చి నిజాకదుర్గుణకాగ్యలూ
నొచ్చగు లేనకూర్చి నయనోర్పులపూరిత పద్మనాభాన్.

క. రోహిణియును జేవకీయును, నానావిశేషపులలచియునుగోహ్యదయో
తానామనలబ్ధికిచ్చె, నానావికృతి విహరి కభిమన్యునన్

క. పరిణయమొందుటయది, కిముచిరము శుభము వీలగునొక సుహృ
త్పరివార హృదయపద్మద, కిముగర్భినియ వియతికాగమునాదా.

చ. అనవియందహాస గుని రావనైకై నగకాశి సీరిగ
నైని మనలేల్లులూకు పలుకుగిహివాస్పదము బుద్ధదంబు బ
ద్ధివచనయంబుతోడ నవిచిత్ర సుహృన్నున బాంధవాది స
జ్జనకకరప్రియబలియెసల్పదలందిన నెన్ని భంగులన్.

చ. అనిహితోడ శౌర్యములులూకు దకుళ్లనాంకించి చంద
రనొక తెనుజాభాషయను రోగ్యయంబున నాయనోర్పు శో
భన గుణభద్రమైతగు సుభద్రకు చెల్లు శృతిపిత్రియంగా
వివరలమూచి నూనతినిండు ముఁ పొవతీ కృతాంగిని.

క. ఆపరిభాషకునుగు, క్షాపము గూరొనినూచిన సుశీలము
చేమొంతునముల నుతుక, శ్రీమదయలైచిని గూడకాని ప్రియమునన్.

సీ. కలికి ముక్కులె కాంబ నిలుపునద్దమునాప విడిచిచాగాలొక్క పరాధియొసంగ
గపురంపు నురటి మొక్క నరీజనుభ వీవగగనచంద్రవెంకి యతివదగ
నీలకు తెల్లయెత్త ములయొత్తవకింప మగవయొక్క తెగూమమమ ప్రయాశ
భామయొక్క తె బట్ట ప్పిరుకలశంబు ముత్యాలగొంకి మదిరిజాల్చు

పద్మగంధముకల బరాచరులునెయ, దోషముకల తెగతమనల్లి కొనిరాగ
రాజసంబును సౌమమార్గంబుమీఱ, రిమణిపాదసాదసాపాకరాజిడిగి.

పంచచామరము—సురాధినామకాశ్రయోక్తమనన్తుల్యుడెల్లెవం
మురాసీతిగూలకచిచెదనొనలంఘము
త్రోరాజిమెచ్చనారలంబుదారుచిత్తరీపదిం
గరలు చేతుజేతురోజగలంబుదారువ్యగన్

వ అని సంధియయిన

మ. సరసంపున్ సదసంపుగన్నయశగున్ సానర్థరత్నాంకనూ
పురయుగ్మారవ కైలివయిన గృహప్రోక్తరాజీపరం
పరగోన్ దిగిగుబ్బవేగున లలింపన్ నామకలహరుడన్
గురియన్మేత్రమ సుభద్రసాంధ్రసమకాలాలంఘనంబునన్.

మ. అరుదేరింగని సోదరిన్ సుగుణమాన్యన్ యాపరభాద్రున్
హరసౌజన్యధన్ బలాద్యులలనూనానందభావంబునన్
సరసన్ పల్లవియొన్న తాననమున్ సందింపశ్యామాకలా
భరణంబొప్పెసితాంబులోపరిపరిభ్రాన్తరాజీప్రథన్

గీ. ఆలమఃకుక్తటభార సిరియంబుదాలుక, రోహిణీ దేవతేపురంఘ్రిల వరాంక
రలముననటించు పూరెమ్మరిగుమపసిడి, సోయగపునొమ్మ శరీరేభ దాయబిలచి

గీ. కరముకనికరమున మురవైరి, తనుబిల్వ ద్వరితగమన లీలవదనచరణ
నలినకటక యుగయుగతాగర కోలాహ, లమునకౌరి సమస్తభిముననిలిచె.

మ. నిలువంజానికరమ్మలంఘించి సాంధ్రీభూతవార్తంబులోఁ
దలనూపన్యగు కైలభాంఠటఁడు నాలిన్దీ? షణ్మాటిమఠ
ల్లి? లతాతీర్థి యటందు నాకమున నోలింజేర్చు నభావుల ని
స్తలదీప్తిప్రగంఘ భృంశికటవిద్యున్మాత్రిక నోలెయన్.
అల్లన సోదరీ ప్రియవయస్య ముదంబున నెల్లికొన్ని మే
ల్ల గోలరాఁగించి యంకరలంబున జేర్చిమూర్తి పం
సల్లగిరంబు మూరుకొని నిర్దేవుకాటదుబ్బిమేర రం
బునువర్ణభూషణ విశేషముల న్నవరింపుదుండగన్.

- క. మగహరునియంకయుగళి, సగమొప్పు సుచద్రీకొనుట గన్నియయును జూ
పరులకు దొగలకు గూర్చిరి, సగవిన్ వార్తంబు చంద్రచంద్రికలక్రియన్.
- క. ఇల శశిరేఖాసాధ, దుర్బల చతురాస్త్రిఁడు శుభాంకరూపకుల దు
ల్బులుగాస్పృశించినారెని లలితకంఠురుహకౌశలముబొగడదగున్
- చ. అని యుభయపాగ్వంబుల కూర్చున్న యయ్యగువుర నుపలక్షింపుదు మృదుమధుర
భాషావిశేషంబున నన్నతో నన్నగధయం డిట్లనియె.
- ఉ. పాండవు లుగ్వరానలయ భారకురంధర తాపప్రీతి లు
ద్దండ భుజపత్రితాప మధితోష ముత్యోరుడఁబులొననా
ఖండలవందనుండతలఁ గాదిలిపుతుఁ దీలెంచు దత్తమా
నుండగుఁగాన నీతని కమానకృప నృశరేఖ నీదగున్.
- చ. అనిన బవార్తనుంగని హలాయుగుఁడిట్లను నీమమానసం
బునకుచితంబయ్యెన్ది యదిపూనియొంగుఁగ నాకుభద్రహా
మనలకమంగుతోడు గుణమాన్య సుభద్ర దీక్షియనూతిఁచే
కొనినఁదగువాని కీసకియఁ గూర్చుట జూడగ మేలుగాదాకా.
- గీ. హలభయండిట్లుపలుకు ప్రియైక సరస, వచనవిష్కరణకుఁ గైరవప్రియోద
యాకీసరమునఁబొంగు సుజాద్ధినిపగిది ముదమునబొంగి సుభద్రపలికె.
- ఉ. చెట్టలెనంపు వైరుల నశింపఁగఁజేయు సుధీజనాలిఁజే
పట్టి సమస్త సుంపదల భాసిలఁజేయ మహీతలంబునన్
బుట్టినపుణ్యమూర్తులగు భూరిగుణాధ్యులరై జెలంగుమా
కీర్తిమహానుభావులకు నేను సహోదరిగాఁగ నోచితిన్.
- ఉ. కీర్తిభవాభిరాములయి చెన్నగు నగ్రజాలార వాప్సరం
ధీనినరునేధజింతుఁ గులదీపకుల సుతులెన్ననాకు ధా
త్రినినతాకృతులఁజెగడు దివ్యతనూయ భగత్వకాంతి
భావిధులం గరంబులరుకన్యల మీ కుదయింపఁజేయఁగాన్.
- ఉ. ముమ్మగనాకుఁగల్గె నలుమోములవేల్పుకృపందమాజాఁడు
ద్యన్నలిసాంబక ప్రతిమఁడవ్వల నారతికంటి రూపసం
పన్నధిన్నకుఁగల్గె బలభద్రకుమారిక యోర్తుదానినే
మన్ననఁగేలఁగూర్తు నభిమన్యునకంచు వచించిరిసభన్.

- గీ. తమ్ముడును బంధుగణము కాంతాశవంబు, వివరగఁ బల్కినపల్కించి యనుపమాన
మానసావాజునత సమృద్ధిబలాబి, తాననంపదకును దోహదంబుగా జె.
- బ. అదియునుగాక భవదీయ కరుణాకటాక్షపీఠాల్లభప్రభావుం డగు పురందరనం
దనుం చచ్చటి నన్నునుపునపును
- చ. తెయ్యగఁ గోపిణీతరుణి దేవకియున్ మొదలైన ముఖ్యకాం
తలు హిరంధుసజ్జంగణంబు వింకగ సభక్తిరామకృ
ష్ణులఁగని పలుకఁ మామకతనూజనకాశశతభుగచ్చి ని
శ్చలకృపతోఁ గరగ్రహము సల్పుట యొప్పెడ మెన్నిభంగులన్.
- ఉ. పర్యతిభేదనాజిఁ సుహృద్ కృతస్తుతిచూడితాత్రుతుత్
సర్వవసుంధరావలయు సాగజనావనదీక్ష భూతిదో
ర్నావికాధీక్ష నభిరమ్యులు మీ తొరు లీడె సంతా
భర్తృభవత్యైపాకలనఁ గాదె మమున్ సేరుచూనియుంకుటల్.
- బ. అది తన మాటలుగా మీతోను నెఱింగింపు మనిన విన్నవింపితి మఱియును
- గీ. ప్రేమదమెనగ సకలబంధులుజూడ మీ, తోడవియ్యమఁది రుహిఁధామ
తేభిపోలిన శశిశేఖ తోడలుగాఁగి, నాత్మిగోరుదాన ననవరతము.
- గీ. అనిగుభద్ర యిట్లు లనవృశఁజేసె, మనుమపేళలాక్షి నెకసమెనగఁ
బలకఁ గాఁబ్రలంబభంజను డకింజ, నయఁముఖ్యులపుడు వినంగఁ బలికె.
- మ. బలభిత్నానుని సవ్యసాచిని నిజప్రాణేశుగాఁ గొన్న గా
దిలి తోలుట్టునవీవు మాకగుటఁ బ్రియిన్ మత్కుమారిన్ భవ
త్కులమాదామణి నీతిమాభవున కిత్తు నేరతల్ మెచ్చ రం
జలుముక్తామయహారవల్లిఁ దరలిక్రిగూర్చు చందలమిన్.
- చ. అటులయు సంతసిల్లి విజయాంగన బల్కిఁబ్రలంబవైరిగఁ
గ్గోని శుభక్షిణి సన్యవరతుడవు గావున సమీక్రయుఁడనా
న నని మురారినుండొడఁ గనందగు నాశశిశేఖ మౌలి మూ
ర్తిగని ప్రేమదాశుకందళ నిరుద్ధవిలోచన పంకజాతయై.
- నీ. మెలుగురుకప్పుపెన్నెలు గొజ్జఁగిసరుత్ కమ్రునెత్తాపులు గుఱిమృకింప
నవరంజరవల తోరఁపుకమ్రుపంజాల తళుకులే జెక్కులఁ గలయఁద్రాణిక
గొనలు నెమ్మొకము గొమ్మిన చాకాటపుము గురులరంగు చీకట్ల నిలవరింప

- సాంపుసంపాదించు సోగకన్నులు నల్లగలువరేకులచాయఁ దొలఁగదోయి
గవఁకొక గనిజక్క-వకవ బెడఁగు, గలదకుంకవశ్రేణుఁగొనుచిన
గజగడవడంకఁ బ్రేమదయ గడలుకొనఁగ, వలయుభ్యంతరావాసముఁకుఁజెలియె.
- మ. చని చచ్చుతో తెలిపించు లగ్నిబాలు హర్షశూర్తి మన్నింప నం
దకును దాకు హృదయభోజంపదాధ స్వస్థగూ హుఁబ రా
శవ శయ్యా సుమమాల్ప చందన ముఖాచర్యస్థ సౌఖ్యంబులన్
దవరాజన్ దృటికాలముట్ల గడపె న్నిందారు మోదయింకన్.
- క. అంత నొక్కశుభవాసరంబు దేవకీవసుదేవ యశోదా నందరులు రామకృష్ణ
దివహోదకులు యకు వృష్టి భోజాంభక ప్రభృతిబంధులును దక్షిణ సుహృద
మాత్య పురోహితాది విదవృజ్జనంబు జేపేరి సగౌరవముగా నానారత్న విచిత్ర
భూషణాంబర సుగంధానులేపన కర్పూరతాంబూల మధురఫల కుసుమకంకుమ
హరిద్రాదిసత్కారంబుల నానుభద్ర వానందంబునఁ దివి నవ్యంబలాక్షి సవి
నయభూషణంబుల సముచితంబుగా నందఱు వీడ్కొని తనయంతుఁడ నాడును మణిభ
చిత్రస్యందనంబున నాకోహణంబునేసి పరివారంబిరు గలంకుల నమర
- మ. అమలసాటికాంఠిను ద్విపుట హర్త్ర్యదీప్తివ శృంగార హీ
రమనోజ్ఞాలయ దీప్త వీరికిలఁ తారగాఁగి నాపాతీనము
భ్యమహాజంతుకదంబ సముత్తర తగి ద్వాదశకాపట్ట శో
త్రమధుగ్ధాంబుధి వేడ్క వెల్లిడి సుభద్రాబిక్రీతానంబునన్.
- జ. ద్వాదశతీపుంబు లిటుల య గన వీడ్కొని మానసారభ
దారవసప్రదేశముల నదిగిభాకటకప్రదేశవి
స్తారభయంకరాటపుట సారతరాంబుజలాశయంబులన్
నూరెల నూళ్ళుబల్లియులు జూరురుఁ బోవఁగఁబోవ నొక్క-చోన్.
- గీ. వనదుపాద భాయలేతుణ యశఘసర్వ, జనకదంబక సుఖరమాస్పదము భువన
మానసియుంబు గత్పూతిమాన మైన, సుందరారామ మొక్కటి జూచె నెదుట.
- మ. కనినారంగ సువర్ణసాల కదలి భుక్తార మాకంఠ దం
దన ముఖ్యదుర్తి ఫలప్రమాదశసంతాన వర్తిహృద్యదిజ
శ్చందనకాంతము బద్ధత కైరవ సరస్వోభ్యసంబంధి శో
భన మందానిల కాంతి మివ్వనఁ గణింపరిశక్యమెన్నోకిన్.

- క. తావనము శుకాదిశత్రుఁ, తావనము సుభాకసోపమాంచిత సరసీ
జీవనము సకలమునిసఁ, నేవన మఖలాధ్వగాలిజీవనముగదా.
- చ. అశుపమపల్లవై కగణికావృతముం గురువిందసాలభో
భనకరమున్ శృంగేరియకథాపిత సద్విజముం డశావృతం
లు నగు వనము మాడికిఁ బ్రసాదముఁ గూర్చె నానందము ప
త్రనమునఁ జెల్వించితి జెరటం గలదే యని సమ్మతించును.
- చ. జలధి మేఖలానలయ సర్వస్వపాల జయేందిగాలినుఁ
తల పరివారము క్రముగఁ దాను పృథాసుతప్రేయికిఁ గోరి ని
శ్చలమతిఁ జేరెనోయనఁ బ్రసమ్యకరీల జయతో భజింపఁగాఁ
గెలతుల వచ్చు నాశ్రయికిన్ విజయాంగన సర్వరియిగాన్.
- ఉ. వచ్చి మనీషిగణ్డయావాసముఁ జొచ్చి సుకుంకుఁ దాను వి
వస్థిప్రేఁ గాంచి శ్రాద్ధాగ్నిని గావ్యకకేళిభక్తికర్మవార్త లా
మెల్లొకవంగఁ జెప్పి యెల్లముఁ దిష్ఠసహోదగబంధు లాదిగా
నచ్చులఁగల్గునజ్జనుల నివత సేమముఁ చెల్పి పెండ్లియున్.
- చ. అభ్యుదయమందిగలొన నయ్యుంబాపి సుఖోపభోగంబు లనుభవింతుమండె నే
తెన్నాతక మంత్రీభగ్తజనుములు వివిధమాంబకంబరితాంబకరణైయుం
డి గయ్యుదురు డఖలసుహృదమాతృ గంధు విద్యజ్ఞనసమ్యతం బగునొక్క శుభ
వాసగలొని భువనమాన్యసౌజన్య నయ్యభిమన్య విశ్వాభ్యాసంబు సేయించిన
నరంకు
- చ. వివికతనన్ పడగయురవేకము సర్వప్రాణశాస్త్రమున్
సుమహిమాస్త్ర శస్త్ర దృఢబద్ధవిశేషముం గదాదిసా
ధనసగురప్రసీదయు దంతితుంగకథాదికోహణం
బునుమొదల యనవిద్యుల సమున్వలబుద్ధి విశద్యచిత్తుడై.
- ఉ. నేర్చిసమస్తవిద్య లిటు నిచ్చులఁ గ్రీడిక హనుభద్రీకుం
గూర్చి రాజబంధుహితకోటికి సురేపమానహిల్ల స
ప్రాప్తిరుకగ్రీతేశుఁ బలంబక పానుగింప వోన్ సుగరతా
ర్యాక్షుసభాంక దూప వవయావం గుంపక పరికంఠకున్.

నీ. అద్భివేలాపరీతాఖిలాత్మీభార ధారేయ భూరి దోర్జూరుదారు
 లలితాస్త్ర నిస్త్రింశతధార ధారాభిహత శక్తిరూపవర్జితలాపు
 లకలంకకీర్తిమాత్తిక వరససిగ్భూషితాశావధూతాశాభిరాము
 లక్ష్మింజయకాశానాసార పుష్పిత విశ్వంభరామత్యక భూజప్రకాండు
 లసద్వశపాశ్చ సామాశ్చ్య హానితశక్తి, లసమబాణోపమానసర్వాంగసాకు
 మార్య తారుణ్య బావణ్య మాననీయు, లింపెనగుచుండుంపొండవు లేవురెలమి.

ఉ. వారలబావనెద్ర గుణవంతుడు కాంతుడు నిత్యసత్యభా
 మేశుడు దర్శితేజుడు వసంతసమాగమపుల్లమల్లికా
 శ్రీరమణీయకీర్తినిధి సింహాపరాక్రముఁ దాశ్రితావనో
 దారదయాధురంధరుడు ధర్మతనూభవుడొప్పు మన్నతిన్.

నీ. వ్రాయించె నేరాజు వర్జితజయశుభాక్షరపంక్తి దిక్తలస్తంభరాశి
 రూపార్చిత నేరాజు హృదయోపదవాగ్ని వీరకాంతివ వంశ వివేకవాటి
 నందించె నేరాజు నిరుపమకీర్తి కర్పూరంబు బ్రహ్మాండ భూరిశేటి
 మాయించె నేరాజు మహిత దానా రుణఘటి దీనవిడదారిద్యోగిమణు
 రమ్యవరణాంబుజముల కారాత్రిగలుగు, నెరపె నేరాజు భూమి భస్మికరమకుట
 మణిగణనిరంతర శ్రీల మహితైలంగు, నతడుసుగుణాంబునిధి పొండవాక్రిశాంతు

క. ఆపాండునూనుడెభిల, క్షౌపాలురచేత నుపదగా ధనమణిభూ
 మపటదంతితుంగక, లాపముల గొనియె దోర్జలస్ఫురణ మెయిన్

చ. ఆరిగొనియెట్లు రాజనివహంబులొసంగె రాజనూయ ము
 న్వరమఖమాచరింపనగు వాంఛవలిర్ప సుయోధనాది భూ
 వరతతిశేషవాది యదువర్గము సర్వసుహృత్సద్ధి పరిం
 పరదగువారలం బిలువఁబంపెనతండు సగౌరవంబుగన్.

ఉ. వారలుగాంచ నాభరణవస్త్రములొదిగఁగల్గవస్తుసం
 భారభరీణులొచరభమత్తగళాశ్విములెక్కిదిక్తతీ
 వారముశంభికాహళితంబులుబోరుకలంగరు
 ర్యారదమానమేలముగవచ్చిరివేడుకఁజేక్షణంబునన్

ఉ. వచ్చిరాజబంధుబుధవర్ణములం దగుచోట్ల నిల్చి వి
 వ్రచ్చు భీమునిం గవలవారిసనుంగులఁబంపియద్యురం

గృహప్రవాసాత్మమందగములన్ విడియించె హృదిష్టభుక్తిమై
మెచ్చినదిచి రాను హరి మించినవేడన్ బసిండి గడ్డలన్.

చ. జనీనులై యన్యోన్యప్రణయపూర్వకమధురభాషణలుల గొంతెఱిగిర్దు గడపి వా
సుదేవురింగని పాండవాగ్నిజుండు రాజనూయం బనునొక్కమహాధ్వరంబు విఘ్న
క్తకృమియిగా భవదీయానుమతంబు వాచరింపం బూనియున్నవాడె గర్తవ్యంజే
ని దత్తద్వస్తుసంభారంబులకధ్యక్షుండవై న య్యైవయోజనంబులం దగ్గవారల ని
యమించి యిందాగ్నిదీపరవసుపరవబృవంబున తల్పవలంబుగా నమ్మహాసవనంబుజే
యంత్రమనిన నానందకందధితహృదయారవిందుండై యమ్ముక్తమండ్రిట్లనియె.

ఉ. మానిగబాహువికమ్ముడు మారుతెనూలి మహాస్త్రికస్త్రువి
ద్యానిపుణండు కీర్తిడిగవలచ్చుత శార్యసమగు రొత్తడి
యానుజ లిట్టివారలు సహాయులు గాడగునీకుఁ దక్కిన
నూర్చుత రాజనూయ మొకభూవరమాతుఁడు సల్పనోపునే.

ఁ. నాచిని ధర్మజుడైతిల్లాకీ,చివరచరిత్ర రావకీనకటాక్ష
శ్రీచలంగా దెమచ్చే,తోవాంఛలు సఫలమగుట దుద్దివధింగన్.

చ. అని వివయోచితోక్తుల మురాంతకుడేల్చి పృథా తనూజుడ
వ్యంజన భాక్షుతో సభకు వచ్చి యమాత్యపురోహితాది స
జ్జనులను జూచి యధ్వరము సల్పుట కొక్కముహూర్తవాసరం
బుచవుగ దెబ్బడన్న విని యాసభికుల్ శుశ్రీతాస్త్రపద్ధతిన్

నీ. సుదికించి యొకశుభైకదినంబుఁ దెల్ప నాడధ్వరతంత్ర సమార్థ వేది
కా శాలికా పశుకాండ యూపారణి సృక్కుని బుత్తిక్కురోహితాది
గూటికనికరంబు నాయితం బొనరించి శుశ్రీతుక్తవిధి రాజనూయ మభిము
సల్చి సవత్సగోళతతోటి బహుధనభూదానముల సర్వభూసురులకు
సంతసముగూర్చియవధృధస్సానకలిత నిర్మలరం దత్తదుజ్వలాశీర్వాహాత్తి
యుతిముగానాచలలశుభాశీతములూనినోపదియుఁ దానుఁబోల్చి నారాజసుతుఁడు

చ. ఘనమతి రాజనూయము జగద్విదితంబుగ నెట్లొసల్చి య
ద్యానఘండు భూమిపాలుర సమంచిత కాంచనభూషణాంబరా
ద్యునుపమవస్తుసత్కీర్తుల నందఱుఁడేల్చి సగౌరవంబుగా
వనిచిన వారలాత్మనిలయంబుల కేగితి సంతసంబునన్.

- గీ. కుంతిపెద్దకొడుకుఁ గూరిమిఁగన్దొని, శారపల్కు రాజసంభమునకు
 నలువరారి యట్టిఁగ్నింబుఁజేసి ను, స్థిగ్ముఖంబుఁ గంటి ధరణి నందు.
- క. అనివలు తెగగుల భగ్ద్రజా గొనియాడి యతం దనుజ్జగొని పీఠిమెయిం
 దన మిల్లింబంధుముతముగఁ, జనియెం ద్వారకకుఁ బాండుసంభవు లనుపన్.
- వ. అత సుయోధనుండు.
- సీ. మాణిక్యభుచితి హర్త్ర్యకవాట కుచ్చగేహముల నిందిప్రస్థ ములరుటయును
 మనుజనాయకులు సామజరశ్యరథవహూ పృథ్వీకుల నుపద గాఁ బట్టుటయును
 ద్విభువన ప్రవహియ విభవసంభవ మయనశ్శమశీసభ దనరుటయును
 గురసాన్నదానాది సత్కారముల భూతధాత్రి సురావళిఁ దనుపుటయును
 రాజనాయాధ్వరావసరమున ధర్మ, రాజసుతు మందిగమ తేష గర్వధాన్య
 భవనసన భూషణాది పదార్థ, సమితి, కిరవగుటచాచి యాశ్రయ సహింప లేక.
- క. శకునియు చుక్కానరుడును, సకలబలంబులును గొలువ సగభ సమగ వీ
 టికరిగి ధర్మజాడనుపఁగ, విలాశ్రయకుడగును రుక్మిణిచేక స్ఫుగన్.
- గీ. కరిపురికిఁబోయి ధృతరాష్ట్రుఁ గాంచిపొంద, వాగ్దానిరాజనూయి మహాధ్వరోత్స
 వక్రిమముఁ జెల్చి కారవ వసుమతీకుఁ దలశనున్యామినుతిలఁ గలసివలిశ్.
- ఉ. పాండుని యగ్నినందనుఁడు పా్రిభవము స్థిరిగిభూమి భృ
 త్కాండము తెల్లవస్తువులు గానుకలిచ్చి వివమృగ్యుని నొం
 దొండభజిపఁగాఁ బుడమి నొడ్లకు స్ఫుగరానియట్టి యు
 ద్ధౌడ మభిమానచ్చి ప్రమదస్థితి నుండుట విడుగఁటిక.
- ఉ. ఆతని వైభవంబుఁ గనిఁప్పటిమగడియుఁ జిత్తవృత్తి యం
 తే తలపింపరానితల నిత్యనియున్నది మగ్నభిభవ్య వి
 ఖ్యాతి తదీ మలక్ష్మిక శతాంశముబోలను విగ్రహనానెడన్
 బ్రీతి మఁకుగ్రాట వినుశీఁతి విడుఁ దగగఁ వెంశియున్.
- వ. అనివినిపొగులుం డను పిహాశభుక్తిని లక్కఁబుంటి చ
 యైన నడవిన్ హిడింబముభిహార నిశాబులచేత నేమిట
 ప్రహవులుబీడ కిట్టిసిరి దాల్చి పృథ్వాసురు లుట నానునం
 బనవరలంబు వీశ్వావయ నట్లు, ముక్తులింగక్షణం చెకున్.

జ. అన్ని బెట్టిరప్తున్నగ, దీగగనకయ్యపమ పెదకిరిం జాదమున
నీతిమ వారల నిగిగని, కారదవిని పద గునుపగారగు అలుచన్.

మ. ఇది కక్కు-ప్రేయంక-పాయమున భూయస్థ కుమారాబ్జ సం
పద వెంపొందినవారి లచ్చన వేధ గుర్తిచాసెవఁ గా
దు కృష్ణస్వామియైన కడప కపట ద్యుగళియ నాభిరి భూ
భృదరజ్ఞులబల కంపిపాండవుల నీ పీఠాతియేలందగన్.

చ. ఆనవలనంతన్ని వ్యవధయిని గాత్రపరాజ పొంతనం
దనుల దవాత్రుల స్వమచితంబుగ రానియమిచి కుంభజా
ది నిఖలసాధుల కమ మదెన్వేగదగఁ జాద్రత్పైపం
బునగనియె స్వృథాతనయ భూమిసమేత సమస్మితపదచే.

ఉ. అప్పుడు దోరినభివృద్ధిపు లాభగఁగల్గి సభ్యులశ్రేణు
 శుద్ధికిఁగొన్న భేదమున మోముల విన్నదనఁబాఁ దోపనే
 చొప్పునలంచి కైరవపుజూదమున స్వర్గిఁగఁటి రిట్టి పెం
 పొప్పును పొందుతువుల నయోజ్యులందఱు వలించి రాసభన్.

గి. శకుని దుర్బిధ కాకన త్వస్త్రివిధుడు, మాయజాదులువలన సమస్త రాజ్య
లక్ష్యుని నెట్టుముట్టాడులెనియుంక, హృదయుడై యంతెవాండువాగోసరుండు

క. రహస్యము దోపణియును దూ, ఖమ్మత్తు వనబంటనకుద గనున నిండం
గమ్మిన్దనల మొత్తురు దో, దమ్మన నగ దూం భర్తవనయును ననియెన్.

చ. మఱియు నత్యంతకోకపతిత్వ మానసుడై భామ్యుండు దోషదనుకువ గరిసగరం
లు వెడలి యొకింతేరరాని యొక్కఘూరారణ్యానిన నిలవి రంత.

ఉ. ఆశ్చర్యసింహ ఘడ్డ శరభాడిక వైసివజంతుసంతకుల్
దచ్చికడల్ పశ్చిమనలుకాల్ తరంబు మకంబు పెంపునాం
పచ్చుపడగఁ జీయుటక లాత్రపురీముర జాడవంబులై
మెచ్చొనవగుఁగాని నొడమింపగ లేవు భయంబు వారికిన్.

4. ఈ దృశ్యభీమకావన మహి న్నలనంతల కోల్పిపాదు పు
 ధీని యితాత్రకా ల్పిలిచి విశుభ్రవర్ణ కుటీగవాటి నై
 సాదజనం బొసంగు సగసంపు ఫలంబులు గాయనూరులు
 వ్యావరలీల బుచ్చికొని యన్న ముగా భుజియింతురెవ్వకున్.

ఉ. విశ్వరథోగరాజ్య పదవీమృత పాండుతనూజ లిట్ల దృ

ప్త శ్రితపూర్వకప్తపునశ న్వనఘామి దురంతశోకభా

రాశ్రియులై చరించుటయు నమ్మగ్నవై యెఱింగి యక్కటా

యాశ్రిమ లెట్లుబాసి సుఖయింతుగో వారిల యెన్నినాళ్ళకున్.

చ. అనిచింతించి దారకుంబిలచి పాండవు లరణ్యంబున నున్నవారు వారలం జూడఁబోవునది యరదంబాయితెలుజేసి సత్వరంబుగాఁ జెప్పినపుడు నతండు సైన్యముగిరిత మేఘపుష్పలహరికంబుల నమ్మి గరుడధ్వజపైర్తి రథంబుఁజెచ్చి సమస్తఖంబునఁబ్బిననమ్రహనుభావులకు రథారోహణంబుజేసి పరిమిలపరివారులై నిజపురంబు నిగ్గమించి ద్వైతవనింబునకుం జనుటయు.

ఉ. ద్వైతవరీ మునీశ్వరులు దవులఁగన్గొని రత్నకాండన

స్థిత శతాంగమధ్యమున శిష్టజనావను లోకరక్షణ

ఖ్యాతయశోవిహారి దనుజారి పెసంజనితెల్పు ధర్మజాం

దారితభక్తి సోదరులనంప మురారికి సమస్తఖంబుగన్.

క. చేరస్వచ్చిన భీమపార్థుల దృఢాశ్లేషంబునందేర్చి యెం

తేరాజీవ శరోమాకృగులు మాడ్కినందనుల్ మొక్కిగఁ గా

గారామెప్పఁగరంబులం దిగిచి యక్కండేక్షణుం డంతలా

ధీరాగ్రేసరు ధర్మజాం గదియ నేతెంచెం బ్రహేందంబునన్.

గీ. కదిసి యభివాదనమొనర్పఁగా యుధిష్ఠిరుఁడు కరాంబుజములనెత్తి కడుఁబ్రియంబు దొరల ఋషులతో నొకకుకాస్తరణవేది. నునిచి కుశలమారసిన నయ్యనఘుఁడనియె.

మ. సకలార్చి పరిపాలనోత్సవ దశా సంపూర్తిశోభిల్లుతా

వక చిత్రై ముదాతైసింహశరభ వ్యాహృది నానామృగ

పగిరరా భీవనసేవాన కృశతా ప్రిప్తిం బ్రసర్తించె నె

న్ని కొన వాని సుయోధనప్రియల దుగ్ధితి పృభావంబునన్.

మ. సరసీ జేక్షణుఁ డిట్లుధర్మసుతు నాశ్వాసింపి పశాళయయాం

తరవాసినియైన దౌశిషిని గానంబోన సంప్రీతి వే

గిర మయ్యింతి కుకాసనో పరిజగ్జ్ఞేమంకరోద్యద్దయా

పరమూర్తి న్యసియింపఁజేసి కుశల భగ్నిక్తులం జేర్చినన్.

గీ. తిథివనానందగుంధాన విభవతాలి, యోజితానంత కృత్యం సుగంధాలి
విభవమనబుంధ బృందయానందంహేలి, శూరభవమాళి పాంచాలిఁ జూచిపలికె,

చ. కరము సిరియలపుటింగు లుడిగఁబులు సల్పగ మేల్పసిండియు
పృథిగె లతాంతిపుంబలఁ పుష్పైఁ బడలింగి యుపాంగిరన్నపం
జరకకాళిలో మృగువనస్సగంఢం వెలయుంపఁగా నిగం
సగము సుఖంపు నీ విటఁగఁగదఁగెయ్యుకల్పలయం నన్.

గీ. కూర్మారెయగను గుఱచివె రసనేల, సలకుదర్శనప్రానిపఱపుమోద
మేనుచేర్చియ్యె మూలినేటి కార, వాడి నాగు గుర్తయింపఁ తన.

చ. అనుకు మరాలజూచి గుర్రు దాక్రతగోభవ మావతేతి శో
భవగణ కిక్కిరాన్లు గులు పొసఁగులనూభవ లిట్టివాగ ల
య్యవపమగాభిగమ సమస్తము నైదులపాలుజేసి యె
ల్లవరులునవ్వ నీయిడుమలం బడనోచికిగా జనార్దనా.

క. భువనశ్రీయగయో గా, రవళాలిని నీవ మిగులఁ బ్రాప్తిని సమలూ
వివరింపుచునుండెను పారి, డవులకు నిటువంటి సంకటపుపాటాద కన్.

క. అనుటయు హరి యను వినుమం, గన వైవమునేక నాకకా దంబురహ
సవత్తనాగు లోపరుదా, నిండఁసవనామూతివలవ సేఁజుఁగడుగా.

ఉ. దావ్యదశవత్సరంబులు నివలబులు రాత్రిలు బాంసపుమృతి
నేత్రగుగంధ క్షిగొల్చి మది నిండిన యుగ్ధరణభోగి ధా
త్రి దయితాంగనలో నిను నులింపఁగ వన్నియు కెంక మమృత శా
నోదరి? యందుఁబలికె- శమనోద్ధవుడాని యనంఠరంబునన్.

చ. దనుజవిరోధపలు- వనిరాజుతామజియో గుభద్రీతి
త్తనయు గగత్పిశస్తయు ధర్మజ! నీరజినీవరాస్త్వయా

జ్ఞ? నెనరుటూని నీవు పనుపంజరు బమ్మగఁగూర్చి జూడఁగా
ననయముఁ గోరుదుండు? హృదయాబ్జమునం దలివండు? లెంతయున్.

వ. ఆనుటయు ధర్మనందనుండు

క. ఆపదలఁజెరచి సాంద్రిద, యాపరమతి వగుడు మముఁగృతార్థులజేయన్
జూపట్టుచేల్చి వీవసు, మా? పురుషోత్తమ! తిలీకమావృచరి లా?.

కా. నీచిత్రంబునకెద్దియిష్ట మదిచింతింపంగఁ గఠకన్యమై
తోడుంమాకని యాసుభద్ర గుణవంతుండైన సౌధస్యిన్
చేదకాయుధు మోలనిల్చుగఁ దయానిర్దిద్రభావుఁడతం
దాచామికర రత్నకీర్తన తాగిదూఢులఁ జేయుచున్.

ఉ. ఉల్లముపల్లవింపంగ సహకోదరుఁడాత్మ రథంబువీడఁద మే
నల్లునిఁ దోడబుట్టువుఁ బ్రియంబుమొయిన్ వసియింపఁజేసి యి
ల్లెల్లబుఱుఁ బృథాతనయు లెరియు దవ్వమవంగ రా దయా
వేలితదృష్టిఁగన్గొనుచు వీడ్కొని వారి రథాధిపూఁడై.

ఉ. చారుసువర్ణరత్నమయ సౌధకోగృహకుడ్యమంది ర
ద్యౌరకవాట గోపురవిలాసములన్ విలసిల్లుదుండు నా
ద్యౌరకకోగి శౌరి మును దాను శతాంగముడిగ్గుచో సుభ
ద్యౌరమణిం దదాత్మజుని గ్రహింపడించి ముదంబెలర్చుఁగన్.

వ. తోడికిని యభ్యంతరావాసంబున కరిగి కుమారసహితంబుగా నమ్మృద్ధియఁ దల్లి
దండులైయొద్ద నునిచి యప్పండకోకాత్తుం డుచితకార్యంబులం బ్రవర్తిలుదుండె.

క. నానిజనమేజయధా, తీవరుడప్పైలహూని మృచుమధురవచః
శ్రీవినుతి సల్పి మునివర, యావలికథ నాకుఁజెప్పుమని యుడుగుటయున్.

మ. అలిదీనాద్రినికాయలొదన చకోగాత్రేయ! నర్చింకష
పరిభాధిక్పైతకార్తికేయ! సమరసశ్శోధి నిశ్చదనో
ద్ధరి కాక్షేయ! సుధీజనావన దయాధౌరేయ! లోకైకకా
శ్వర సామాజ్య రమావిజృంభణ నిరస్తస్యః పురీనాయకా.

క. పంకజదళనయనా! మీ, నాంక! నురవలేపవిలుతఁడరి హృదయశిలా
టంక! విజయేందిరా సమ, లంకృత నిజకోర్విటంకలాలిత మూర్తి.

పంచచామరము — ధరామరావనా ! పలాహృతద్విషన్నహా వసుం
ధరా ! మరాళ వాహాధిసనాన ! శ్రీయశో నిరు
ద్ధరామరాజరాజితాది ధామ ! సస్రనోని
ద్ధరామరాజదామి సురేరి ప్రచితనాదృతి

గద్య—ఇతి శ్రీ భగవద్గీతామైశ్వర్యకాండః కథితాః టాక్ష విశాలబ్ధి నరస
సాహితీధారయ నూత్రేయగోత్ర పవిత్ర మంగళశక్తి నరస
యామాత్యపాత్ర తిష్ఠయామాత్యపుత్రసుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంగు మహాప్రబంధంబు నందుఁ
బ్రీ ధ మా శ్వాస ము.

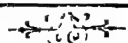
శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శుభమస్తు.

ఆవిష్కృతమస్తు.

విజయనందనవిలాసము.

(ద్వితీయశాస్త్రము.)

—(1)—

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరభగవంతుని శాసనము! రిప్రెజెంటేటివ్

భావము గుణగ్రామము దగ్గర, స్థానిక శాస్త్రము ముద్రితముగా ఉన్నది. అనంతరము బహుమతిగా, వల్లభాత్మమునకు బహుమతిగా, సర్వలితము రచనకందన మాధురీగనధురీణ, మృదులబాధలను సమయమునకు, భ, అంత

ఆ. తుమ్మెదచాలుదాలువలదొక్కిముకుగుల్ బలుదమ్మిశేకులన్

జమ్మిశేకులముల్ బసిడినిగ్గులొక్కొక్కమేను గుం

దమ్మిలగేరుబల్లియన రమ్మిలదాయి నదల్పుమోమునం

దమ్మిలగుల్ల నర్జునినందనుడయ్యభిమన్యుడొప్పగన్.

ఆ. శ్రీనివాసుడి మాచి శరణు చెలుల్ జగదేకరూపల

శ్రీనివాసాభిరాముడనె జెప్పిగునిరనికే సుమాముదం

బాహులన్ సుతున్ బరిణయం గొనరితమగు సీరి మి

తానెవలెడ బలుననయంబు సుధామయభాషణించెన్.

ఉ. ఆలలేకూన నాయలికులాలక నామ్యగరాజమప్య నా

లాలకు గంగశాగికవిలాచన నాకలకరి నాగతి

న్యాయిక నారథాంగకుచ మండల నాచిగ రాసగోడి నా

శాగిక నివ్వమాకుసుమబాణన కీయగదగున్ ద్రియరంభసన్. 1

మ. నానలూకు సుధారసోక్తుల మనోహరం చంద్రుని

ట్లనూచింపును నన్నుగో నవారహా ద్విప్రునిలాగించి య

ర్జుననూతులను బలాత్కృతాశ్రయను మెచ్చుచోబూని మోహరంబెం

పున నన్యోన్యవీక్షణులైన సముత్కుల్లన నాదభాజుడై

సీ. సునీతివై గల్గుచోసికొని సుభ దాగి సూనూను నెడలకు నేను

నేని లెటూరన నెరుగై గంగ యుల్లిన దలవారిని కిన్దోనలజూతు

జూని రాకొమకుని సోని శ్రీమని మాటమాటకీ నలపు నెమ్మదిని నిలుపు

నిలికి యద్యోనూపనితోడ నెన్నకు గూడ్చిగొడిచుకల్ల విగ్రహము

దలచి మనమున నలెని సోదగ్యభాష్య, దళి-నాకృతి నల్పాత్రినలులవక్కా

గొని కుమారీతోమడి కుసుమబాణ, బాణవీడిలయనును మృగపక్షులు గాండు. 2

క. కన్యాశోకుణీయు శభి, మయ్య దనకరన్ నిట్లు మానససంధు

తానోన్య మోహవిభోమ, సన్యస్తవివేదైర్య చాతుర్యములన్. 3

చ. అంశ 1

సీ నియమలక్షణ కలవరంబెసంగ వెలదెవలులలటచునీయలూకు

గమనీయమగిప్రుచికల నెల్ల మిక్షించి యశోనాయగ నిట్టికనునెంచు

నలలూతునిభాగ్యములనోచిన సమజ్వలవర్షణస్త్రిల సోపమాలము

నననోడి నడచిన నవ్యలాశాశాగ చాణాంక గ్నూమప్య నరణీనియగు

నరకమునవిన్చి సుధూగ్నిసభాగనూప, చిత్రిపులకంబుల గన్యమం జిత్తిజాత

శాలిశరబారివేద నా స్వస్థహృదయైర్దగును నారాజసంపదమగిచుదివాయి. 4

చ. కుసుమవటకంబుల గననోర డొకింబక నూనశయ్య నా

ల్పంబు మణిధూమకంబులనలరకు మైత్రులంబు జూరకొని

మూడి సవరింపఁ గాత్తులముచ్చటజెప్పఁ జలకు నెమ్మదితో

మండిగాను బాలికాను గతమోహల మోముకుశీకృతాక్షుడై. 5

చ. రమణీవిలాస రూపకుచిరత్వి నీక్షణ మోహవిభోమో

ద్యమము నిజాంతిరంగమున నగ్గలమాట సహించకేగె ధూ

రమణసుతుండు పాన్పుఁడిగి రమ్యులతా ఫలపుష్పమంజుల
ప్రేమదవనాంతరాభ పరిభాసినితంజు కుటీరవాటికిన్.

చ. చనియట శీతలానిల వశశ్చుతనూన రజఃప్రసీప్త నూ
తన శశికాంత వేదిఁ బరితాపభగంబున మేమనెన్న యొ
య్యన సురసాలసాల నిక రాప్తవనప్రియ కీరకారికా
నినదము లాత్మకుమృతిక నితసంగ నచ్చటుఁ బొసిదిగ్గఁన్

ఉ. లేచి నిదూర్ణుగాగుపు లభిప్రకరంబు నడల్ప నొకెడన్
బూచికరంబు గమృతవలపుల్ వెద దల్లునికుంజపుంజము
బూసి యొకింతదాయుచువిలొలత రంగదనంగశస్త్రాశా
లాశయముగదా యివెతలంప నటంకు నరండు వేళకన్

మ. కలికల్ లేదలిరాకుజౌంపములు జొక్కంపైనకప్రింపుతి
ప్పలుబూగుత్తు లనంబులున్ లలికలు నృనాట్రవళుల్ భృంగముల్
నలివాక్షీతమదూపసంపదలఁ గన్నట్ట ప్పెక్కిరించి యు
బ్బులభితౌతున్ డనూనపాపాపరితాపం బూను జెందంబునన్.

వ. ఇచ్చిధంబున మధుగ మగంద ఫల కుసుమ కెసలయ లతావిసర పరిభాసితోద్భావ
శుకపికకారికా కలకలారవంబులఁ గులుకుచు నుత్పల్ల కమల కహ్లాన సౌరభోల్లస
తాసాగ సులిత తిరంగడోలికా మానికాంక్షోలిత కాదంబ కాబక కదంబంబుల
లాలించు జోలసాటల యొటపునెటపు రంగదభంగ భృంగీపగిలి ప్రసంగంబులకుఁ
గలగుచు నితాంతకంతు శరసంతా పితాంతరంగుండగుచు నుపవనంబున సౌభద్యం
దు విహరింపుచుండునంత.

చ. అలపుత రాక్షసాత్మజాని యావఁదూపవిలాస లక్ష్మీచూ
డుల కమితానురాగ మొనఁగూర్చుగఁ జూచుకలంబునన్ద్రు
గళవళమొడి చిత్తజాని కాకల కోర్కెగఁ లేక లేచి
ల్పిలుకలకొల్లి తల్లిడిలు సెల్లపయిం జెలులూరడింపఁగన్.

సీ. చివురాకుపెదవి వాదవికైన దరికిదాయఁగనీడు మధురోపహరములను
శ్రీగంటనైన వీక్షింప రానన్నసంఘల్లకైవ నవాంఘోజములను
మొచియొసను గేలమన్నింప దభిరామ వాసవాన్వతి పుష్పనల్లలను
నెట్టకేలకునైన నెదనలండదు సారిఘనసారి సాంకవ గంధములన్లు

బలుకరింప దొకప్పుడు పంజరాంగె, రాళ్ళ శారికాక్షిగవరంపరలకు
గునుమ శరీరాప పట్టదీ గుణరవలె, సాదివంతత వీటులు సోకికలికి.

ఉ. పంకధవంబగుండు మదిఁబాయక లోచితశెట్టి నారత్నప
ర్యంక లతాంత కోరకము లాతఁగఁగొమ్మెరుగారు దూపులై
కింకలఁ బెట్టఁగా వెలిసగీమలుల నివ్వడనాడి యగు-రం
గాంగ ముఖోమణి నిజాయతనంబుఁ దొరఁగిచెచ్చెరన్.

చ. బలితపుగబ్బిగుబ్బగవ భారము పైపక కానుదీన సం
చలతవహింపఁ బెన్నెఱులుజారఁ గట్టితట బద్ధమేఘలాం
చల మణికి కిడి చరణ సారసమాపుర విస్ఫురారవం
బు లెసఁగఁ శోభికావిచిత్రామికి వచ్చి విరాళిఁదూలుచున్.

చ. ఘనశక్తికార వేదికలఁ గిప్పిపుఁ గమ్మరలంపు గుంపు నిం
డిన సుమశోమకందతటతటలుల నైలువపు గాడ్పుతో
నెనసినవాంబుశీఠము కల్గెఁగఁ బల్లుసరిశ్చి బంబుల
న్నన విలుకాని వంతలఁ నెవంగి లతాంగి చిరింపుచుండఁగన్.

ఉ. సారసువర్ణరత్న మయసౌధములో విరిపాన్వహింప శృం
గారవతి శిరోమణిని గానక తత్తరమంగి లిత్తియల్
మారశీయుని వ్యధఁ గుమారిక నైఁపకయ్యుంటిఁగెలికాం
తారనికులజ పుంజసదనంబుల కేగెనొకో రిలంపఁగన్. ౨౩

క. అని మది నెందురు నిలువక, యనుపమతా రామసీమ కవ్వనజాతుల్
చని శశిరేఖాన్వేషణ, జుతాత్మ్యతానురాగ సంరంభమునన్. ౨౪

నీ. కలకంఠకుల కంఠకలనాద కలనాదరణ యోగ్యసురసాలరాజి పజ్జ
నవభృంగరవ సంగత వికాల లవలీలతాకు-జసదన సుతతుల సరస
సుకదంబకదంబ సుమగుచ్ఛకలితాచ్ఛ ఘృణికారేయము తవినిర్మికలమీద
బిసజాతవిస రాతతసోనికర మానితి సొంఠి కదలికాతరుల నడుమ
మంజుతరగోస్తనీ కాయమాన మండ, లాంతరాకర్షిత సుశీతలాంబుయంతరి
పార్శ్వనిర్మిత సుమతల్పభాగములను, సరసిజాననగానక యరసియరసి. ౨౫

మ. దొంగనెత్తావికాలంకునీటిచలువల్ దోడ్తోఁబయింగిమ్మఁ గొ
జ్జఁగిపూజేనియ యేటి కాలువదరిన్ జాబిల్లిరానిద్దపుం

జగదగ్రోత్త విలసిల్లె చెమ్మెరలు మైసిండింపఁ గర్వార ధూ
రిఁ గరంబూరిన పులకలు సోదలు వారీకాక్షివీక్షింపు నన్.

క. చేరఁజని పీఠియవయస్యలు, గూరిమిఁడకుశోత్తఁ గునుమకోమలిని సుధా
సారిమధుర మృదువాదా, పోణిత నూరడించి పలికిరి నెమ్మిన్.

చ. సగవీజగంధి మయ్యునిమిషం బెడఁబాయనిదాన వొంటి నే
తొవునవాటతోట కరుదెంచితివమ్మ మరందవారి ని
ర్భూతయ లెలులీదితమ్మ ఘనసారపు తిప్ప నీపదాల్చి మే
కరణిఁ జరించెనమ్మ తొరగాములు సల్లుకటమ్మ యింతిన్.

ఉ. ఇమ్మహి లేతజవ్వనపు టింతులు కాంతులఁ గోరరమ్మ చి
త్తమ్మఁ గాగ్రిపీఠి పుతాపము లిట్లు విహింపఁకునా
యమ్మగునమ్మ యింతల పారడి ప్రస్తురటమ్మ నెమ్మినిన్
దిమ్మి మామివారి కిటు తెంపునాంతు రటమ్మ కోమలి.

ఉ. చందనగంధి కుండనపురాయల సాయగముల్ హసించు నీ
యందపు మేలిసాంపు మదనాంబకవహ్ని శిఖావయంబునఁ
గంధెగడిమ్మ నెమ్మిగముక్త వడి జాబ్రిఁగన్న తెమ్మిమా
టిం దలపించెనమ్మ పక్కికటిపకుమమ్మ కడిందెనైదముల్.

చ. బలుకెభ నెమ్మి చిల్క ప్రితిపక్షి సమీయఁడు చిమ్మిరీఁడు గో
యిల నెరివిప్పుల్ గురియు దృష్టిభుజంగమవేణిబింబమం
జులమగునూచి బుచ్చపమశోభితనూలతి బాణిపల్లవం
బుల విలసిల్లు నీవిపుడు ముద్దియ రాఁడగునే వనోద్వికిన్.

చ. అనుచు ముఖాబ్జమెల్లి నయనాశుక్రిందంబుల నొత్తి యున్నత
స్తనయుగమధ్య హారమణిజాలముఁ జక్కఁగుటించినపీఠియుం
డనవరతింబు గూరిమి బయల్పడ మిక్కిలిగారవిలపఁగా
నెననెడవమ్మ సంపదల నింతుల నందటికంట మేటివై.

ఉ. బాలిక ! విస్మయచిక్కునపాలిక శాధితాసిరాంబుభృ
న్మాలిక ! చందనాదికఘనదుర్నిమశోభితకేరికావనీ
పాలికఁ గమ్మపూసాదలపజ్జః జరింతమురిమ్మటంచు
త్రాలికచల్ నవాబ్జవచిరాలికఁ దోడొనిపోయి యింతటన్

- చ. అసక్యశగంధబంధురతరానిలనిగఁ తఫల్లమల్లికా
కుసుమపరాగభోభిత నికుఁజములన్ సుఖభిత్వసంపదు
ల్లసిలసరోజుకైరవకలాప సమేతసరోవరంబులన్
బ్రహ్మచరంద నిర్భూరులపజ్జర జర పగఁ గౌతుకంబునన్.
- సీ. కొదమకుమ్మెదపిగ్గుచెదిరినల్లదనారె వలినేక్షణలు హేమనాసలగుటఁ
బగువైత్తిరాచిల్లి- పరిమూలలకునేగ ముదితలుసాంకివామోదలగుటఁ
దరిలిరాయచియైత్తములు మానసమొండఁ జెలువలునిలాభి చితురలగుట
మదకథాంగమలంబునదలు చారికైబోయినబలులు చంద్రికాహాసలగుటఁ
దల్లెరంబునవిజరసోవృత్తిమాసి, పాదలునెత్తావి గొడ్డెగిపాదలుమారె
జారుమలయాచలమరు ప్రిశోరకంబు, లలరుబోండులు భుజగోమాళులగుట.
- సీ. పొగరుగుబ్బలతోడఁ గొత్తుజీయఁగజాలు ఫలజాలముల నేల దువించెదమ్మ
కలికిలేగోభిత్తోఁ జెలిమిబూనఁగడంగు కోరకంబులనేల గోచెదమ్మ
యకుగుచాయలతోడఁ గమనెయ్యమునమందుఁ జిగురుటాకులనేల చిదిమెదమ్మ
మధురోష్ఠుదులతోఁ మైశ్రిదాల్చిమెలంగు నలరుదేయనేల చిలికెదమ్మ
సరసబాహులతోడ నేస్తమున వెలయు, ఫలతానందలెగుల నేల గలచెదమ్మ
యనుచు నన్యోన్యగతుగవాక్కు ప్రిసంగ, సంగతుల బోంట్లు వసకేరఁబిడి రపుమ.
- చ. బలరుహగంధి నేడునలిశానకకోకిల కీరమండలం
బుల మదమగ్నరాగ్రహ ముజ్వలతే సడలించునీను
త్సలకభనేత్రయోర్తు సుమసల్లవపక్వ ఫలప్రికాంక్షము
నలుచగలంచెగోరఁజదిమె న్నలుదిక్కులవైచెఁ జెచ్చెరన్.
- కా. కేలుగైవొని పూవుగుత్తు లొకపంకజాక్షి వీరగతిక
బాలరత్నము నోర్తు నైవ నెక నంటుచాకి నాగ్రెన్నెనన్
మోరినదగు-చరితి కోడి చరణాంభోజంబులఁ బెక్కి-చర
దాలం దామచయంబు వేడుగతి నంతర్భుంక నాదార్భటిన్.
- క. ఈరితింబు దెరంగుల, నారీతికంబులిట్లు నాతికశృంగా
రారామక్రిడాకల, నారతిచేఁ గాలయాపనము నేసి యటన్.
- సీ. నారీకనాశాశనారీ కనదూర్భరి డోలికృతోక్తిరి-భోరి సహి
మంగీకృతాంభోజ భృంగీకృతాభంగ సంగీతమాధుకిసంగతంబు

తీరానిలకినోర ధూతాంబుజ పరాగజాతావృతావృద్ధిదూలకంబు
 తీరామగ్ధిదరిభిర్దూరామలకముఖ్య సారాగముమహారి ఘోరభంబు
 చారుతరశీతలాంభః ప్రపూరమధర, తానిరాకృతసురగో సుధారసంబు
 గ్రాంచకోకాళు కలకలారవ విక్షిప్త, మగునొకానొక కాసార మరసి చెబులు.

గీ. అనిమిషామోదకర భువనైకభూతి, మంగళక రాజ్యరేఖాసమగ్రితయ్యుఁజ
 నాభిమత రాజహంస రథాంగయుక్తి, గలిగి హరుఁడనమించు నాకొలనుడాగి.

చ. వెలిజిగిట్టుపుట్టములు విప్పి సరితైటి నిల్చి పొవడల్
 పులివకటిప్రజేశములఁ బూని జతల్గొని యల్లనల్లనన్
 గొలసికిడిగ్గి రక్కుసుమకోమలు లంఘిసరోజయానకా
 శలము ద్రవివనఘటింపఁ జెలుచం దదుపాంతమరాళ జాతికిన్.

కా. ఈరీతిన్ సలిలకరాంతరమునం నింతుల్ ప్రవేశించి యొ
 నేరాజీవముల న్దలంచి తొగలం జెండాడి శైవ లన
 న్నీరాజన్ జకలించి మత్తమధుపాళిం దోలి చంచనర
 తీరత్నంబుల పెట్టనిల్చి జలకరీలాలతన్ గాల్గొనన్.

చ. ఆపువొకబోడి కాంచనమయంబగు కొమ్మున నీరునించి యొ
 గ్గ-పాలతిహారఁ జిమ్మ నది గ్రోక్కునదోయిట మోముగ్రమ్మ బో
 జపలమ్మగాఁగి శేల్లవపసన్ దగి జాదిలిమున్ను గొన్న ని
 ద్దపుకుడు లిమ్మటందు నొగిదమ్ములు దామరికై నోయనన్.

ఉ. అయ్యమృతాంశు లింబముఖు లందఱునీరము జల్లులాడినల్
 చాయలఁది తుగ్-చాగ్రి ఘనసారమ్మగీచుడ కుంకుమద్రవి
 తీయుతమైసరంబు విలసిల్లెఁ బరస్పరమైతిగ్గిగూడ గం
 గాయమునా సరిస్వతులకై వడి లోచనకాతుకంబుగన్.

చ. ఆకులసరోవరోభ యతలామల నూతనపత్రికారక
 ద్రవ్రతినవాంబుజా కరశరత్ప్రేమదా నికరానులింప సం
 తరులసఁగెన్ బరిస్ఫురితత త్తమరూప నికీర్తనోత్సవా
 గరభణిలోకయావరముకై వడిఁ జూపరికద్దురంబుగన్.

చ. జలకములాడి యల్లు జలజాతముఖుల్ జలజాకరోపరి
 స్థలికరుఁడెంచి చేలములు దాల్చి నెఱుల్లడియొత్తి కప్రిత్రం

గలప మలంది కన్గవలఁ గాటుకఁదీర్చి మృగీమదంబునం

దిలకము బూని ఫాలముల దీప్తవిభూషణ భూషితాఁగితి.

సీ. ఆలకలుకఁజి మూర్చి నశుశోష్ణయొకఁడై ముఁ బరమిచ్చి నొక్కఁడంబరవలగ్ను
 గూర్చిఁగండుకముక్కఁ ఁడఁడలిఁగొని కమ్రపుఁసఁగఱున్నఁ గొమ్మయొకఁడై
 కజ్జలకఁబయోగ్ను కాటుకనలరించఁ బరిమళంబిఁజిక్కొనఁచెదగ్గఁది
 గుణరత్ననిధియోగ్ను మణిభూషణునిచి వీరవీరచెనొక్కఁ పానవచరిత్ర
 చంద్రీయభయోగ్ను నెమ్మేర జంద్రీమలఁడై, బూనెనద్దముముకుర కపోలయొకఁడై
 యొక్కఁలతనూనఁ తెలనాకులూసఁగెఁగూర్చి, జననతనయకు శేవతీతనయకపును.

కా. కాణోద్గ్రీధమనోజరాజ నిశితాస్త్ర శ్రీహిల్ నాఁబృగు
 శోఃరిబల్ రత్నవిచిత్ర భూజనసమరూఢ స్వతెనామ్యతుల్
 రాణింపన్ ఫలపుష్పకోరకరసపారిలంబనానాకగు
 శ్రేణీచ్ఛాయల సందరింపురు మనశ్శేమానురాగఁబుకన్.

చ. సాలపు వహించి నిల్చి తొకచో మలయాగమదుత్తిఁగొరసం
 చలితమాలసాల ఘనసారపటీర కడఁబనింబమం
 జాలవనవాటి కాంతరివిశుద్ధసుధాకర కాంతశ్రేణికా
 నిలయసమీపమాత ధరణీరుహమూల సువర్ణవేదికన్.

గీ. నిలిచి యన్వేషి వెండిగిన్నియలమున్ను, నించియుంచిన సుమనాదురసంబుఁ
 దరళమృగజాలకాక్షులు చాఁచిచాఁచి, యంతేకంతకుఁ దక్కువఁబావహిల్ల.

ఉ. చానలలోన నొక్కయొలజవ్వని దిగ్గనలేచి గొమ్మట్టిడిం
 బూనినకమ్మ గొఁవిరుల పుష్పిడిరాల బయోధరోద్ధరిం
 గానువడఁక హఁగలికల్ చదరన్ జరణాబ్జనూపుర
 ధ్యానముతో నటించె గనుదమ్మలు చెందొవచెల్వుఁ బాల్పఁగన్.

సీ. హిలుమొగుల్ తెగనుండి తొరఁగుముక్తాపరగవరలు నాలతలకొఁవిరులురాలం
 గునుమచాపమదేభ కుంభోద్భవత్రేకు కాటిచాఁచారిండ్ల లైటచదరిఁ
 జెండుమిత్రశేకుల జెదరుత్రేల్లిన సోఁగకనుదోయిమాడ్కి నల్లజలఁచాఁగి
 నుదురాజావలనఁ బెల్లుబుకువెన్నెలపోవు నామొగంబున రిత్రవృద్ధిఁగలఁకఁ
 బృఘపయోధరభార సుభృతిఁగలఁగు, చదలనాకాను దీవనంచలనమొండఁ
 గరపవాంగద రుణరుణతాఁరమొలయ, మగువయొక్కఁడై నత్తిచిమదయకతోన్.

- చ. వెలయులు గొందఱాసవపు విస్మృతిఁబాటి సోగవల్లక
లలితరవణు పొత్తున మెల గని గీతికి భాగవాన్యముల్
సలిపి రనేక భంగుల విశాలనికుంజ కుటీరవాటికో
చ్చలదలిసీకదంబ సకలస్వన రంగమపాంగసంగతిన్.
- ఉ. ఆతలిరాకుబోడుఁ లిటులాసవహీనమదపరిభూలని
త్తేతుకహాసవాగ్వికృతి స్మృతక భావికారభూరిచే
ష్టాతురతన్ బ్రవర్తిని తమంతినలఁ దెలివూని నీతిక
న్యాతిలకంబుఁగన్గొనిపియింబునబల్కిరిమఁజుభాషులన్.
- ఉ. మానవతీ! సుధామధుగమంజువహోద చక్రైక చాకురిక్
వీనులకింపుసాంపునొదవింరుభ వత్ప్రియశ్రమిచ్చటం
గానమునిన్నుఁబాసితృటికాలముగానోకి శోభిశేగచా
యీవనికాదుశిశుబలయు ననుపింపని దేమితింతయో.
- క. సురదాస్రియాటపాటలు, సరసవివరచీనినాదసంగంధములం
గరమలరగమనమిటుమదిఁగెదలి వనీహూనకుకసభిత్యముకలిమిన్.
- ఉ. వేత్రాకపుష్పవాటి కలివేగమునంజనగోలు నివ్వనిన్
కాటియ బూనితిల్ల వెడకంబుల లేదిటుగమ్మువోదమా
యారడిచిల్లాలన్ గలసి యంతటనిగతలగుండుద ఘ్నిలం
బాటదుకూర్చి నివృషమపరాదవైషణిగాననావుగనన్.
- గీ. దినదినమునావలనఘటించెనీ వృద్ధి నలరసేనంతమాఁడనంతమాట
మగుడనాడ నడల్ప నేనెగిరిపడును, నతివనశుకగాజ నెయ్యమునఁబోదలి.
- ఉ. ఆనగరానియొప్పురకలా నిలవేదనఁగుండు నాకునో
మానినులార ? యాచిలుక మాటలు నూచులునోలేనె తయూన్
వీనులుగాడిపాటు వనవీధులయందు విపక్షవృత్తిల
నూనిమెలంగు దాని మనమూరకయుండక రోయ నేటికిన్.
- చ. చిటుతెనెంబు నాటగొలె శేతనపెంచిన ముద్దుజల్గి న
న్దొఱఁగివిపక్షవృత్తి వెసనూల్కొనివోవ వనరుమానిన
కొఱఁఫలభంగ కాంక్షల మొగంబులఁ గోధరసంబుఁదాల్చి తా
మఱిముఱిఁగూయఁ గీరనివహంతద నాయెడపైఠ్ఠిఁగోరునే.

- వ. అని పలుకు శశిశేఖర గతుఁగొని వయస్సు లిట్లొరి.
- చ. కడుపువఁగన్నవారి పయికన్నను పెంచినవారిమీద నె
కుండు బిలియమందు కాపునఁ జకోరవిలోచన యూరకిమ్మెయిం
దడయఁగనేల నేవనమునం వెరచిల్లలగూడియుండునో
కడువడినీరుచిల్ల వెదకందగు బోదమటఁ దుఁ బల్కుచున్.
- గీ. వనజవడనఁదోడికొని బోటికల్గియ, లచటఁబాసి మతియు నాటలోటఁ
గలముదిరుగు శుకనికాయఁలలో ముద్దు, చిలుకకానఁబడమఁదలఁకెరలఁకి.
- సీ. కృతకాదిగూట నిర్గత నిర్మలాంభోరుకీ పరమాకంఠస్పృంకమరసి
పరిసాఁ నిర్గళత్ఫలసమావృతగాడిమ మహీరుహ కదంబకములవెదకి
మరుగుచ్చులశ్రేణి సకశీలటగమేరుభుక్తుక కదలికాగములఁజూచి
జలయఁద్రోగకట నిస్తులసాంద్ర గోస్తనీ సునకాయమాన సంఘములనెమకి
పొందియెఁసెడ బాజిపుఁదలఁచు మాధ, వీలతామల గొజ్జంగివిరులయిండ్లఁ
గలయ నీక్షించి యున్న పఁ గలికిరిలుక గానఁబడుకన్గి నెమ్మదిగలఁగికలఁగి.
- క. ఈ యాటలోటలోచల, నేయెవఁగనుపింపదయ్యె నేవనమునకుం
బోయెనొ చిలుకం జరిగొని, యాచూటోటులను వెదకనగు రాజెలుకన్.
- వ. అని చమావిధంబుల శుకాన్వేషణాయత్న చిత్తంబుల నమృతకాశను బండునందే
నక్కడ.
- ఉ. అర్జునసాదనుండు నిశితాంగబ బాణవిసాదవేదనో
త్పత్తిశ్చేద్యుడై తెలువదానుభజంపుడు నైదవోచల
స్ఫూర్తిచేదికం బొదలుదు న్మకరంద రసోపమాక్తులన్
గర్జిలు చిల్లఁజూచె నుపకంఠ రసాలమహీజతాభికన్.
- క. కనుఁగొని యున్నరపడి ది, గ్గననేచి రసాలభంఠునాంతికమునకుం
జనితద్రావి పరమాలో, కనజనిరి నవాసురాగ కలితాత్మకుడై.
- క. కీరములులేవె జగతి న, పాగములు దీనితో శుభవీరేఖ
తారుణ్యలక్ష్మి నెయ్యది, గోరంతసమర్థమూనఁ గొనకొన చెచటన్.
- క. బలకృష్ణులకలఁగల రా, జాలు గామకలుగ నొసంగు శుకములుకోరి
నిలయాంతర మణిపంబర, ములనలరఁగ నానిచెల్వములుగనుగొనఁమే.
- సీ. దివిజాధిపతిహక్తిజవరాలి కేలిమందిరపాలి జక్కెర దిండిపులుగు
ప్రసవకార్యక్రమాని భామినీమృదుపాణి సారసాగ్రవిహార కీరమొక్కొ-

పంకేయహాసని ప్రమదాసభాంగణ వరరత్నపంజరాంతరశుకంబూ
రజితభూధరరాజ రాజీవలోచన నిలయంబునమెలంగజలుకయొక్కొ
గానిచో నిట్టిసకలలొకప్రశస్త, రూపశుభలక్షణ కళాకలాపమహిమ
మహిమసలుదాని నండజనులదలమున, నవనిగనుగొంటి మేద్యగుత్సవముగాఁగ.

ఉ. అడుగులుగెంపుజూఁ గిలుకుటండియ లందము బచ్చజూమెలుం
గెడలఁగఁదొక్కుటొక్కలపయి స్థలరంగు బలాశక్తిరకం
బడుగున దోహదాలిన ముఖారుణకాంతియుఁ జూచినెమ్మట్టి
స్థదుర్బియమావహిల్లఁ జలుక న్వేసఁబట్టికొనం దలంపుచున్.

ఉ. పొంచితసాభరూపహమపాంత వినిశ్చలజేహుఁడైకటా
క్షాంబలపాళి దానిపయినాని కరాంబుజ మొయ్యసాచియ
ప్సందశలీ ముఖోపమఁగుపట్టె సరోజమరందమాధురీ
పొంచితవాగ్విశేష సముదారముఁగిరము సత్ప్రచారమున్.

క. పట్టుకొనిగేలఁ గవ్వడి, పట్టి శుకము గరతలంబుపై నేచియీ
చెట్టివకువచ్చు కరమున, నిట్టిదిరాచిలుకఁ దొరక నేమనవచ్చున్.

ఉ. అనిమదిసంతేసిల్లి చిలుకాయశుకానకు నిన్ను నాదు సా
మృదికనుగొందు నాకుఁజెపుమా యిపుడెచ్చటనుండివచ్చి ధి
వని కెటనుండుదాన వనివాద్యకృప నిన్నుఁబోవువారతే
మనికి వసించియుండెదరు మానుగ నున్న తెఱం గెలుంగఁగన్.

క. నాచిని దూరితభయ పీ, దాచిలమతి యగుచు నతిని కనయెఁజలుక రా
జీవమరంద మధురవా, చాడైచిట్టి విలాససంగతిసెలఁగన్.

గీ. విచము నీ మేనమామకునఁగుపట్టి, చెలువములపుట్టినిల్లు విశేషసుగుణ
వల్లికావాలము సతీమతల్లికయన, వరలు శరేఖ పేరునీవెఱిఁగినదియ,

క. యెన్నఁజుఁజూచినయది యో, కన్నులకానలవరిసము గ్రమ్మఁగనీయా
వన్నెలఁతెనాటఁగొరఁ గూ, దున్నీరును మఱిచియెప్పుడును మడిఁగుండున్.

గీ. అత్రైఁగఁజేసింగి చెలిరాల్మి కత్తలంబుఁ, జిగురుబాకున నరనరజేసి మనసు
దూరి యభిమానవిత్తంబుఁ జూరగొనియె, నేచి మగటిమి చెడవంటిరాచకొడుకు

ఉ. అంతములేనికూర్మి నిను నాల్కెదలంచుచు శయ్యఁబాసి యిం
దింతనరానికంఠు వికలాశుగవేదనఁ బూనిరేబగల్

జంతలవంతులన్ జవికి చేడియయొక్క తె శేరిమందిరి
పాంతుననన్దులిం దిగుగు బల్మరు దైవముఁ దూరురున్మదిన్.

చ. అలిమలనేటి యిట్లు విరహార్తి వనీసుమకుంజవాటిలొ
సాలయు రుమండురాని వెతఁజూడఁగనోడి మదాప్తకోటి ని
స్థలనీచరింపనీ యుపవనన్దులి శేనరుదేరఁగాంచి శే
వలకృప చన్దు బట్టుకొననన్దులిఁ జెక్కిలి నీరుచేతికిన్.

గీ. నలివలొచన చిన్నటనాటనుండి, కూరిమదలిర్ప మధురోపహరములిడి
పెనువఁచెరిగినదాన నేపెటకుంబు, గాను వినుమయ్య యొకమాటకరుగలొడ.

ఉ. చక్కెరవంటివాని తెకసక్కెము నేయఁగఁజాలునట్టి నీ
చక్కెదనంబు జవ్వనము చందముఁ గన్గొని మోహమాత్మలొ
నెక్కిని వేగుదానిఁ గరుణింపక లాటిగఁజూతురయ్య లొ
నక్కట నీవెటుంగవె నునంగుడు బేరజ మాట నెమ్మదిన్.

మ. అనవినికీడిపట్టి హృదయాబ్జము యల్లనఁ గీర రాజముం
గనుగొని పలుకనావలనఁగాదె మనోజనితాతశత్రు చే
దన నలగోల దాలిచెఁగదా యికనేగతి నైరువాడ నం
చనుగతమోహ దాహ వివతాత్మకుడై యతఁడంతకంతకున్.

గీ. కన్దుఁగవహాన్దుఁదలయూరుఁ గడలుజూరు, సారెకుసురనునవ్వుసంచలనమొందు
గరముఁజెక్కిటగదియించు దురవగాహ, నూనశరతాత శరమాయమానుఁడగురు.

చ. ఇట్లు దురంతకంతుశర సంతానవేదనాకాంతి స్వాతుండై సుభద్రామానుండు
న్న సమయంబున.

గీ. నీరజద శేతులు సుఖాన్వేషణాను, రాగ తత్పరలయు సుమారామసరణి
వచ్చుచోఁ దమమోల వివర్యనమగుశామరు కెంగల రాజీరమును గాంచి,
కంజద శేతులు తావక, పంజరకీరంబు గీడిపట్టి కగమునన్
రంజిలురున్నది యింక వెద, కంజనదీక్షింపు కాతుకము దైవారన్.

గీ. అని యనతిమార, మునఁ జకోరాతులొక్క గుణ్ణగొణ్ణఁగిమాటున గొమిర నునిచి
మంజుభాషిణి యనునొక్కమచ్చకట్టి, నలసుభద్రామానుఁడాయంగననుప.

మ. చని యచ్చటఁ గిరీటిపురుగిఁ ద్రిజగత్సంస్తవ్య చాకితుఁగ
న్గొని శోక్రొడ్చి మరందబిందుమధురా నూనానులాపోపరం

జనమై పొల్లుభవత్కై రాణబురుహ రాజశ్రీర మానీరి నం
దనకేళిగృహ పంబగస్థమది యిద్దాతీరి జరాజింకగన్.

క. అశుకవి ప్రవరావన, కాశలము వహించిదాని నైకాంటివిగా
నాశుకవిప్రవరావన, కాశలము వహింప నీకుగర్భముకాదే.

చ. నిరుపమకీతికాధూత రజనీకరః నీకరసీమనీమనో
హర శుకమొప్పఁగాంచి మణిహాటక కాంచికలాప మానసాం
కురితే నిరూఢలజ్జమెయి గొజ్జఁగిపూఁబూద పబ్బఁదాఁగివే
గిరపమదుండు జాలిగొని కీరము నేగొనివచ్చునంతకున్.

ఉ. నావలభేదిపాత్రేకుఁ డనాహతమోహత మోనిమగ్నుఁడై
తావలమయ్యె మాటుగొన దానికి నేమి నిక్షుజవాటిబో
టీ వెస నాదుమాడ్కికి ఘటింపగదే జగదేకమోహినిన్
నావలవంతెదీరఁగ మనంబునఁ గోరికలూరఁజూచెదన్.

చ. అనవినిమంజాభాషిణి నృపాత్మజాదౌదము సీరికన్యకా
మనవర్ధురీనిమగ్నమని మానినిదాగిన తావ్రఁజూప న
ల్లన గనునన్న నాతఁడు చలన్నిదిడేక్షణ చంచరీక పా
లినిగుడజేసెఁ బైవయిని లేమముఖాబ్జరసాను భూతికిన్.

చ. మునుచికురాంధకారమున మూఁగి వసూసుభకాంతి నిర్భూతిన్
మునిఁగికుచాదుఁ బూతగొని ముత్తేరుల న్నన దూర్తికావయం
బు నెనసియూఁగియూఁగి నునుపాక్కిలతామర మారికృష్ణుజన్
గొనకొనవయ్యె నజ్జుతుని గూరిమిఁజ్జి కటాక్షభృంగముల్.

చ. రమణీకటాక్షపీక్షణ పరంపరలన్ ఝుషపాలి యాన్యపా
త్రమపతిభాసితానన సుధాకరకాంతి సుధారసప్రవా
హమునకు నొయ్యనొయ్య నెదురై తదుకారకటాక్ష దృష్టిహ
లముఁబయి కొన్న గృష్ణురీ చలత్వేమునన్ మునిగెన్ దృపాంబుధిన్.

చ. మఱియువనూనరాగ రసమగ్నత నవ్విజయార్తజంతు ప
ల్మకుఁ దనరూపకాంతి సుకుమారతలన్ దిలకింపగొంకుఁ జ
త్తరమును మోహను న్నైనఁగఁ దన్వృకుచాంతర హరపారికిన్
మెరయు బిరియాఁగనై భవసమీక్షణఁ బొంగుఁ దృపానతాస్యయై.

- మ. అవనీపాలకుమందుఁగామినియు నిట్లన్వేష్య సర్వాంగయు
 క్తవయోదూపశుభాంక ప్రభవవీక్షారాగ సుఖారమా
 రవికాంపత్రిదక్ష మానసములన్ గంజిల్లి సౌభయ్యై కా
 చి వధూటీమణి మంజభాషిణి కవించెం చేరిమదలోత్తరగన్.
- ఉ. రాజకులవతంస? మలరాజముభీషల రత్నమా కళా
 రాజవతంస శారీపుఁ దిరస్కరి సుల్పకర్షణియదూపమున్
 దేజము మున్నువిన్నయది దీప్తకటాక్ష నిరీక్షుఁడ్యురి
 క్రిఁజెలువొందఁ గన్నయది చిత్తమున న్మృదమంకురింపఁగన్.
- చ. చెలువకు నాటియున్నయది చిత్తమునపలు నియమంకు గెం
 దలిరులయూన దాని రసదాడిక మానునజేరు కాకలన్
 గళవళమందనీక కురుకంబున చేరఁబరిగ్రహింపు మా
 రత్నలమముబోట్లుసంరేపముఁ దాల్చుఁగఁగలముఁ దోయకెంఠయున్.
- క. అనవిని తలయూచి కరం, బున మెలఁగెను చిలుకఁజూచిపోయవనే పెం
 చినవారికడకుఁ బొమ్మని, ననుతొక్కి-లుగేలనిమిది నూటాగునుచేరిమన్.
- గీ. ఇప్తమృష్టఫలాభిసంకృప్తిఁజేల్చి, యంశుమదనూన మృదుగురుదంశుకంబు
 నాశుకం విజృంభింతురయమంజ, భాషిణిక రాగ్రిముపదిల్పఁబరిమదమెలఁగ
- మ. చిలుకంకైకొనిచేక వీడ్కొని భవచ్చిత్తంబునం చేరిమ ని
 ట్టుల రాతనివపయి స్పృహలయని యప్పుఁబోడి గొజ్జంగిద
 స్థలకేతెంచి త్రిపాఁతాస్యసుషమా సౌభాగ్యకర్ణివ్యమల
 గళముర్తిన్ శశిశేఖఁగాంచి పలికన్ గంభీరవాగ్దాచిగిన్.
- ఉ. కన్నియవీపు యాపజితకంకుఁడు పాధురికూర్చిప్రప్త యా
 సన్నవనదుగ్రిమాంగణ విశాలాకుంజ కుటీరవాటిలొ
 వెన్నెలతేరి మౌనికపువేదికల నివహింపుచున్న వా
 రి నిక్కిటంబునన్ మనకు నెక్కు-మనా గొఁరింపఁగూడునే.
- చ. అనిశశిశేఖఁదోడుకొని యచ్చులుఁబాసి లతాఁగులేగుచో
 పనిమిషరాజపాత్రుని కటాక్షునిరీక్షుఁగపారి నెన్వడిన్
 వెనుకొనియెం బయోజముభి వేణివిబద్ధసుమపక్రికండవా
 సరలకు మూగుగలిగినసంగతభృంగ కలాపమా యుగన్.

కా. ఆరామామణి నీగతిం బ్రేమునయ్యెట్లు దేల్చి గూర్చియు కాం

తారాశ్లోకతంజనాటి నుమన స్తత్త్వ బుకం దేల్చిచ
బాద్రిం దారువనించి తెలిలఁ దడియిస్తాండె సజాతలు
ర్యా రానిగురుజోపకాంతి కరవా గ్నచిత్రి వర్ణిల్లఁగన్.

చ. ఆలఘుసదధ్వవర్జన సమాదర మూచి గగిత్యీయానమః

కలస నిమండనం బొలిచి కాటగలిగ దమబన్ధపన్ధినిన్
గలసిన పాతకింబవరకడ్డిజల పృథిగఁ హనఁబునన్
దలఁగఁగఁజేయు నేగెను విధంబున నేగె దినోద్యుడై యెన్,

సీ సంతాపనటగ్గిరిశ విభూషణాయత పణిశాఢారత్న గభస్సులగఁ

జగమాఁబునిధిబల స్నానార్థి మునిబద్ధ తీరదుకాసాయనీప్లులనఁగఁ
గంధినాయక మదోత్కృష్టసామగ్గోపక సలితారుణ కల్యాణులనఁగఁ
నధ్వగాహితజైత్రి యాతాసమాగంధ రతిపశోర్యానగ్నసుఖలంక
దృఢనియమతత్పరావనిదేవనికరి, కర్పూరీకీర్తి విమలఘృతాగనికాయ
దలితమండేహదేహరక్తములనఁగ, ననకు నుతిజేయఁగ, కేజాయలనఁగ.

చ. కనుఁగొన నేనుపద్మినుల నైవశి దన్వైలనుండ కెనఁగి

పానతెడుకూర్మిఁ దన్నె పిలసుండఁగఁ జిల్లించె పుట్టిచీనఘా
జనరేనవాసురాగ వివరత్వము బూసె ఘనాధ్వపక్తియో
నినున కటండుఁ గ్రీమత్తొ సహింసక దాయ విహరశీలమై.

సీ. వరసమాగమచేర నగసి రేనాన చక్రవర్తాయుకమ్మో కాంతులనఁగ

సాంధ్యవర్తనతేలి సకల ముడిగాసుముల యేని కుమ్మకతభుమలనఁగఁ
గమలబాంధవనంబుఁ గలయగుబిమ్మరు సమజ సామజ తనవామలనఁగఁ
నిజవిటనంకేత లెయఁబులును బోవు నభిసారికలననాంధులనఁగఁ
గొల్లయిల్లాండ్రీ వయస్సిల్లగొల్లగొనిన, మాయగొల్లని మైదిగిమాటుపఱచి
జాచోరులు మిక్కిలి సంతసిలఁగఁ, గలయన్లుపఁ గటకనీకటులు బొదలె.

చ. సరసిజముల్ముడింగె మునుసత్ప్రభవరేకానుఁ డేయినుండుదాఁ

గరముల గారవింప సిరిఁగాంచి ద్విజేష్టరసానుబంధబం
ధురలల మించి యీకుముదినుల్ నగ నాధవియోగభిన్నతల్
బొరసితిమంచు బద్ధినులు మూర్ఖలికన్ములు మూసినోయనన్.

- జీ. మునాని వినుత గుండలంబుగా వినుత పిండి భుజము లుండ
వ్యామోదగి నీలవంశోద్భవ శ్రువత్త సారస్వతీ సుఖకృతలకం
సముదగగి నిమిరాభ్యయ మున గరదాటి రసములు బెరుగుబడినలకం
నఖలకందర్పకీర్ణకాలవైద్య స ఘటితకపోషధీ ణటికలం
రాజరజనీ వివాహ సభామనముగ), మనఃకుంభ ద విచిత్ర యక్తి జాత
రంగవల్లికలన వభీరవ మెల్ల, చాక్రిమిరపును రంగులంబులెంత
- గీ. కుమలగుండద సంతాపకుశలతాభి, రాముడై మేఘులందు రాజుబడియ
వమరులెత్తి వ పరిభ్రమన వేల్పు, పౌరాణిక-వంశాభి తెల్పు గాననయ్యు.
- చ. గురుగగనమెదురి నెడగు కోశగన ను దగురుగుచ్చుని
స్ఫురణమివ్వెనన్ పాణయ బూరినమకరితవృత్తానుగ
ద్భుతకీర్తాభ్య శాసన భూర్వహామై యుదగూర్చి నాభా
సురమగు మత్తకేషవకీరమనన్ శశిగోచర వర్ణానన్
- ఉ. భాగపువరినూరి ననబాపె గళాంబులయ ను నీర్వీణకా
నైరవరాగ సారథివకస్వకమై వికసి చెర బ్రేజుల్
బేరెను నీర్వీణ ప్రస్ఫురగ పీరుడను గాగ్రుక పెత్తు నాల్కైర జ
ల్వారె పారెన్న భోరితరస మాకిలిలియులు నిండువెన్నెలల్.
- వ. అసమయమున.
- ఉ. తొన్నవంటివాని విరిగోలబనాడికి విండుకిక్కి గా
వెన్నెలవేడికిన్ గడంగి నీచెడు వాసవగాలిదాడికిన్
శిమ్మనొంటి సబ్బడిగి చేడియచెంగిటి కన్నెమాని నీ
డన్నివనిపయోవ వచటన్ గలనెన్ శుకకోకిలధ్వనుల్.
- ఉ. అచ్చట నిల్వకొకి- గలజాకరిరము చేరితన్నయొ
జోచ్చులదు న్మరాలిప్పలెనోజ్వల గానరవ ను వీనులన్
జొచ్చిన వందుచాసి సుమనోగృహ మొకగి-టిజాచియుండగా
వచ్చునె దీనిలోన మరువానిక తూపులయల్లుగానాకో.
- చ. అనివిరహవృధావివశమైనమతిన్ పవమానకుల నూ
లన సుమవల్లిబోలె వనితామణి నిర్మమ్రరంగుల్మినెచ్చులుల్
గనుగానిచేతులచూరవి క్రిమ్యులదెచ్చిపొనూనశయ్యపై
యునిచిన లేచియిట్లనియె నుగ్మలులంకని గొండలంబునన్.

- ఉ. వివికులాప్తి బాహుళ్యే నిశేతులకాగినులందు నెప్పుడున్
 యుచినతంగెనుల్ బల విభూషణభూషిత దేహశల్లికా
 రోదులబోల్పు కన్యకలతోయ సత్తరాత్తి గృహం నింతగా
 నోచితి మీరలారక ననుచెతలం చెరలింపనేటికన్.
- మ. దిలకింపం బ్రతిపక్షిరాచిలుక జాతిశ్వేషి నైతుగ్రిండు పూ
 విలుచేదాల్పు సదామధువృత గుణాన్వితుండు పూగింబు దా
 యులు గాఢ్పుల్ శశిమంకకాకు వికమయ్యయ్యో గళగ్రాహి య
 బృలవచ్చేడులలోన నెట్లువిహరింపన్వచ్చ నాబోటికన్.
- చ. ఎడఁజగురాకుబాకు గదియించెద వెన్నెలచిచ్చుజొచ్చెదన్
 మృదువినతంతుజాలపురుగిన్ గళమూర్చెదఁ బుష్పగూఢభం
 గద నతిసాహసాస్తి గమకించి తుమరవిషయం నోగ్రితదన్
 విదన ప్రమానధన్వి శనవీరము నెన్యలెఱుఁడఁజూపున్.
- మ. పలుమాడున్నమసీధువాని జనితాభంగో న్నల్లతోడన్వృత్తి వ
 ర్తిలుచందాకుల బల్లగుంబున బగల్గేయిన్ జగఁబంతలం
 గలయంబుద్యవనంకభూతకృత సంతాపంబునుం బొంది లో
 య్యలి నిల్వొప్పక హాతుండు కుమశయ్యవాన్వీర మూర్ఖుడశన్.
- చ. అతిముఠి గల్కిగుబ్బగవ హారలతా కదలన్ మెఱుంగుముం
 గురులలికంబు గర్విమ్రు నెఱిగొప్పవయంగ నిడూర్పుచేడి వా
 తెఱవలయంప గొంగిలెమట చేరఁగఁ జెక్కులఁబూవువాన్మృపె
 యొఱిగినలేమఁజూచి యడరూనిన జెందములన్ సభిమణిన్.
- క. స్మగపాణి సందర్శితైశ్వ, శరాసవానిశ విమక్తి సారశరా
 దురహోమూర్ఖివచేత, స్ఫగిసీరుహ యయ్యో నకట నతియనమఱియన్.
- చ. చివురులఁబాదముల్బాదచి చేతులుదమ్ముల నొత్తికన్నులం
 దోవలనమర్చిబాహువుల నూర్చెమ్మదారికలూన్చి గల్కివ
 న్నేత విరిగుట్టులాని సిరిగంధము మేననబంది చెక్కులన్
 దవిలిచి చంద్రఖండములు దన్వికిఁ జల్పెలు గూర్చిరంగనల్.
- ఉ. లతమణి నుగ్రాగ్రవహారమణి స్మగకాసిదోహి
 కూర్మనుసోజవాగతతిఁ గూరినభారత్రవంత జల్పలం

గూర్చి కూర్చుంటున్న లోకకొంతయుడని సువర్ణరత్నం
భాగం గొన్న తాళమునై గదియించి వనించినట్టిన్.

క. గొణి మనకు మెప్పించెను, మనఁ జాపగుణిక్యత భగినులు సుగంధా
మలలన్నికొను మణిదా, మరుచు నతిసుందరన్ పుష్ప సమదన్.

చ. ముందు మరుగొనోర కొని మన్వేపుఁజేసియజాలువారు మం
జులనుకామమూనముఁ జొక్కఁపుఁగప్పఁపుఁ దిన్నెనిదన
ల్లరిన నీనసారసకళలది యందుమృగమకంబునన్
వలపుచింతివాని చెలువంబు లిఖించి విలెత్తివైఖరిన్.

మ. వరసాభాగ్య కళాభిరామ రతితద్వామాంకముఁ దాపెం
చిలుగు స్వామి సుధాంశులన్ సరస నాశితానిలస్వార భు
క్తరభృతీరమరాతభృంగముల నొప్పన్ మోసఁ జరించి పం
కరుహక్షి సఖులిటు సమృద్ధసమగ్రి స్వాంతలయంతటన్.

క. సముద్రభక్తి శృద్ధల, సుమశరు నానాశానాది యాదేశభూత
ప్రయుక్తుల జేసివాహ, క్రమగిన్ గుమిగూడి లేచి ఘటితాంజలై.

చ. శరభినుతానుతాయ సుమచాపధరాయ రణిశ్వరాయ శం
ఖరమథనాయ గంధపవమానమ దద్విరరాయ పాంధసం
హరిగ రణాయ లోకభయదాన్యుత విక్రమభానురాయ సం
దర్శితమానితాయ మదనాయ నమానమయందు మోక్షుఁడన్.

చ. అగణితభూతికాంతల శరాసమున విష్ణువారసంగతిం
దగుగుణమొచ్చి యందు సుమనఃప్రియభాగము సంఘటించి ము
జ్జగ మరుదండఁగా నిబభుజస్ఫుటశక్తి సమగ్రితన్ ఘనా
ధ్వజపురము ల్బడిందు : ను వర్ణనఁజేసెద మీశుగాస్మితా.

శ్లో. ఏమిద లేచెచాపధరు లిద్దర నాళులులాంచు రెండుగా
చేయుదు రెంత నేరుపది చెన్నగు గన్నులవింటఁ గమ్మలూ
పాయక మూని రెండొకటి సల్పఁగలవైన నీడుకాశలం
తాయబాడైన నెన్న నసమర్థుఁడు లోకులఁ జెప్పఁజేటిన్.

క. అని పరమవిధముల నాకొని, న్ననవంటివలీరునిటునయసముచితవా
క్యవిరుధిఁబొగడుమగువలఁ, గనుఁగొనికళిరేఖ వదిలెఁగలుచునయినన్.

ఉ. ఓలిగుజస్త్రిమైత్రియు మధునక్రవృత్తియుఁ గాంచినట్టివం
దాలులు (బల్లణంబుఁగొనియక్కట తాను నిజైకధర్మమున్
జాలఁగొఱంతచేసికొని చానలనేడ నవంగభావమున్
దాచియున్న నీనిఁ దగునాకొనియాడ మృదుచిత్తోక్తులన్.

వ. అనియమ్మగుమనోజేరించి.

చ. ఉరక మనోజ నీవెది యుగ్రుని దెన్నటలాబకాగ్నిచేఁ
దొఱగిశరీరము న్మ్రుల (దోచితిపాంథజనాభువృద్ధిన్
మతేగతిపుణ్యకర్మమహిమయినన్ యటుగాక యుగ్రగ్ర
మ్రులవారఫలనేరశ్రిఃఖమగ్నిజనున్ బ్రతుకంగనేర్తురే.

ఉ. ఒకమలములాత్ముఁడభిలాషనుఁ గారనిమూతిపొటనే
నీకునహోదరిన్ దెలియ నేరక మారకెడంగి నమ్మునీ
లోకములొన మానిమలలొ నొకగానిగ జూచి యేచినన్
నీకరకాద్యుకయుఁ దునినరహనమునేకరింపనే.

క. కామిం పలు దెగసుల న, కామిని నిటుచూచిచూచి కమనీయుకభా
షేమున సోముని సుగుణ, స్తోముని నీక్షించి పతికసాసినమదిగోన్.

మ. సుమనస్సంతతితోవుచుం గవలయాస్తాకానుపాదయివెం
పమరంజేయుదు సర్వభాభిగమన వ్యాపారసగ్నజ్ఞునా
రిమణిగ్వప్రభులన్ మదారిదళ నాదీధప్రభావంబునం
గొమ్మరై రాజన చంద్రి? నీవలలగు గుడింపనర్హుండాకో.

నీ, నిన్నాదలధరించు నీలకంఠగునకు హలాహలజ్వాల గాఢిలుటెంత
నిను గెమ్మగానోనర్చినభేమ దానవోపునకుఁ గాచ్చిచ్చు మ్రింగుటెంత
నిమగర్భమున వహించినపయోరాశికెబాడబావ్యవసంభరణమెంత
నిను దండఁజేర్చిననీరనినిహృదయేళున కనలప్రసేద మెంత
మహిమింబునకు విషంబు వ్రుదవలెను, నకుదనంబువు బాడబాగ్నికినిబాడ
బాసలమునగ్నికినిగ్ని వజ్రమధన, చల్లదనమేలనిమేలనుల్లసిల్లు.

చ. జనయనునన్ వియోగుని దయారహితాత్మకడనై మధింపఁజెం
దివకలుషంబు చేర నతిస్థూకమైన మహామయంబునం
దివదిమున్ గృహింపుదును నీరతిదక్కి కళావిహీనతం
గొనకొనె దుర్విహింపకులకున్ దురనపలు రాకమానునే.

గీ. సరసిశారతి దుస్సహవిరహభార, పరవశ స్వాంతర్యై యిట్లు బహువిధముల
దూలనాఁగునతోఁజూపి మ్రోలనిలిచి, రమణుల త్రేతినాలుతు రాజగుచ్చి

చ. అలసుమనోనువృత్తి మధుసూవరికిన్ బలుగాకియాకవ
ర్తిలిపాడెవైనమూఁగకు శృతిసిన్ధియనాగనుభూతి మానితా
త్యలఘుత చందలాత్మకు నలదిగఁజేయుచునిమృతహావనీ
స్థలికి ప్రభుండవై తగువసంతఁ నెలంతల నేఁచుటోష్ఠనే.

గీ. చల్లదనముల కెల్ల నాస్పదమవీవు, పొగిణబంధుండవఖిల ప్రపంచమునకు
మారగుయశ్యగులగుడి మానవతులఁ, గొండలమువెట్టదగ్గ దోరి మందపవన.

క. బాలికలనేఁచుసారక, శీలంజవునీవటందుఁ జెందికిమకన్
నాళికభవుఁసునినొక, మూలన్ బడవైచి నుగగముల కిశగముగాన్.

మ. పరితపక్షుఁడిఁగాల్చి కొంఠనుదల్చిన్ నోట్రమునన్ మాటమ
చితనఁబంతయు లేక యీఘనతిరున్ గీకొన్న నానాఫల
వ్రేతలిన్ భంగమొనర్చుచున్ దిరుగుకీరవారితమా ! యోటికి
శరపత్రాయుచి నేలన్ సాంకవతినూ సొరభ్యనర్తిపఁగన్.

క. ఓకలకఁరిక సతినీ, వేఁ గీవముగ మెలఁగియేఁచఁగరానే
లా కన్నెఁజేయుచుఁ బలు, గామిలజలెగ్గినీకుఁగాని గుణమొగిన్.

గీ. మానితాలినుమధుగ భగ్గలయి గుఱుద, పలుచినుమనస్సయూహ సంపదహరించి
యొప్పనుఁ గుజ్జప్తైత్రీచే నింపెనంగు, మధుసములకేల జెలిమిద మమతగలుగు.

చ. సరసిజగంధులిట్లు వసంతమరు ద్భుకఁకోకిలాలకున్
బరుచడిచూరిచూరి విరిపాన్పునయిన్ వజ్జయింపఁజేసియ
న్నరిసుతు సోమమార్యసుగుణప్రతిభా కి భనామలాపవి
స్ఫురిత ముఖాంబుజాతలగుడున్ దనరార ననఁతరంబునన్.

గీ. రాజాకరసిడచేఁ గుంది రహిఁదొలంగు, పత్తినిసంతతికి నాత్మభర్తరాక
మునుఁదెలియఁజెప్పవచ్చినయినునూత, చొప్పనవపూర్వనిశవేగుఁలకన్బాడిచె.

గీ. జలజములువొంగ గలువలవాయగుంగ, రాజబింబయి చరమాంబురాశిఁగుంగె
సింధు రాజవ్యరతిరయి చిచ్చునారు, సోపయోధరహీర కలాపమునగ.

- ఉ. కోకమువిందు బద్ధతులకుం ద్రియభర్త మురారిదక్షిణా
 లోకము వేదసంపుటము లోకహితుండు విభాస్యదింబర
 శ్రీకమనీయభూషణము చీకటికిన్ బగవాఁడు దోచె బం
 ధూకసుమమ్మదిన్ వెగడు తోరపుకాంతినినుండు తూర్పునన్.
- చ. మనసిజబాగసంచలిత మానసయా శశిరభు నిచ్చెలుల్
 వనముననుండనిక కానివచ్చి విచిత్రమణినికేరనం
 బున విరిపాచ్చుజేర్చి నరపుత్రకథారవహమలాపకా
 లినులయికాలయాపనము లేమను సల్పుచునుండి రంతటన్.
- ఉ. భాసురమయ్యోగ శేలివనపాలించి మూలత పాంథమానసో
 బ్లాసము శీతలానిలవిలాసము జాలిలతావలీపరి
 త్రాసముగోమలచ్చనశరగ్ధిత ప్రితాతాంగ శైత్యవే
 ప్పాసము శేకినీరుతిరాసము నా మధుమాస మెంతయున్.
- మ. తలితుంజాయల సంజకంపాదకె మొత్తొచ్చెఁ పూయెగ్గడు
 కలలడాల్మించె మదాలిమండల గుంతాంతరి చ్చటాధ్యంతరి మ
 గ్గలమయ్యోగ శశరతుభాసగ్రుండు గుంతిన్ కమ్రుపూతేన
 మం దలమేన్ గాసిరె పాంథచక్రిములు శైత్రాబ్జప్రభోధంబునన్.
- మ. వనలక్ష్మీకన్యక యంపుచో ద్విజమలవ్యాహరమంత్రెంబులన్
 వనవేదిస్థాపైఁ బలాశకలికావహ్నిం బరిష్ఠింపి నూ
 తకమాధ్వీకృతధార మాధవుడుదా తప్రీతిఁగావంపఁచే
 ర్గానదోద్దోదిశలావరించె మదవక్త్రీలంబనూ మచ్చటల్.
- శ. శృంగిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహావని మండలద్విజ
 వృతతులనూవమాధవు కృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁగాందనా
 శృంగిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహా వనిమండలద్విజ
 వృతతులనూవ మాధవుకృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁగాందనె.
- సీ కప్పపానైఁబులయ్యె గంధురుమ్మెదవారు లారపుగల్లుననంబు బూదలయ్యె
 నురుచిరాధరమయ్యె నరుగింబింబఫలంబు నవశోరకంబులు నభిమలయ్యె
 గల్పిపాండ్యయ్యె గమ్రుపూపత్తులు వరహంబు మనోజ్ఞవకనమయ్యె
 తుకవీకారమములు నూత్తరైభురులయ్యె మృగచల్లనంబు పదములయ్యె

శాశ్వతమయ్యేతత్తత్తున్ బ్రహ్మవరజము, గురుకట్టిరనిబద్ధదుశూలమయ్యే
నానయ్యేన సంపంగినవవనేంది, రాబ్బనేత్రము నామనియావనమున.

మ. మునుగూర్చెన్ మునునస్సమూహమున కామోదంబు నత్యాద్యతిం
దనిపె న్నాథుకరావలిన్ బహురసద్రివ్యాపై శుక్రిత్యుత్సవో
క్తి నిరూపద్విజపాలి నీస్పృశఫలాధీనంబుఁజేసె న్నత్రహ
వనినాల్ల భ్యమునన్ వసంతుఁడు దయావర్ణిష్టభావబునన్.

చ. కలితవనక్షమావలయుగంధ నిరంతరరాగయుక్తిఁ జి
న్నలకెత్తు పల్లవాన్విత బులై యలగొమ్మలు వ్రున్నగుచ్చసా
త్రులఁ గలకల్లుబోయ వెనఁద్రొవి మదా ప్తినుదాత్తగీతికా
కలననటింపుచుండు నతిగాయకాకోటి మధుఁపియంబుగన్.

చ. ఆద్యులదావులంటుచు రజోలశుకమాడ్చి మరంద సాత్విక
స్వేదముగ్రిమ్మగా మధుపవృత్తసేతేరి రత్న రామక
త్రిద్రగుదీవచేడియల చెన్నగుణావిష్కరిగుత్తిగబ్బలన్
మోదమెల్లసోలు విటముఖ్యులఁబోలె మరుతిఁ శోరముల్.

చ. మలయనమీరణాబ్జ రిపుమాధవులున్ సహాయులై
కలఁకుటరా మరుండు సికకేకిగ శస్వనకాహ శార్ఫుటుల్
వెలయుశుకాశ్వమెక్కి వెడలెన్ బభికాహితద్వగ్ధయానహో
ద్భవసునునశ్వరాసనుసంఘటితాయ్రి దళాంబరాస్త్రుఁడై

ఉ. హైమజలంబులన్ జలకమాడి కట్టిచ్చతథాతిచేలీ
లామహానీయులై పరిమళద్రవీకమాని ప్రప్రల్లమల్లికా
స్తోమముకంఠజేతములఁ జొన్నిమనోహరభుక్తిజేతయా
రామములన్ సుఖంబురు పరస్పరవాంఛల భోగులత్తటిన్

చ. ఇట్లభిలషనానంద సుధానకారణంబగు నట్టి-సుమాకరంబున నొక్క-నాఁడు

మ. ఆసదృశ్యదృశరాతిభీమబల భీష్మాదిత్య పుత్రాద్వితీ
వసుహృద్బంధుభటావళుక్ గొలువఁగా జంధద్వివత్సర్వభో
గసమృద్ధి గొలువై సువర్ణరుచిరంగ న్మ్రంబపఞ్జీతిమ
ల్లసింబ గౌరవరాజా కాకుకవిలాల స్వాంతుఁడై యత్తటిన్.

చ. సలలితభుద్ధశోభితుని సౌకవగంధ విభాసిగండమం
డలుని విభాధివాససుమనస్తుత గైరిక సానురాగు న
త్యలభునువినున్న రత్న కటకాంచిత పాదవిలాసు భూమిభృ
త్తిలకముఁడాసి కారుకమతిన్ వనపాలుగు గేలుకాన్పురున్.

చ. ధృతివిజితానుహృద్వసుమతీ! సుమతీ! నీలకర్తి ధూతరా
జతగిరిశంఖ! యేరికి వశంబగునే సుమనోధివాసభా
సేరిగుర సాల విస్ఫురణఁ జెల్వగునిరక్తలి నాపన్నస్తతిన్.
క్షీతిఁ జెలువొందు నందనముఁగేరెను శేభివనిం గణింపఁగన్.

క. నాశీక నాళపారణ, పాశీకమనీయపరుపవమానచల
నాశీకయుతమదాశీ, నాశీకలగిరితీతి నలరుఁగొలఁకున్.

కవిరాజవిరాజితము.

క్రియచిత్రసారఘన సారకరపర తరువానిములు భూరితర సారభములం గా
సారసరసీజ సముదార మనుపూర మద గౌరవ వికారసువిహారిమగులిచ్చు
దారవనినోదముల హరిహరమవారియుత సారసులతరముల జారుతగనూనా
గారములచేదవలఁదోర ప్రసమిరణశోరములఁ గేలివనధారుణి జెలంగున్.

చ. మృదులసరోరుహ చ్చంద హరిణ్మణిభాజనరాజివాపృష
తన్నదమలమాక్తి కంబులిజిక ౧౫౧౧ జెందోవచేతులూన్చి ప
ట్టదయువతీసుగీతికల్పైఁబయి నార జులెత్త గోరురుం
దుదురనువాసరబును నినుండనినీతు వనోర్విబుద్ధినున్.

చ. పనిఁబడినత్పథంబెఁసి భవ్యతరున్ సుమనోభిరామతన్
గొనకొనియుండ వానియలగొమ్మలనంటినపల్లవవ్రజం
బునొగలఁజేయుదున్ బుతువిభుండనుపంగవనసిగ్రహవళి
ఘనభటసంఘముతో వెలయుఁ గా దెకుహూ కలనిస్సనాన్భటన్

మ. లలి లాలించి మరుద్విట్రుండురుశుకాలాపారిశీ వనీ
నిలయాంతరతవల్లికానవపురఁగ్రీజుతిగుచ్చస్తనా
వలిపైవారిలనలీనఝంకృతుల రవ్వంబెట్టి యూటాడుము
గ్ధలుపారిధాధికభావసంగతులెఱుంగన్నేర్తురేయెచ్చటన్.

ఉ. భూపవరేణ్య శేలివనభూపవమానకిశోరసంచల
నీపవనీపరాగతేతి నిర్మలధరక్రమస్థుధామయూ

భోపలవేకన్ కారసి యుండు వియోగులకంగజాతసం

తాపనివారకంబయిని తాంతసుఖాభిమచంద్రికానిశన్.

ఉ. కూడి కెలకులన్న కుళో ములలోయలమూక నానువా
దోకుగ వాడికొల్పివలతూపులమొత్త ముపచ్చవిల్లుచే
దోకుగఁ దానద్యుల్లె గునుక్కొని శంబరభంజనుఁడువే
టానువనోద్విధ్వంసమృగాకులమన్ భయమావహిల్లె యన్.

మ. తలినంజాయపసిండిపూతల సముద్యతోక్తిలవ్రాహకా
మలనాదార్భటఁ గీరతోరణ సమూహవ్యాప్తివా తోద్గళి
త్రోలికామాక్తి కరణ వల్లికల హృద్యంజెవనివీధిభూ
పలలామాధ్య భవత్సభాభవన సౌభాగ్యముఁ జెల్పులజుమి.

క. ఇనధామభవత్రేఱి, వనధారుణిఁ బొగడునేర్పు వరలడుగరభా
దనధాతామిలకైనవ, చనధాటివృత్తుబోటిజనులకువశ మే.

క. అనివనవిభవము బొగడ న, వ నిరుసమానోక్తి కలన వనపాలరుదా
నినిచి పటుసమివవనీ, వినిహతరిపుంపులను రాజవీరుండంచన్.

క. ఆధోరణాగ్రిణి నిజా, జ్ఞాధారణకుశలుఁడై లసజ్జగతిభా
రాధారపప్తకులగో, తాధరసమశక్తిబంధురము సింధురమున్.

ఉ. చెంగటఁ జెచ్చి నిల్చిబోలిచెంగటచానలురత్నమిత్త సా
రంగము బుచ్చరాంబుకణగాజ నిరంతరరాజమాన సా
రంగ ముదగ్గిశోణరుచి రాంకవదీప్తమథాభిరామ సా
రంగ మనునకాతుక తరంగిత సర్వజనాంతరంగమై.

మ. ద్వీరతోత్తంసము నెక్కిఁ చెచ్చెర ధరిత్రీమండలాఖండలుం
డతుడంచె స్థభరక్త రాంకవరుచిసాంప త్తటితాంబి బం
ధురచానోదకవృష్టి ఘోంకృతిరవామాన స్ఫుగద్గర్జ జూ
పరకాసింధురమ భ్రీవిభ్రీమముఁ జెల్పం గామనాన్వంబనన్.

చ. కరిచరగోద్ధతిం బుడమిగ్రిక్కిదల స్మిజకోలికావనీ
సరసిజనంగమోలఁదగఁ జంపకపుష్పరసంబు గంధపుం
గవలియవృనేదిర లగం దనుదాయఁగవచ్చు తేలికిన్
గరమనురక్తిమున్నుపథగాఁగనకాం శుకమంపెనోయనన్.

ఉ. ఆనరలోకలోకహితం దాశ్రితచక్రిమనోనుమాద సం

ధానకరాత్రతేజమహితక్షేతి భృత్తిమిరాపనోదనం

నై నవపద్మినీసముదయంబలరిహంగఁ దాసెగేలితో

ద్యానమనూననూన నికరా సవమాద్యదభీనగానమున్.

ఉ. దాసిగజంబుడిగి నికటదుమ హస్త్యవిటంక సంగతో

ద్యాసిలతావహుజనము భవ్యతరద్విజలోకవాక్యపా

శీసహితంబు గామది దలియెను భావిఫలప్రదీపితో

ల్లాసముతోడఁ జల్ల విరుల న్నిజహారిఁ బ్రాసోపాఖ్యం.

క. ఆలోకనములుగేళివ నాలోకన కాకుంబులై వెలయు ధరి

శ్రీలోలాక్షీ రమణం, దాలోవనిలోనికరుగ నపుకట్రీయమునన్.

క. ఆరామపాలురందొకిఁ, దారామాంగ భవమూర్తి కనియె నగుండ

క్షౌరీమాధిరమణగు, మారామావనివిలాస మతిముదయెదవన్.

చి. ఇవిమర్త్యలోలంబ మృగుసృతికాలంబ నవలతాంతికదంబ భవనపాళు

లివి రసాలవటీర హితాలభిష్టార కగవీరఘనసాగరివరంబు

లివి మానసమరాళ యువశీగరుజ్జ్వలజలనోల్పలవిశాల సుసుమతమ

లివి మాధవీకుండ మృదుమల్లికాగ్నిండ నిరుపమానమరంద నిర్ఘోరంబు

లివి సుధాకర కాంతాతిహృద్యవేది, కానమావృత పరిమళాభిరంజనకుళ

సుమరజః పుంజములటందు మాత్మికలర, నవనివిభునకుఁ దెల్పునయ్యవసరమున.

మ. సరససమీరణాంకుర వశంబునఁ గంపితయై మరందశీ

కరనవఘగర్జితా దోలక నిర్విగాత్రులఁ గొమ్మయొర్తు వి

స్ఫురదలిసి కటాక్షముఁ జూచుదు నూనవరాగచేలయై

సరసకురావిభుండలరెఁ జారుఫలసన భారనమృగన్.

మ. మహికాంకుం డెటులాత్మకేళి వనసీమావైభవాలోకనో

ర్నహనుండై మృదుమల్లికానుమలతా సారభృంజీత్రవల

ర్నహకారదుమివేదైవనిలిచె శశ్వద్గంధవాతాకురా

పహృతాధ్వశ్రీముఁడొదుఁజెంగటవనీపాలుం దమంగొల్పంగన్.

అంత.

నీ అమృతగా మస్తకంబునజటాకూటంబు గురువిందమకుట విస్ఫురణఁజూప

నిలలస్థసురభునీతట మృత్తికోద్భవపుండ్రీలత చందనశేఖ చెలువుబూన

మైవన్నెవొరసి వక్షోపవమాలిక ల్నువతారహార గౌరవముచెప్పఁ
గటిమండలీబద్ధ ఘనతలైకోయంబు గురుచిత్రీపరిధానగమిమమెఱయ
ననిలమోచన సప్తస్వరామగీయ, మానమృదులంతరి కానితమపాతిఁబాల్చి
నాకముననుండి నారందుడగుగువెంచె, రాజులంబున గౌరవరాజుకడను.

క. రాగనినారదముని యను, రాగనిమగ్నతృప్తగురుఁ బ్రవిమలమణిశో
భాగురుపీఠి నలమహా, భాగురుచిరమూర్తిమనిచి పార్థిప్రదంతన్.

క. సునుపాల్తభక్తిమెయిన, ఘృణాముఖాద్యమొసంగి కుశలమరయుదు మహా
ద్యముఁబారదరుచిమునన, త్తముఁబాధోధియనాంఘ్రి తత్పరహృదయున్.

మ. లలితారూఢతపః కళాసురుచిరాలంకార హానిశ్యోః
త్పలీనీమిత్రే! దృగుత్పలాత్కుతః గూర్వంజాలె నీరాకయె-
దులకుంబోపురు నింకువచ్చితి మహాత్ముల్దగ్ధవం నిన్పుటన్
ఘమత్పంతములొండెగాఁచె మముబోట్లన్ ధాతి, మోహింపఁగన్.

చ. సమధిక భోగభాగ్యములు సాగరజాఘరజాఘరాధనా
సముల జవాసవాసవ నిశాంతము లాసురయ్యగ్గెన్నర
ప్రేమాభిజగింబున్ దిగధిరాజపురంబులు కాపకాభిగ
మృణులుగరా! గదాధరపరాంబురు హస్తుతిపూజనాదరా.

ఉ. అదరణీయనైభవ సమన్వితమైనది లోక మెచ్చియో
నాదరహాసభానివదనంబున నమ్మనిపలుక- విశ్వధా
త్రివయితేంద్ర! యెల్లఁజలఁదిశ్రుతి మానసలోకకీర్తనా
మోదరసంబుచిత్తమున మున్నుదయింపఁగడిగి యొక్క-నోన్.

జ. తృప్తకాంతాధిప! గాంచితం నిభువనైకస్తుత్యసామ్యజ్ఞిము
ర్వీకంరాత్విరహరనాయకమణి శ్రీఃపోల్పు మాణిక్య శో
భాక్షిత్తాలయగోపురావరణ హస్త్రైద్యరికన్ భక్తరా
జీకళ్యాణ కరపద్మీప్తగుణ లక్ష్మీద్యారికన్ ద్యారికన్.

ఉ. కాపురమప్పయోధినుకుకాన్పున కాపుర మున్వీలనశ్రీ
గోపుగీధిస్థగిత గోపురమున్ మదకాలయాటరే
భాపుర మర్థిరాజదలకాపుర మాపరిపూర్ణిసాటిగా
నోపురహింఁగింపఁగఁ దదున్నతిఁ బన్నగ భర్తలునే.

- ఉ. భాసురవజ్రకోటి కుచిభారభురంధరమై యసంఖ్యరం
భాసురసాలకానన సమంచితమై బహుదానరత్నరా
ద్యానీతమై నితాంతగురువర్ణనిబోధిత నీతికాటప
టై సాబగొందు ద్వారవతి కాసురరాజపురంబు సాటియే.
- ఉ. ఆనగరంబు సాటిముద మాన గరంబు జగంబునందు నే
గానగజిగించి శ్రీవిభునిగా నగధారి ముఖంబు దత్త-థా
గానగరిష్టమై యలరగా నగభేదను వీటనుండి నే
గానగనేగెచా మచుపుగాన గణేయదయాచుయూత్తుడై.
- క. దాయనకు చెంచి మునివరు, దాయనపు యటందు నన్ను నచ్చవిధులం
బాయనికతూహలతనా, థా యని బద్ధాత్తుడేయఁ దలకొని నేనున్.
- సీ. మొగులుచాయలవాని బగడంబు జగడంబుఁ దెగకుకెక్కావి సోయగమువాని
వెడఁదవత్తుమువాని వెలిదామరల నోమగల సోగకనుదోయి చెలువువానిఁ
బసిఁడైపుట్టమువాని బలురక్క-సులపెపు నలయింపుఁగలయింపు టలుగువానిఁ
దళుకుచెక్కులవాని నెలసందు నలయించు మరిపగపు లేనవ్వు మొమువాని
గొల్లయిల్లాండ్రొయిండ్లలో గొల్లలుగను, జున్ను వెన్నలు ముచ్చిలితిన్నవాని
గొలుతువారలతలపులో మెలగువానిఁ, బచ్చవిలుకానితండ్రి వాణుచ్చిపాగడి.
- ఉ. కాంచిత శౌరిచెంత మణికాంచికలాపకనత్కిటితటి
కుంచితవార్ధికాంచి నలికుంతలఁగాంఠ లతాంతగుచ్చకో
దండదుకోజమండల దృగంచలచంచలతా ధరీభవ
చ్చంచలఁ బల్లవాధగ రసాధర కాండసగాతిని నొక్క-తెన్.
- క. కనుఁగొని మునుఁగొనియూడుదు, దనుజవిగర్జితని! వనజదళనయని! ముకుం
ద నగోద్ధర యాకుందర, దన యేదంపతులకొర్చితనజాతయ్యుకో.
- క. ఆవనజాక్షుఁడు మునిమల, సావన! యిది నీరిగన్య భవ్యనయశ్రీ
లాసకృధన్య సుగుణల, తావాల సతిమతల్లికాభగణమిలన్.
- క. కుందరదన శశరేఖులు, నగ దనగు సుమా విధాతృవందన యనవా
నందమిరవొంద నానక, దుండభినందపుని యాజ్ఞ దొరకొని నేనున్.
- క. జలనిధిచేలారశనా, వలయాధిప నిన్నుఁజూడతచ్చితి వినుమా
గలదొకహితోపదేశం, బలఘురరా మోదమొసఁగు నది నీమదికిన్.

- జ. పలువుర యక్షుకింపురువ పన్నగకిన్నర రాజకన్యల
 న్నలిరవయోవిలాస శుభలక్షణధన్యల నాకలాకకాం
 తల నసితాలకాంతల సదా వసుధాధర జూచినాడేనే
 చెలువల సీరికన్య తులఁ జెప్పగఁజూపఁగఁజాలనెయ్యెడన్.
- క. జలజారియోడతాధిక, కళయలకాధిపునవాధికనిధానము బూ
 విలుతుని యారవభాణము, జలలంఘైకొననిమెఱపునకియదలంపన్.
- ఉ. కుత్తుకబాటినీటఁ దమఁగుండ్లి వివర్ణతఁ బంకసంభవో
 దస్పత్తి సహా వినీతియ వహించుటఁజేసి లలాంగివక్త్రసం
 పత్తికి సాటివత్తుననఁ బద్మము జాలదుగాని సౌరభా
 యత్తము సంభవద్విజకులాస్తుకము న్నరసంబుగాదొకో.
- జ. కలికికచాలిలోఁ బెంఁగికంఠరము నుత్తభవన్లహీనమై
 తొలఁగక గల్గిగుబ్బగవతో నెదిరింపఁగ బల్కినెత్తుకొం
 చలవుఁ బోవఁగా నదిగళాంగకవైఖరిఁ దాల్చుబూని నె
 గ్గిలి యటవెన్నమున్నయి తగెన్లలనాముఖలక్ష్మీపాఠిపునన్.
- క. చెలితను జనునోక్తి సిత్తెర, ములు మోముమెఱుంగు మెల్లములువన్నెలతో
 నిలతో గోయిలతో వే, న్నెలతో నెలతో దురయు నెరపు న్నరపున్.
- క. తిమ్మలు వికాసలక్ష్మీ, దమ్మలు నయనములు వాదమ్మలురుచిభే
 దమ్మలలరు నెఱికురులు ప, దమ్మలు మృగులారణ చ్చదమ్మలు చెలికిన్.
- క. ధరమేదనుగవ ధారా, ధరమే నెఱిగొప్ప నవసుధాలహరీ బం
 ధురమే వాతెఱ సిం, ధురమే యానంబు సాబగు తోయజముఖికిన్.
- సీ. రజనీచరుఁకును ద్విజరాజుల మధుధరులకు నతనుసుధర్మగుణత
 చితరామోదలక్ష్మీ ప్రమానసంతతి కరులకుభువనహతానువృత్తి
 జలజాతములకు శాశ్వతహంససంకతి చంచలాభికి ఛనాశ్రియవిభూతి
 పల్లవతతికి భవ్యతరులతోఁ బొందు కుముదంబులకు రాజసుముఖతాప్తి
 గొమ్మమోముతీవి క్రొమ్మడికిగోళ్ల, సాగసు జన్నుదోయిసాబగు బదవి
 కాస మంగడిప్తి గరతలరుచినేత్రీ, కాంతిగరిమ బూనుకతనఁగలిగె.
- క. కమలాభింబసంపద, కమణీమణి వదనసుంద రత్వముఁ జెగడున్
 గమలాభింబసంపద, కమణీ నయన స్తనాధరంబులు జెగడున్.

మ. మునుపదాస్త్రతః గాంధు నెమ్మొగము సాంపుః జూడలేక చ్యుత
త్యహూధి వ్యలస్థిః గాః బృగుకుచదవ్వంద్వయి జక్రిత్య మేం
దెనుకోడ్తో మెలుగాదుగైకొని మధుద్విద్యావనోష్ఠంబు గాం
చెను దారాసిరణేపాథి సుమః స్పిగుత్వ మజ్ఞాక్షికిన్.

ఉ. కొంచె మడట్టులోరెన్నాకా గొప్పచనుంగవ వేగిగుఁగొను ది
వంచుబేరనీవు నడకతో చలదృష్టిపడంగు మాలవ
మిత్రుండు గలందు దుష్టేదల మేచకరోచులఁ గప్పకొప్పు గొ
మిత్రుండు నతిక్రిమిండు జగిమిండు లేనూలతెసందుబోటికిన్.

సీ. బహుశాఁగృహిండుఁ దుహినాంశు లింబంబు పంకాప్తిదనరాదుఁ బదప్రపాఠి
నిలఘనాఘవసంజ్ఞ నెలయువారిధరంబు గవఁబాసివోలఁగు జక్ర-వలరోయి
విషసహవిరూఢి విలసిల్లుచమృతంబు వడిసుల్లబడికూతలెను దరంబు
దుదలనీరసములై పాదలుపల్లవజాతి మెలుసితోడనడంగు మిందుదీప
నెట్లుసరిఁజెప్పవచ్చు మృగేక్షణాన్య దృక్ర-చపయో ధరాధరగిరికాంఘ్రి
లేనులరాకాంతి వైభవోదాకతలకు, శతధృతికి నాపరాధరపతికినైన.

చ. తెలి శృంగారరససమితి యనఁగాఁ జెన్నొందు నాకొనిచో
దకుకున్నేవనిసాంపుఁ జూపులు గుచదవ్వంద్వయి నూగారు స
ల్లలితాంఘ్రితో నతనాభి ముత్తరులు నేలా తెల్పుఁ బల్కారులై
వల వాత్సర్య యథాంగ భృంగ జలజా వహోర్మికా స్ఫూర్తులన్.

మ. తీర్తిపైకాలిమగోస మజ్వలతయన్ శిసాంపుచేటికటి
శుక్తికులాంక న్ననకాద్విధరక్తగరిమన్ జూపట్ట బచ్చాసన
స్థితి జెల్వొంద హరిత్వమూనఁ గుచలక్షీత్ర చందలాలోకనా
స్మృతమధ్యంబులు బోటిమే నమరె మూర్తిత్రయ్యనూ నాకృతిన్.

ఉ. ఆంగనకొప్పు కందమున కంద మొసంగు మెలుంగురంగులన్
జంగునపొకలిందు మెయిసందు గట్టితటిలీల నేఁ నే
లంగల దూరుసౌ రసటులన్ జరమున్ దరమాగళంబు జూ
పంగ జవాలు వాలుగల నారడఁబెట్టు నయాతె సారెకున్.

సీ. తరళాక్షివదనంబు సరసిజంబనరాచె లేఁబల్కులు మరందలీలఁ జేల్చుఁ
గుసుమకోమలి బొమలో గొసరివిండ్రనరాచె జూపులు బాణవిస్ఫూర్తిఁ జూపఁ

బూఁబోడిపాక్షిలి పుష్కరంబనరాదె వరులు దరంగల చెలువు నింప
వనితబాహులు కల్ప వల్లికలనరాదె గరములు కిసలయ స్ఫురణ నెరప
నతివనెతిగొప్పగార్త్యగులనరాదె, యొడలిజగిసంకుశ్రిష్టింతుటారపుబూనఁ
జెలువ చెలువంబుబొగడ నీక్షింప శేషు, నకునగారికి గాక యేరికిఁ దరంబె.

సీ. మొగు లొకసంబుఁ సంపఁగిమొగ్గ దలిరులు గచమధ్య నాసికాకరతలములు
మాలు జాలిల్లి మేల్చుసిఁడి వెన్నెల నయనాననాంగ మందస్మితములు
గెంప నంటులు రాజనంపుపాట్టలు జంద మధరోడ జంఘా గళాంగకములు
బుడమిలేనయిపొన్న పూహంగరంబులు శోణివాజ్ఞాభి వక్షోరుహములు
మొల్లలరనెలవిండ్లు దొమ్మరులుగొన్న, నలు మెఱుగుటద్దములుదరంగలురదాళి
కభ్రుకుటికర్ణకరహ గండభాగ, వరులు వాక్యవ్య భవ్య లావణ్యవతికి.

ఉ. శంపలసానబట్టి కరచాతురి దద్రజమూని యంద్రులై
లింపవిలాసిని తమవిదీధక శాతతి మేళించి చ
ర్చింప సుధాకరామృతముజిల్గి యజుండు రచింపఁబోలు నీ
చంపకగంధిఁ గానియెడఁ జానలకిట్టివిలాసమబ్బునే.

ఉ. ఆశుభవాణి కాసతికి నాగుణలక్ష్మికి భర్తగాఁబ్రజా
ధీశుఁడురాజమాళి యసర్వకృపిలారి దరాంకమూర్తి నా
యాశల గీర్తి జెప్పిలినట్టి పయోధిపరీత విశ్వధా
తీశుఁడు జాలుగాని గణియింప నృపాలక మాశ్రిఁడోవునే.

గీ. రాజరాజ కుమా రాజరాజ రాజ, దుకుతరసుకూప దృఢమతి చరయశోభి
రాయువకు నీదు పట్టి కారాజవదన, రమణఁగూర్చుట శుభమగురాజరాజ.

మ. సుమనోధరక్ర ధురీణతామహిమ జత్రూరమృ సౌభాగ్య ల
క్ష్మీ మహిష్మత్తుతిగాంధుఁ నీతనయరాజీవాస్తు రాజప్రతి
ప్రమదాసన్నిభ శోభనాంగి సుగుణప్రొంబనా పూర్ణచం
ద్రముఖం గూర్చుట కాంచనంబునకు సౌరభ్యంబు చేకూరుటల్.

క. ప్రమద మెనఁగ నే తలార్, ర్యమవశ్యము జేయువది ధరాధిప సంజే
హము వలదిండుకయఁబ్రయ, త్నమునం దోడగుఁడనంత వైసంబునుతున్.

ఉ. ఆరిబురుహాసన ప్రభప్రదాతని కిక్కిరణిన్ హిలోపజే

శంబొనరించి వీడ్కొని భూపరిణీతవిపంచికాననా

- దంబు రమాధిపస్త్రి సుధారసముల్ గురియంగనాక లో
కంబున కేగెనంత మహికాంతుడు సంభ్రమితాంతరంగుడై.
- ఉ. భూరివినితలమునఁ బొల్చుగుగాములఁజేడు బోలెనా
సారసరోజరాగమణి సంయుతమాభిశీలహాగ కే
యూరప దాంగదద్యుతి సముజ్వలుడై కరి నెక్కి సారెకన్
నూరెలవందిమాగధులు నూక్తులఁజేర్కొనవచ్చె వీటికిన్.
- ఉ. వచ్చుపురంబుజొచ్చి మదవారణరాజము డిగ్గి పచ్చతా
రచ్చవసించి బంధుబుధరాజిగనులగొని కారవేశ్యురం
దొచ్చును లేవికూర్మ దనయొద్దకు దాసివిధాత్యమూతి వా
కుగ్నిచందమెల్లరులకున్ వినిపించిమఱియు నావుకన్.
- క. గుహభిష్కృలరాతిమనో, గుహభిష్కృలు గుహస్థపాలకునకనిరి మరం
దరసాపమసరసాత్తుల, దొగ సోదరులెల్లవినఁగఁ దొడరెడువేడ్కన్.
- క. అననీధవ యాదవ నీ, పవనీనవనీరధరుని పాలికి సుగుణా
ర్జవ నీతి కుశల భావుల, నవనిజేవులను బనుసనుగు సతినకుకన్.
- ఉ. అనజనభర్త సామజనతాభినుతాతితీధిధారిణున్
ఘనవసుధాసుధాశన శిఖామణుల న్ననిపెరిగురూపాలం
బున హరినీలరత్నమయ బూషణపేటికి సానుమత్సరిభే
దనపురరాజవైభవ లతావనవాటికిఁ గల్గివీటికిన్.
- గీ. పనుపమానవేంద్రుడనుపమానవచో వి, శేషశేషఫణులు కీర్తిలింప
మణులుసత్వరముగఁ మహిధరఘనకరి, వవరభువిపదమునఁ జనుచుజనుచు.
- సీ. గాంగేయగిరితుంగ శృంగసంపదఁజెల్పు ధునిరాజమణివిభా గూఢిమణి
సురపురిదలపించు సుమనఃపరంపరాభినవరంభోద్భావ ఘనతఁగాంచి
కైలాస శిఖరివైఖరిఁ జాటు ద్విజరాజ చూడాకలాప భాసురతమించి
పాథోధిరాజ సౌభాగ్యంబునూచించు గమలాదయవిలాసగరిమ నెనసి
లసకనుపమాన మానసలక్ష్మీజాపు, రాజహంసవిహారగౌరవముఁ నొంది
యారపన్నగతల్పుపురాగ్రిగణ్య, మనుచు, బొగతుచుం గొఱుక మంతురింప.
- ఉ. అన్నగరంబు భూతి పవభన్నగరీతులనఁ జెలంగు న
ప్సన్నగరైరి వాహపరిపాలితమైన బురంబులొని కు

ద్యన్న గరాజధీరమతు లవ్యసుధామరు లేగియొక్క-నో
సున్న గదాధరాగ్రిజా సమున్నత సౌధముఁగాంచి చేతుకన్.

క. తాలాంకు విసేలాశ్శ్రవి, భాలాలితేమైన మనికిపట్టికాజే
యేలాబాలారుణుచి, జాలాంఛద్వారపాలజన మిటునుండన్.

క. అనియూహించి శరద్దన, ఘనతాభినుతాంచితాపఘను హలధరుఁ గాం
చి నితాంతార్చకలనా, జనితాంతః కరణకుతుక సంతరిభమునన్.

ఉ. ధీలతికాలవాల బలదేవ కురుక్షీతిపాలమాలి నీ
పాలికి నేనుబాలశశిఫాలఁ గుమారిక వేడఁబంపె మ
మాటలసమానమానవిభానుపమాకృతి కాలేత్రసూతికేన్
హాతిదలిర్చఁగాఁ బరిణయంబొనరింపు తలంపుపెంపునన్.

గీ. అప్పుడమివేల్పులిటులాడ నప్పు డమితే, సముద్రచముగ్గిమ్మడననెమ్మనమ్మనమ్మ
రాసురార్యగ్గిజండు ధరాసురాగ్రి, గణ్యాలకుఁ బల్కె వచననైపుణ్యమలర.

క. ధరణీజనజాతసమా, దరణీయైశ్వర్యధుర్యతా మహానీయుం
దురణవిరోధి జయశ్రీ, వరణసముత్సహుఁడు గౌరవపృథ్వీదరయన్.

మ. ధరణీభృన్మకుటాగ్నిసత్త్వ కిరణోదంతత్రులాకోటి సు
స్థిరదోర్హారుణిత ప్రితాసవిజయ శ్రీమేటి విద్విజ్ఞప్రీ
వరభూభృచ్ఛత్రకోటి యాన్మపతికెవ్వాఁ దుర్విపైసాటి భూ
వరకోటిఁగొమిరం దదాత్రేజానకీ వచ్చు న్మరిశ్మైచ్చితన్.

క. అసమానరూపయావన, అసమాన గుమారి మత్కులమణి సుగుణమా
నసమాననీయుమదిసం తన మాన గురుక్షీరిందుర్ తనయునకేతున్.

ఉ. రాజకులాగ్రిగణ్యుడట రాజదశేషధరితిక్లెల్ల రా
రాజఁట తత్కుమారునకు రామ నొసంగుట కంటె మాకును
త్రేజితనోభనంబుగలదే యని వస్త్రవిభూషణారులం
బూజఘటించి యాద్విజాలఁబుచ్చె గురుక్షీతిపాలు పోలికన్.

క. అనుప మహీసురపుంగవు, అనుపమకాతుకతగంగి తాత్రేకులై దం
తనగరికరిగి జనోద్యు, త్తి నగరిపువిభూతి గురుపతిం గనియంతెన్.

క. రాజకులాంబుధిరాజ !ధ, రాజవచరిపాల వినియరాజస్మృతి యా
రాజవదన నిచ్చెదనని, పూజలఁదనియంచి బలుఁడు పుత్రైంచె మమున్.

- క. అని హాలాపిరియశుభదత్త, చనిలలాగరిమ దెలుప శత్రువనహుతా
శనికీలాగ్రిహ కారవ, జనపాలాగ్రిణి కగంబు సంతస మొందెన్.
- మ. తనుజులెన్ జనతాభివంద్య సుభగిల్పి శ్రీసమన్విత నూ
తనగంధన్ హరి రాజరాజున కుద్వాపాంబుజీయన్ దలం
చిన చంద్రులు సుభద్ర గా విగి మనశ్చింతానురతప్రభా
వనతాస్యాబాహుయే మురాసుగమదధ్వంసిన్ వేసన్ డాసివన్,
- ఉ. కార్యపుష్పశాంతు కరకాంతుకనీప్తలసచ్చతుర్భుజం
తాద్రీ సోదరి, గని సమాదరణీయ మృదుత్కై బలుగ్గి శా
తోదగి తావకాననపయోజ మయో జగిరూలి ముంటగ
న్దోదరి లేనవంత బెనగాన్మరి నీమది నిక్క మూగయన్.
- చ. అన మను సిగపాణిలవయన్ పసయన్ శుభలక్ష్మణోదయన్
మనసిగూపమాన్య సభిమన్య సమిజ్జయశోభిమన్యగూ
ర్జనని వచించె నిప్పుడు కురుక్షేత్రభృద్వరనూతి కీదలం
చెనంట మనలు లో వనట బెందదోతో వసుదేవనందనా.
- చ. అననబోడి నూరడిలవాడి జనార్దనుడా ప్రలంబమ
ర్జనుడేకేగి వాకవంతా జనతాభినుతాభి దూప్యశా
లిని దనయన్ నయప్రణయలీలల ము స్తుభిమన్యకేల గూ
ర్జననివచించి నిప్పుడు కురుప్రభు నూనకీదలంచితే.
- క. భువనాశ్రేనుతచరిత యా, దవనాయక నీతిలంపు దా నితింగిగుణా
ర్జవ నాదగు సోదరిచ్చా, స్తువనాశీకమునఁ జెంతనాటి కలంగున్.
- గీ. మునుసుధీజనంబు నినుసుముఖత నెన్నె, బలుకునూత్తి నిలిపిప్రబలశక్తి
మనసుభద్ర గ్రిమతునకును సుతనాసంగిన, మనసు భద్రమగుసుమా! హలాంక.
- చ. అని హాలపాణిపలుగ్గ చతుర్బిసరీత మహీలతాంగి యె
వ్వని భుజపీఠనిచ్చలు ప్రవర్తిలు వారెడు మేటి తల్లెనూ
జానకుం గుమారి నిచ్చుటయెశోభన మంగనఁ గన్నవారికిన్
మనసహ జాతపట్టి యభిమన్యుడు దాద్యశుడే గణింపఁగన్
- చ. అనవిని శారి మారిజనతావనతా భువనాభిరాముడం
త నరుగుజెంచి లోకవిదితా ముదితా మదితార్మిలూనితో

చినగతి విన్నవించితిని చిత్తము మెత్తదనంబుబొంద ద
య్యనఁఘనకీకనీదు తలపాపాలపాణి ఘటంపఁడారమున్.

క. అనుజాత వినుము యువ్వు. త్రనుజాతమణిన్ వరింపఁదగినయశీ
మనుజాతరూపగాతులు, మనుజాధిపనుతలు గలరు మహిలోఁ బెక్కు-ల్.

ఉ. మన్ననమాని రూపమహిమన్ ననవిల్లుచి గేరుంకుమా
రున్నగవైరిపాతుని మరున్నగధిరుఁ బరాభవింపఁగా
యన్నయమాద్యహుండు దనయన్ నియతానిసంగ డంతులిం
తన్నులినేయకంగన యెడ న్నలినాచెన వైదిజాదుమా.

క. అనిదనుజాహితుఁ డనుజా, త నిజాభ్యంతరమణి సదనమున కనుపం
జని లామరసాక్షిమనో, జనితాకులతాతిపరవశత నటబొదలన్

సీ ఎదలసీఘమదంబు బొదల గమ్మనిపూఁపునొదలఁ ద్రిమృతు తేటిగొదల కదలి
మొలక మామిడిఫలముల్లకు మూఁగు శుకాళికలకలధ్వనికేఁ బెన్గొలకఁబూని
దళముకొన్న మహీజదళములంలెమ పికదళముమోతలకు గొందలముఁ దాల్చి
యతులపంకజనాళరతులమించు మరాళతతుల క్రింకృతుల కుడదొనడలి
యసమశరవీర ఘోరసాముకవికాయ, వేదనాస్పదహృదయఁడై విజయతనయు
డనుపమా రామసీమా విహారమెడలి, కనకమణిమయ మందిరంబునకువచ్చి.

సీ. కీలుకాఁడెడనేయఁ గెరలివర్తనలీల బ్రతిపిరనంటిన ప్రియమయనఁగ
నెరయబర్వములసంధితమంబు గప్పిన కమనీయతరం జ కిళయనంగ
దరలనిఘోరసంతమసాను గతతాపమున గాపిబడిన పద్మనియనంగ
ఘనతిరమఘనసూగమ దర్శనవివర్గ తావాత్తిగనుజాతినయనఁగ
దెలివుగోల్పడినిజమనోజలకుహంత, రావృతనితాంత నిబిడచింతామయార్తి
నొగిలి చేస్తారహితయై విమాతృరత్న, భర్త్రమయఃపీఠ సున్నసుభద్రఁ గాంచి.

మ. తిలకింపస్సుమనోమనోహరకళా ధిస్తానమై తారకా
లలితశ్రీనిధియై సదాకువలయోల్లాసంబుఁగావించు నీ
విలసదవక్త్ర సుదాంశుమండల మనావిరూఢత శోభాసము
జ్వలమై యున్నది యేమిహేతువిది యాశ్చర్యంబు డెంచానకున్.

చ. ఉదితనయుండు భర్తృతనయుండు మహాలలజాండు వికృమా
ద్యదుభుజాండు సంయదభియాది కులానిలచక్రి శక్తిమా

రక్తక రిపురాడ్యముల్ యము లరణ్యమహి న్సుఖులమృతీదు నె
మృది కిటువంటినంత పాడమంగల మెయ్యది యమృతావుకున్.

ఉ. మంఛర ఫిర ! ఘోరగణమధ్య సరితుభితార్య నీక? నీ
కు-దరళాయతాక్షీ నవకుందరద స్ఫురదబ్రహ్మభా
స్ఫుండనవట్టి నిత్తునని సద్విభులౌ సుగుణాంబుధుల్ భగ
స్ఫుండనముఖ్యులెల్ల విననాడెహలాంకుడు శైశవంబునన్.

చ. ఆరినిశుభప్రసంగమనఘా! మునుగొంగుపసిండివోలె నం
దతెనయు నాన మానసమునం గడునమ్మినదాన నే ననా
రతిమపుడొత్తిజం గురువకప్రభునూతికి నీదలంచి కా
న్న తలపునేనెఱింగి మదినాటిన బంతె గృహింతునావుడున్.

గీ. పాండురాజసుతులు పాండురాజసుతుల, కీర్తినిధులుగాన నార్తిబోదల
జాలకఁజూచె నునల హలపాణి దీనికి, మదినివగవలదు మానుమనిన.

చ. మనసిజయాపకాంతి మహిమ న్మహి మన్ననమస్తబంధుస
జ్ఞనమతిగెన్న కూర్మియనుజా తనుజాగ్గిణి కీక మన్న య
న్యుని సుతఁగూర్చఁజూచిన సహోదరి లోదరి లేని వంత నూ
లొగ్గను టిదియబ్రమే జగములోగల కట్టడినా నలెండనెన్.

చ. సిరికడయై లలాంగి తవచెన్నుఁదొఱంగి హృదంతరవృథా
భరవనశాంగియై కవిగభస్తి గుముద్వలిబోలె బుట్టినల్
జొరఁదగదొంగవేలి విధిచోదితయై చొరబారెనేని నె
వ్వరు బ్రియమాచరింపరులవంబిది లోకముపాడిమాడుమా.

క. హలపాణికిదలఁపా నురు, కలపాలునిపట్టిపైఁ దగులొగ్గనఁగ నయో
మలపాళిక వీచందుల, నిలపాటిగఁ జాతురె యనింద్యచరతార్తి.

క. జననానాస సుఖశ్రీ, మనసాస న్నోరయ కింక మదిఁబాండుసుతా
నననాళిక విలొకన, మనసాసక్తి నమెలంగుమా సుకృతినిధి.

మ. ద్వపదాదీశ తనూజఘాజన నుతారాఘాతమాపై ప్రి థ
ర్తృపదార్పకలవాభిజాత చిరకీర్తింగాంబ నెంతేయగ
ణ్యపరాపత్తి సహించితాద్యశ యశఃఖ్యాతి స్మృతికాశంపరా
ద పదార్థస్మృతినెండి వజ్రమణితో దీపించిన్లీలినన్.

- క. అనికరిగమనసుభద్ర వ, చనచతురుముగరిమ చేల్విశగహేతిశరా
సనకవచ ధురీణుండై, కనకవసు నగరివెడలగాఁ బలఁచిమదిన్.
- ఉ. రమ్యుని తల్లి కోమల కరమృతి వార్యుఁడొందెమల్లి ఘో
రమృగు చిమృచ్ఛీకటి దరమృణుమాత్రము లేక ధైర్యసా
రమృలర న్భయంకరశరమృరిపోసి కీర్తిపట్టి దూ
రమృతి భీమసత్వనికరమృగు కానకు నేగియుద్ధరిన్.
- చ. చనిచనిముందట.
- చీ. సదమలాంభఃపూర సంస్కాలనోన్మత్త కరటిఘ్నంకరణ విస్ఫురితరూపము
పరిపక్వకీచక తరుగళిన్నూత్న ముక్తరాశిభవరిత త్పాతలంబు
దశదిక్కురక్కణాభరణాంతరభవ్య రత్నకాంతిచ్ఛటా భాజితంబు
దవళుతాశనశిఖాగచ్ఛామానాశేష చందనాగరుమాసంకులంబు
భూరికుభరాగ్ర నివసన్మయూరనికర, కృతరవాపాంగ సంగతోద్గితశబర
నీలకబరీసుగీతికానిరుపమాన, మతిభంగుంక మొక యారణ్యంబుగనియె.
- చ. గనుగొని భూంభోంతరము గ్రమ్మినసంతమసంబుల విను
తఁజజసి తనుగృతి విశావనిదర్శితకాననాధ్యుండై
ఘనతగతైలకూటకటకపృకటాట జగతుమండలి
నినద విజృంభణంబునకు నెమ్మదిభీతిల కాలఁడెగురున్.
- మ. హరిపాతుండొక మజ్జిగన్గొనియె నుద్యమ్యాతభేరాళికా
త రధచ్చేదిత దేహికుక్షిగణితాంత్రీకేంద్రిగా స్ఫుగ్ధురీ
పృవిలిప్తచ్ఛధగుచ్ఛబంధుర మదభక్తిప్రాగ్ం శుకాఖాచయాం
తరసిడస్థదివాంధగుధ్రముఖ నానాపక్షి సంరాజమున్.
- గీ. కనియటవసుంధరాజాని కరము వెఱఁగు, గొని వటవసుంధరాజంబు గొంతఁబోగడి
తెతుంటచ్చాచు నాచుమదననుమేరి, జిలుగుచువ్యవృ పఱచి వసింపఁజేసె.
- క. హరికొద న్రువఁజేత్ హల, హరిక వసింపంగజయ్యుండగళారా
డలికకుఁ బాఁసున్వపతికొ, డలికకటా ! యానికన్ వటదుగ్రమునెడన్.
- క. జగదారాధితు హలధరు. దగదారడిఁజెట్ట విధిక్రతంబులంభ్యుం
బుగదా దీనికమిదె, వ్యగదాబ్జుగజనమృతియనశశము వలయున్.
- గీ. అనిసుభద్రపట్టి యని సుభద్రముగ భుజాశుగాసమాప్తనాశుగాప్త
కులితదిశిఖుమాన్వి బలితంపు ధృతిసంపు బొదలవటము మొదలఁగెదలకున్.

- క. తరసానవకులసతికా శరసాదిభుజాగ్రివంద చండబలుఁడు శం
గగసాహసుఁడు ఘటోత్కరు డురసాధరతుల్యదేహుఁడు వసిండునటన్.
- ఉ. అనిశవానికాటుఁడు హితావళితో లలితోరుచుక్రిమ
శ్రీనరయన్ నలుంగడఁ జెరింపురుఁ గాననవాటి మేటివి
లొనిసుభద్రపట్టిబొడగాంచి వటతీతిజాంతికంబునం
దీనదీర్యునెవ్వఁడొకా హీనరుండిటనున్న వాఁడొగిన్.
- క. సవరాశనాభికిమది యవవావనిచాయఁడాయ నలవియొప్పినన్
భువనాప్తజుమహానస భవనాగత శశముగాఁ గృపన్ వాకొసఁగెన్.
- గీ. పృథులదంష్ట్రాభినిహతి మేనల్లెవచ్చి నల్లఁద్రావెద బలబంధములు గడుపు
నండమెనవి చిత్రగతులఁ దాండవంబు సర్వదనటంచు ననివార్యతార్థ్యగరిమ.
- మ. ఆసక్యగ్దేహమలీమచన్యతులతో నంభోదగర్భాసము
ల్లసకాభిరవంబుతో శతకరాళస్ఫూరదంష్ట్రాస్ఫులిం
గసమాక్షీర్ణభయంకరాననముతో గ్రన్యారసుండెగుఁచెం
చిసుభ ద్రాసుతుజూచిపల్కె వికటాక్షీణానలాపంబులన్.
- క. ఓరియెవ్వరు జేరగ లేరీవనవాటి ద్రాసలేశముగొనకీ
వీరితరే చెరించెరు పూరీకృతభీరతాసమముజ్వలమతివై.
- క. అనివేలుపుకొరమునుమని గనుమని వెన్నురము ముష్టిఘాతమున వగ
ల్పిన వడి నపుసుకరచి య య్యనఘాతుక్రం దెరచిదిండి నరచేనడచెన్.
- క. అరచేఁజరిచిన గడుని వైరచే నుసురనుచు నుద్ధవిడి బలుమొనలం
గరచినర క్కసుపైక న్నెరచే నరుపట్టి పలిక నెగసిన కినుకన్.
- క పరిణామాశక్తినిఁకమల్లఁ జాతిప్రాధినడచి లావనిచెద ని
న్నరుణాత్మజచరణారాప్తి కరణాదరణైక హృదయ కంఠాతునిగాన్.
- చ. అనిమతీయు నవిధింబున నొండొరు బుద్ధండ కోదండ దోర్దండ పాండిత్యంబులు
మేలయ సమీప తరువండ శిలామండలంబు లన్యోన్యపదఘట్టనంబులఁ జూర్లం
బులుగా శరభము శరభము పుండరీకము పుండరీకము కరి కరి హరి హరి దొడరు
తెజంగున నుత్తమాంగంబున నుత్తమాంగంబును భుజంబున భుజంబును దగుల్చుచు
బాహుదండంబులఁ బీడింపురుఁ గూర్పరముక్తుల గుఱిముక్తులు జానవులఁ బొడుచు
చు నభంబులంజిలచుచు బదంబులఁ బదంబులు చెనచి ధవళిణాడ్డిగిలం దోయుచు
గడువడిఁ విడికిల్పినడఁచుచు చెడిదంపు టడపుల వడలు రక్తంబులందొగి పుష్పితవ

చోశన్మృత్యుంబులం బురణింపుదుఁ బెట్టలఁబట్టినదఁ బరస్పరజయేచ్ఛల భంజ
నంబు నేయుచుండ నానమయంబున.

మ. నిదురంగూడిన నీడఁజాలక శంకుంతలెంతయు బెగ్గిలెం

జెడలెన్ భూభరణాపివిన్ముటపడి శ్రీశీమబుల్ గోశ్రీమల్
గడలెన్ తాల్పూడితుయ్యె వన్యమృగసంఘశంబు లాసాకుల
త్వదశన్ నల్లడఁబాతఁ దత్పటుపదకన్యచాభి ఘోషధరిన్.

క. నిదురగొఱంగితనతనయు, ని దురంబున నొరసిబల్చి నెరయఁగఁ జలమా
ని దురమనద్యుపకాటుగ, ని దురంతంబైనచింత నెలకొనియంతెన్,

క. అరిదగకరుసాదక య, య్యరిభిరకరదోపగ్రహప మడఁచికరంబా
దరమాని మహాత్మజ భూ, వరమాన్యుని గాదునట్టివాఁడొదవదాణో,

చ. నలనలకూబరాకృతి రణక్షితివైరి విభీతికృన్తనా
బలబలశాలి నీళామరుఁబట్టినిగూర్చుపేక్షఁజేయఁగా
నలహలపాణి కానలమహాపదకోర్చినసింప వైవమా
హలహలఘోరమూర్తి గుధరాశనువారికిఁ దోగించెనక్కటా.

ఈ బాలుఁడితండు యుద్ధపరిపాటిసెఱుంగఁజొకింత వీనిను
వేల్చలబలాద్ధతి వైశుజవీరుఁడు మార్గొని యానిశిధిని
వేళి మరంబొనర్చెను పవిత్రతిమానకతోరమూర్తియై
వేలపులార ! భక్తిమెయి వేడెదఁ బోవఁదగుంగుమారకున్.

గీ. ఆసుర బారిసుతుని యసురక్షణమొనర్చుఁ దనుచువేచుచుండె నదలభక్తి
నిపునుపార్థవారి పొగిద్దనాభాషల, వేలపులను భక్త లాలుపులకు.

మ. అభిమన్యుండు నిశాచరపవితరుఁ డట్లన్వేష్యదోధూపగ్రభూ
తధృశప్రాధబలపరీకల్పిత సముద్యస్త్రైల్లయుద్ధక్రియా
రథసాదగ్గరఁ జేర్చి యురటమహాగగ్గోషుండై కావణో
పధృతిసాత్రురొనిరొండొరుల్ హులతహాపగ్రోరమానాకృతిన్.

గీ. ఆనమద్ధర్మతై నికటార్జునజాలు, భూరిశక్తి నాకర్తించిమాదులన స
మాంబకానూన శరీరినారకలనఁ, దవలినర్తిల్లిరపుఁడు పల్లవులుబోలె.

క. వినుమా నను మార్గొని గె, బృను మాధిపనాకలొకవరుల కలదిగా
దనుమాన ముడిగి ననుమా, దునుమాడెద నిల్చిరేని దోర్బలరీలక.

- చ. ఆనుభవమన్యపల్కులకు నర్తనుకాగ్రిణి పల్కు నేనున
ల్లిన మదిలో నిలింపు లదలింపులఁ బోయెనగుర్వినల్ల శ
క్తి నెరయు మానవాధములఁ గెల్పుట వాకదియెంత తాత్త్విగీ
వనిమొనఁ బాఠిపోక నిలుమా బలుమానిసినొటఁ జూచెనన్.
- క. స్రగ్విధిచాన నిరతం, బత్యంతమువాదు ధర్మముననగఁడనుం
బ్రిత్యధిదాననిరతం, బత్యంతము వాగుధర్మ మభినుతిఁజేయన్.
- గీ. ఆనుచు రక్కసుపైఁముక్క సునిశితంబు, కంబుబజ్జిపి నదియలికంబునాటఁ
గాత్రనైత్తుడు సీతనగాగ్రిముననుండి, ధర్మగుణగఁగెను శోకాంబురము-ంక.
- గీ. అంతకంతకుఁ గోపాదుకాత్తుఁడగుచు, దనుఁజడనుజానినొకపాటి మనుజుఁగాఁ ద
లంచి నిగుడింప నిశితభల్లములవాని, నజకివరకిశోర మురమునవాటికొనఁగ.
- క. నాగసములేయవాలుగు, దోరసముప రాక్రిమంబుతో వెసవానిన్
నీరసములుగాఁజేయ ని, పాకసమర్థతనిశాట పరిల్లిట్లుల్గన్
- క. నరనందన పర్వత్యు, దురుతరగుణటంకియా మహాగాగ్రిశనియై
వరధనుబ్రమున నిరం, తరముగశరవృష్టిగురిపె దనుజనవముపై.
- గీ. కాండవృష్టిగురియఁ బాండుపాతుఁడభిఁడ, కాండజానవాండ కర్మకంబుఁ
బగులవిగులవాచ్చి జగజేకళూఁడ, ద్రనుజకులవరుంకు దానినడఁచె.
- క. తరమాధరమానవులకుఁ, గరమాజయ్యుగన్ భీతికరమా ద్విగ్ధ
షగ్రమానుపాశనునితో, దరమానక యోరిమూర్ఖ తరమానసుఁడొ.
- గీ. అనినవినిపాఠ్యపట్టి యిట్లనియె దాన, వాచిమ ధరాధరం బెంత యశనియెంత
పురుషవరశూరతయకాని పాడవులావు, నెన్నికకురాదు పసికింప నిదియజము.
- క. మాటలవెజరునొకొత్తియా, మాట లనవసముప రాక్రిమాపితకుల హృ
త్పాటన దక్షభాగ్యత, పాటపుఁడినుమంత రిత్త వదరకుమింకన్.
- క. అనిఫణిశల్పవరజాని, కినుకన్ జేగఁబజపుజలులానల్ప
శనికల్పాంబక నికరం, బనుపము భియకరముఁద్రొంచె నసురకడంకన్.
- క. అనలసమానస నిశ్చలు, లనలసమానసగ్రానమగు నిలురుయశో
ధనులసమానులజను లె, న్ననలసమారూఢ బలు లనగ్గళిశక్తిన్.
- గీ. సుంఠక శాభిరతి నిల్లెసంగ సంగ, రహితుడతిశాంతుడుయశః విహిత దశక
కాంతు డభిలాష్ఠిచేత్ర మహానుభావు, దాదరాయత్త చిత్తుడైయతిమదమున.

- క. వ్యాసముని కాయకాంతిచి, లాసము నిఖిలాశల నైలయ వచ్చిసమ
కాసురశక్తిమరుజ్జం, భాసురభిత్వత్రి మానసామోదముగాన్.
- గీ. నిలిచిశక్త్యశ్చయుననాత్మి బలిమూయ, భీమవిజయశక్తిభవులు సంగ్రామకేరి
జలుపగునొకా భీమవిజయమహాను, కల్పి నెరవారలట్ల మిత్రేయకుఁ దొలగి
- క. అనికృష్ణ ద్వైపాయను, దనిలజనరసుతుల భీమకామోధనసం
జనితాగ్రిహోపశమచం, బాసరిచి తనపేరుఁజెప్పియొగిచనియొనటన్,
- శా. ఆకర్ణించి పరాశరాశ్రమనోజ్ఞాలాపముల్ సంగరో
తేనోనేగి కముమాని గాద్యక్రము ధార్మిన్వైచిరాష్ట్రదక
వ్యాకేశ్శక్తిఁగఁడై ఘటోత్కచుఁడు గాయంబాధకాండఁఘ్రినా
లీకద్యంధవనముచుగా నిలభువాశేషాద్యతింజేల్పుచున్
- క. కటకలుబడి యుతెఱచును ను, త్కటకతటాతిభీతిదంబగుగగవి
యటవివటవిటపినడచి, కటినిచెక్కఁ జిజ్జింపఁగామదిలానన్.
- క. అనుజయొకహీనమనుకాడ, వనుజడిమన్ గడగిరాడ నాహవమునకున్.
నిను జగదభిమత చరితుని, మునుజనకులాధిధానములు వేడకాగిన్.
- క. కరుణానూనృత శుచితా, భరణాదరహీనమతులు పాపవిధానా
చరణాను రక్తులుగుడ్డి, వరణాంతఃకరణ దితిజనకులుధరిల్గిన్.
- క. అనితాల్మిగి సురబలుమరు, దనురాకనుజాంకు మాపిత స్వావ్యయుడై
యనఘమతి మదపరాధము, మనమున నైరింపుచునుచు మఱియిట్లనియెన్.
- చ. అనన్యశాపరోపభృతివై యతివైసేనజంతుమండలీ
విస్మయరయిమ్మచా గహనీధివిరోధి వనూధినీతనూ
విసరది నేంకప్రాంకగ్రి భుజవిక్రమరీలఁజరింప నిలతసా
హసమునేమిమోగునొ సిరియనిన నాకెఱిగింపునావుకున్.
- క. అని దరిమితిపులఁగాండుకా, అనితరభుజశౌర్య సంపదిధితరయశో
ధనగరిమనఁబ్రొవ్వి, స్థగరిమనఁ గురున్మపాల తనయులనయ్యె.
- క. మాఁగూర్చుతెలమున, మాఁగూర్చుతోరు విక్రమయ శోరసులన్
జాగూర్చితముగ వనవా, సాయాసంబొంద బనిచిరభయగుండుకున్.
- మహాస్యిద్ధగ పనువన్ కోర్టురుదీర్ణపక్రటతర బలపాసితా శేషదాత్రీ
జనరాక్షత్తోపధాధాస్వరమణి ఖచరిస్తానులపాండుభూభృ

త్తనయుల్ కాంతారనాసాంతరగతి దుగవస్థాకృతిభూతునైకాగ్ర
లనటన్ చేసున్ సుభద్రాబలయు దురట్టిల్లన్ సరాచింతచేతన్.

- బి. నిసువయుఁ బువపుపాల్వెసఁగోలిచేసె నచేతనఁబూతనా దూతనాది
నమరాగమిటకుఁబా ధిమతెచ్చెబాలకై యాలకైవీలకై యదలమెత్తె
ననిసూర్తికఁ గుఁ జెల్లెనయింతఁ దద్యధూనంద నాకగ్రదనా మందనాద
మలయుఁచె సోమమూఁకలనెల్ల నలగొల్లనవలాల నవలాలనమునఁ గలసె
నందగోపాంగనా పాంగనలివదళస, భాజనవిభాజనకపరిభాజమాన
శుభలినుండయ్యెనే దయాసుస్థిరాత్మత్ర, దక్క-మలపత్ర లోదమండొక్కనాను.
సగ్గ సారఁగోజాతరాగస్థగిత సురుచిర స్వంధనానూఢుడై సం
సారఁగోగ్రదావజ్వలనదురుకథా సాధగం గాయనీవా
ధాగాధోతా మును మృత్యుము రణనరాచైత్యరాస్థర్థముండిం
ద్రావీర్యుఁడా పృథాపత్యవిహరణ వసప్రాంగణఁజీతీతన్.
- క. దళకాలజేరి రక్షకులశాసను, దరదమడిగి గురుధైర్యభుజ
బలకాలు ల నిలజాత్తును బలశామని, యజ్ఞచే లియిత నెడరుకొనన్.
- క. యమునాశ్రుభ్రువ కెఱగలిగి, యమునగరాజ్యములనెత్తి యయ్యవఘ్నమునె
య్యమునబలుకుఁగురుపతి యన, యమున వనవాసభేదమను గతిమయ్యెన్.
- కా. నాలక్ష్మీరవుడిట్లుపలుగ నసమానప్రాధికార్యావల
జ్వలాదగ్ధవిరోధివంశతతులన్ సగ్వంసహ మర్త్యర
క్షాలాలాత్మల నిట్లుగానవనటన్ గాకెల్లఁగాఁజేసె మి
మ్రేలాయువ్యధి దూరసేతునికటా యెనెట్లునిరించెదన్.
- క. అనపయమరు నిల మరుగె, భిన్నమకుమారలయు నొడలజెలునగు కుంతి
తనయుల విభ్యాతనయుల, దనస్వాంతనవాక్య మధుర తలఁచేర్చియటన్.
- చ. దరికలుమెండురాశితరిధర్మజాననతి బూనినన్ సుహా
దరిననుహ్యుర్యుంబ దరదంబ రథంబునవిల్చి వీటికిం
గరమనురాగయు త్తిమము గైకొనితెచ్చి సువర్ణమంధిరాం
తరమునఁజేర్చె సాఖ్యపరతంతులమై విలసిల్లనచ్చటన్.
- క. అలహరి విరిజయలీలా, హలహరి కాకయసుగుఁతురలరు నరమహా
మురికి చిమరధూతమదన,దలికినలా, స్థింతల్లియనజను లెన్నన్.

- క. దాని గమనజలమదన, దానిఁ జరుగవచ్చు దశకదాఁగుపదసం
దానిధిహరి బలికన్ మదియం, దానిభవమునునకిత్తు నని చెలియబోవ్.
- క. కలిప నవాసరముల క, య్యలివయోయాసలక్షిత్త వశ్యద్భుతమై
నుతికందమనావాటికి, మదికిం దమ బాడమనాకుమదనుండేరవ్.
- ఉ. బాలశకాంక ఫాల నలబాలసురూప వయోరమాలతా
బాలబలారివైభవు డవారితభూరి తలపగ్రతాపనీ
బాలసమాను డకులదుకులపవరం దొకనాకు నేలకీ
జీలహలొకునేడబనిచెం దనపుతునికున్ ఘటింపగివ్.
- క. యనులొకతరణిధగణి, తిరిదశశుభాలపమాధురికి మెచ్చిమదిన్
మదవతినిత్తుననియెదా, మొదలిటిమాన్వలమువదలి మూర్ఛలెరుండై.
- మ. బలరాముండిట నూన్పుతంచెడలి శుంభద్రూప లావణ్యధ
న్య లతాంగీ కులమాన్య వాల్మీసుత హమోస్తిన్ గురుజ్ఞానియం
డలనాధాగ్రణి పట్టికీదలప దానన్ గాఢచింతావృధా
విలచిత్రాంబుజ గూసుభద్ర మదియావిద్యుత్ రోషంబునన్
- క. ఆమృతనిట నేను దోడ్కొని, నెమ్మదిభీతిక గాఢనిశానభర
స్త్రుమ్మలుగొని భయకార, గ్యమ్మన కతు చెంచినాడనా నతఁడనియెక
- క. ఆవరణకారవధాతిని దగ్గరజకపటపునుకోదరముపొందుధరా
భవపుతునికరి లైతుని కవిగాతుని కటవినివనవార్తిదమయ్యున్.
- క. ఆకటా యీవిఁటాచల నిక, టాటవి వటమునీడ నెనసించె నకాం
డకటాహకుక్షియగు నా, శకటాహతుసహజ క్షిప్తి సంకటమొదలెన్.
- చ. ఆదిదరిసోదరిఁగదసి యంఘునిలకుం బ్రణమిల్లి తల్లియం
గనఁమర్ణి యేలకపనివిధికాడన్ ఘటాత్మకం
డనుమను మిమ్మెరుంగకకిడం కదురంబొనరించి నాడవా
యినుకొనితోడనేమిదిగూర్చి సహించిక్వపం గనందగున్.
- ఉ. ఆమృత కడిందయుమ్మలిక నానగ జేసెగదమ్మ నీకు వై
వమ్మ కటామణిమయ నివాసగునందు నిజోచ్చైకా
ర్యమ్మ కలంకవృత్తి నవయమ్మ ఘటింపఁజెలువ్ పగ్గూనర
ల్పమ్మకరమ్మ సాఖ్యదళలన్ గణయింప వసిండు దానికన్.

చ. అపవిత్రనర్పునట్టి తొలుగంతయు నిరికిమున్ను శ్రమకడ

ర్బుడనాతిగొంపుచో ప్రితినట్టిని నబ్బలరాముపట్టిన

వడిగొంగెట్టి వీనికి వివాహముజేయుదునందు నమ్మనీ

యశుగులయొనగిచ్చిన మహాత్ములమారిన పాపముంచెదన్.

చ. అని పలికి ఘటోత్కచుడు సగౌరవంబుగా సుఖదాశ్రిమిమ్యల నిజనివాసమునకు

దోహదానిచని గీతదన్విత్రాంతంబు హిడింబకుం చెలిపిన విని పంతెసిల్లి యదియుగార

వింప వానిలదుల సుఖంబుండెరనిన విని జనమేజయుండు సరమానంద కందలితెచ్చు

దయారవిండుడై యపైలయునీందుని నవ్యునివృత్తాంతం బనుగుటయును

మ. క్షీతికన్యాధిపపాదపద్మయుగళి సేవాసదాచార ఘో

రతరామోఽనందంకరంగ దసిధారాక్షుట్టనీ యోజితా

యతనానావిమత క్షమారమణరాజ్య శ్రీపురింధిరి సమా

శ్రిత శేషాగ్గళ నిత్య సత్య వచనధేమాభిరామాననా.

క. నిరతిశయదానధారా, పరివర్తితయధపీజపటలాన్నిత వి

స్ఫురవాళిరుక్తినిరం, తని సస్యోదయ సువర్ణనగధీరమతి.

ఉత్పాతిపనజామరాగతులిత దానశౌండ్రవైరిగా

ద్వీపుల నిజకారంగా నా సువృత్తుచరతటోపగూ

వాప్యధాసౌఖ్యకారి బలసమగ్ని బాహుదండ ని

మంపటభావ పుషిత సర్వకవిధరాసురావధి

గద్య—ఇతి శ్రీ భగవద్రామాయామహాకవీనామకావ్యే నీతిబద్ధ సరస

సాహితీధోరేణ యాత్రేయగోత్రే పవిత్రే మంగళశ్రిని రస

యామాత్యపాత్రే తిమ్మయామాత్యపుత్రే సుజనవిధేయ

ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన

విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు

ద్వితీయా శ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

విజయనందనవిలాసము.

—:0:—

తృతీయాశ్వాసము.

కీర్తిచరిత్ర సుందరాంబా రామాయణ కుముదపూణా చంద్రికునియశో

గౌరవ వెంకటకృష్ణ జ్యోగమణేంద్ర రిపువేదననరేంద్రా.

ఈ అపరిమిత మధివిజ్ఞానసూర తానందుచుండ నవైలమునీరును జనమేజయ
భూవల్లభునిట్లనియె

మ విను ముక్తిగ సుభద్రా చోడూని నిశావేళన్ భయభాగింతిఁ గై

కొనకవీరవత్సల్యఁ దుద్ధరిమృగకూరరాటవీక్షోణికిం

జని యచ్చట ఘటోత్కచాలయమునన్ సౌఖ్యాపిమ్మై నుంట గూ

త్రై నెలంగెన్ హరి యంతటన్ హరి యమాత్య శ్రీశీతో నిట్లనున్.

మ హరియున్ సాత్యకియున్ బృథాసుకులయం దాసక్తచిత్తుల్ నిరం

తక మస్త్రాప్రియకార్య నిర్విహణ తాత్పర్యంబు సంధిల్ల ది

య్యగకు న్నావున మార లేమరక శేషున్ మార నానామనో

వార వైవాహికవస్తుసంగ్రహణ దీక్షయాధి నొప్పించున్.

మ అనిన నార్కర లనానకుండుమ హరిదాగ్రి మూల్యమాణిక్యకారి

చనభూషా పరిధాన గంభభలపుష్పద్రవ్య సంభారశో

భగసామగ్రి మనోబ్జసంభరిత శుంభతొగ్గరుకావాప్తి నో

య్యనఁ గై నేసిరి శేకవాగ్విజ కృతాజ్ఞాసక్తి బాగ్విస్తరిన్.

సీ. ఘనవిహారాద్ సోఘటితకోభావాత్ గాయదాశ్చ విచిత్రే తోరణములః
 గామినీరచిత ముక్తారంగవల్లికా పరిభాసిమందర పాంగగముల
 శునసారమృగమదా గయసంకుమరగంధ పరిలిప్త వేదికా భవవత్తుల
 రమణీయచిత్రితారాత్రికాపుత్రి తోడ్పితత్తుకోరక దీపశిఖుల
 మగకత సందభసంబంధపరిణతాచ్చ. ఫలసమాన్విత యచిరరంభాతరపరీ
 కాండ విభాజితోశీరకాయమాన, ములనలరైః బోగ్ని చూఝుల కలమిబాడమ.

మ. లలితోద్భవజ పుత్రికా పరిణయాంబరకార సంక్షిప్తమై
 విలసత్కీర్తి విచిత్రకాంతిమయమై విరవ్యత్సహృచ్చాంరవా
 కలితః ప్రబహుశంఖికాహర మృదంగధ్యానసంధానమై
 హలభస్మంతరిమోపైవస్మతు సురేంద్రాభోగభాగ్యోన్నతిన్

ఉ. ఆహలికిన్ మనీషిజన మరగముఖ గ్రహిణారయక్తవై
 వాహికసమృహార్య శుభవాసర మొక్కటి తెల్లవారఁడు
 త్యాహమతో సువర్ణలిఖితస్ఫుట తోభవహేమపత్రే సం
 దోహముః శౌరవావలికిఁ దోచన పంపెఁగ్రమకృమంబునన్.

ఉ. ఆశుభ లేఖలుని సరయంబున వచ్చినభూసురారి కు
 ద్వీశముఖున్ విచిత్రమణిహేమవినిర్మిత భూషణావరీ
 శేఖరవస్త్రుజాల సుకభిప్రసవద్రోక రంభశిష్ట మృ
 ఘ్నేశన దీపికాదిక సమగ్రసపర్యలఁ జేల్చిరాద్యలిన్.

క. తదనంతరంబ దుర్యోధమండు దుశ్శాసనునితో నిట్లనియె.
 త ఆమలగుణుండు లక్ష్మణుని కాహలిపుత్రి వయఃకళాభిరూ
 ప్యమహాదేవిగ్రహం లరిగయెం బొనరింపఁగ నిశ్చయించి నా
 ర మని శుభార్థబలికలు వ్రాసియశేష వసుంధరాధిప
 పరీముఖుల కిత్తుఁగంబున పంపఁదగున్ దగువారిచేననన్.

ఉ. మానితసంభ్రామాద్యమ సమగ్రత నంత శుభార్థవర్ణసం
 ధానసువర్ణపత్రములు దవ్వలనున్న మహిత శేఖ సం
 తానము గూర్చిపంపిన నలండు ఖలక్షితి పాలకుల్ దదీ
 యానుమతంబతోడి సుచివార్తజ బంధుసుహృత్సమైతులై.

మ. ఆనఘోద్భవద్రిచిమాననీయతపనీ యామూల్య నానావిమా
 తనమాణిక్య విచిత్రితాభరణ వస్త్రవ్రాగముల యాపహా

చనశోభావ్యతయోషి నుశ్రుతగజాశ్వస్యందనచ్ఛగ్ని శో
భనస్తూర్ణిరమూరి వచ్చిరి మహిపాలుల్ పృహషకంబునన్.

చ. ఆకులరభద్విపాశ్వముఖ యానములెక్కి- చతుస్సుదుగ్రిము
దిగితమహిఁ గల్లురాజు లకు జెంచినవారల రాజరాజునా
నతిఁగురుచంద రత్నుసదనంబులఁ గారిచనచంద్రశాలికా
తతుల వసింపఁజేసిరి పదంపడి భానుతనూజసౌబలుల్.

గీ. కరముసంతెసమున గురురాజవరువను, మలిఁబురోహితాప్తచితతి సగసి
జాత్రుగూపశాలి నాలక్ష్యణకుమారు, హృద్యముగనలంకరించె నంత

నీ. దూగిమందర నగంబుల సమున్నతులు మెచ్చిరి భవ్యమణిమయస్యందనములఁ
గతులంతకుండాలునికరంబులావు నుల్లసనూతుదంతావళివ్రజములఁ
బద్ధినిహితరథ పథిరిరధ్యజవంబు నిరసించుకాశీర తురగతతులఁ
దిగిగురుమొత్తంబు కడిమి నెట్లుబల్కి, జాలెను బహుభటజాలకముల
బటుగఁగూలుకరవాల పరశువక్త్ర, ముఖిఖిల చండసాధనంబుల సమగ్రి
చాకదశ్యములనశేషలూకపాల, రాజబలమొప్పె నప్పరారాజధారి.

మ. పృథితాశేషమహిఁ లేశమకుటాగ్రి స్వర్ణగర్జనృచ్ఛా
ఘృశీని రాజితపాదపస్మయ ధరిత్రీగోకగత్కాళా
చణఁడక్కొరవరాజు భవ్యసుషమా సాభాగ్యవన్మూర్తిల
క్షణు నానోహితుఁజేసె మన్నెగజస్రంధంబున న్నారమిన్.

మ. శరణేక్కించెయు నిట్లు పెండ్లికొమరు న్నంగాత్మజహోగభా
సగిరపు తాగిద్యభలాప్త బంధుజనసంఘాతంబు మత్తద్విపా
శ్వగఁభానూధిఁ జెలంగి తోడవఁగాజుచక్కుజంగధ్వజం
బు రథోత్తంసము నెక్కి పోలునెడలె న్నాభిపరీహదంబునన్.

కా. ఆనుశోభనుఁడీగతిం జనియె నైన్యానీతుఁడై రత్నశో
భాదీప్తోన్నత సాధజాలక చరత్పద్మాక్షు లతుల్యైన
క్రితైవారఁగఁ జల్లుదుత్తియము లాశీరుక్తులన్ మార్గమ
ర్యాదాకాసనవేత్రి భృన్మికర గుంరావంబు శోభిల్లఁగన్.

చ. అయ్యవసరంబున.

నీ. తలవందిమాగధమతుల పెల్లడగించె నభిరామశంఖకాహళిరవంబు
లభిరామశంఖకాహళిరవంబుల మీటె జననాశ్వనికర హేమనివంబు

జవనాశ్వనికర హేమగవంబులఁ జెప్పె పృథుమదద్విసఘటాబృంహితములు
బృథుమదద్విసఘటా బృంహితంబెగనూ దె ధేరికాఘాఘాంకారగవము
హోర్వృద్ధిదృశ ధేరికాఘాఘావద, సహితేనైక బిరుదవాగావ్రసంగ
ఘోషముల సర్వదిక్పతీకుహరదళన, పాటవములయ్యెఁ గురుమహీపాలునేన.

నీ. బహునానుశ్చంద్రపాతకందరదరీ పరిశోభితాభివృష పగ్వగముల
రమణీయ కమలక్రరవసారభమిశ్రద్వి నిర్మలాంభః పూరవియుగారముల
లలితలతాపుష్పఘనపల్లవపరాగ బంధుకకాంతార సాదసముల
భరత్రిశ్మితకున పాప్రసాదగోపుర భవనకుచ్చవికాలపట్టణముల
భీషణారణ్యతలమృగాన్వేషణాను, రక్తపులకస శబరకారావస
ముల సరణిఁగల్గొనురు మహితలవిభుండు, సనియెనిజపుత్ర పరిణయోత్సాహరీల.

మ. అరుదై మియ చమాసమాహ చరణవ్యాధుతనీరంధరి ధా
తిరజ్జోంధీకృత కోదనీకుహరుడై పృథ్వీభృదార్యాప్త సా
దరబలసూత్రరముల్ భజింప నిటులధ్వాత్రీతలస్వామి న
చ్చానేతెందు విధంబుఁ జారతతివే నెప్పున్మదంబొప్పగెన్.

వ. ఆకర్షించి యత్యంత సంతోషకాగ్రతుడై సర్వలంబాంశకుం దాస్తప్రసోహితా
మాత్యజఁగంబులఁ బుట్టించిన నాగలభియుభయంగాఁ బరతెంచి నుర్వోధ్వన భీష్మ
దోగ, కృపాశ్వత్థామ, బాహ్లిక, సోమదత్త, భూతిశశి, శృకుని, దుశ్శాపన, కర్ణ
ప్రభృతి సకలరాజులొకఁడొను సుబహుసూనఁగంగా ద్వారకానగరంబునకుఁ దో
డొనినచ్చి జాంబూవదమణియు పాప్రసాదశిరోగృహ వివిధభవనమంటపస
భాంగణ పరిదేశంబుల విడిచించి తత్తదగ్రధ సామజాశ్వ వీరభట పరిజనంబుల
నుచితప్రదేశంబుల నుండనియుమించి వేరువేరందరి రుచిమదమృతాన్నాపూప వ
ధిమగ్నమృగ పలు నారితోళ కళకలికాగదరీభయూర జూబీరసనసాది నానావి శేషఫల
కుసుమాంగరాగ తాంబూల శయనామృతపచార బాహుశృంగంబునఁ బ్రహృష్టచిత్తు
లగజీసి వారలుకృత్యుగ సత్వరంబుగా నతుడెంచి తాదుమర్వోధనాది రాజబంధు
జనంబుల సత్కరించిన తెజుండు సవిస్తరంబుగావిన్నవించిని నుత్సహించి బలభ
దుండు లగ్నావసరంబు నిశ్చీపురుండె నరిత.

మ. బహుతానంగ శతారకాతివిభివ్యావిధ్యచత్రాజ్ఞయ
కృపలూషాగ్రజా కూర్మపుత్రి శశిరేఖానానీలొక ర

త్వము చింతాపరతన్ గీతీతఃకయోద్యమోపహవణ్య వ
ద్రమణీనూంగ విభావచిత్ర ఫలకభాగ్జయగ్రరక్షకవ్యయై.

మ. అలగుండోటగం జ్వలంభరత ముగ్ధబీర ముగ్ధత్వభీ
కులరత్నబున కీర్త్యనాఁడు మదికోరుల్నిండి దైవారణా
సాలపుంజుపు నీవుజూచిన మనోజుండింకఁ దివ్యాశుగా
ర్యులనన్నార్తి వహింపఁజేయ నసమర్థుండందు మాహించితిన్.

చ. నిరతిశయానురాగమున నీకుఁబ్రేమాచరణం బొనర్చును
స్థిరమతిఁగోరుదుడు నను ద్విమృతిమాదనిబాదితోఁచి యే
కరణిసుభద్రఁడోడుకాని కావకునేగితి వింతనిర్దయా
పరతనహించి తివ్విరహ భారపయోనిధి నెట్లుదాఁటుదున్.

ఉ. ఇమృతహిరణ్మయ భూగమణ బృందమునఁదొకఁడైన నీకురూ
పమృత వక్త్రమస్ఫుగం భక్త్యక భామహిమన్ సునీలి సా
మృతమృతవహింపఁజాలఁడని యంటినప్రేమ మదీయ చిత్తప
ద్రవ్యమృత నన్నుఁగోరితిగదా తగ దారడఁబెట్టినగతిన్.

ఉ. అలరుహస్త్ర యక్షతనయాజ్ఞరీపు పరిమానమాననీ
యంగుత్వదీయ రూపమహిమాతీయఁడు మదీయమాన
సాబ్ధింగున నాటియున్నది నిజంగుఁ దానజనించుకొనరా
పఁగు ప్రియఁడని స్ఫుహకుఁబొల్పినదీరి నేమిసేయుదున్.

మ. శిశుపాలాద్భిపాలుగ న్ననములఁ జింతింపకొక్కటి
శశిబింబాస్య హరిన్వరించుకరణిన్నభాగ్య వనాగ్రటుమా
ర శిఖోత్తమ నిన్నకాని యెరుఁజేగన్వారిదాంధస్యం
వశసాగంగము పల్వలాదకముఁ ద్రావంగోరువేనెమృతన్.

చ. అనిమిషరాజవహ్ని సమనాంబుధిరాజుల నున్నుఁజేమి జీ
కానమరులూన కకుగ్రసుమకోమలి నైవధుఁ జి దెగాని యం
దునొకని దావనించె నె కనుంగొన సమగ్రలజాతయైన మా
నిని మనుగోరునట్టివరుని న్విరియింపక యయ్యఁజెందునే.

చ. కలకలకంఠుబాణశిఖి గాగ్గెడున న్నమరాగియుక్తిఁగొఁ
గిటఁగదియుంచి నావిరహ భేదముఁ బొపడలంపవేలరా

కటికిమనంబునం దిలువఁగా నొక మాటునుమాటుఁబల్కెనే

మిటికిటులాతిగాఁగనుట మేరఁబడినట్లు నృపాలనందనా.

ఉ. నామదిబావఁబాదు దొక నాటికి నీవయి మోహమగ్నం

వైమురగరగభావముని యన్న తలంచిన యట్టికారవ

క్షౌమహిశేంద్ర మూనుడనఁగా నగఁ జెఱితివాడఁటండ ని

మాట చుదనాది భిత్తుతులనైనను నేఁగడకంటఁజూతు నే

ఉ. రాగరసంబుమై నను గరగి)వాణం గొనరించి యిష్టం

భగ సమ్మద్ధిసంపదలఁ బొల్పువహింపఁజేయవేని నే

నీగురుమిత్రభాంధవ సుహృజ్ఞనము లెవ్వఁగడఁగాఁదను

త్యాగముజేయుదాన సుఖపై విలసిల్లుగుగాక నీవిలన్.

ఉ. కప్పగింపి చిత్రఫలకం బెదఁజేర్చి మెఱుఁగునొక క

నైపులబాష్పముల్ దొఱఁగి నిర్భరిమోహవిహదమాత్మలో

నుష్టతల న్నృపాలసుతు మారక సారెకు నట్లు దూర న

య్యెప్పలకుప్పఁ గన్గొని ప్రియోత్తులఁ బల్కిరి బోటికత్తియల్.

మ. తలియై నైదువజోదుజోడగు తనూతాగుణ్యలావణ్య శీ

లల ధన్యుండభిమన్యుఁడట్టి సుగుణాలంకారునిం దోచి వెం

గలియైనొన్నయఁగూర్చఁగా నిపుడు సంకల్పించె నీతండ్రి నా

గలి దాల్చి విధిక్రృత్యమెట్టిదొయెఱుంగ నృకృ మెవ్వారికిన్.

ఉ. రాజకుమారులం దిలనిరామలయందలి నిన్ను నూన వి

భ్రాతృత రూపలక్షణ దురంధరతా మహానీరువిగ్రహముల్

గాఁజూచుఁపజేసి తగులాటముఁ జేయఁజూడకిప్పడి

యోజకలలకు నక్కమఁయొనిన దూరదగుంగుమారికా.

న. అనుభవరూపలక్షణ సమన్విత విగ్రహుండెద్దనాత్మజం

దతనినకాని వేరొకనరాధిప పుత్రుఁబరిగిహింప నం

దలియెనుంబు జేయదగదమ్మ స్వతఁత్రితగల్గనేర నిం

దతివల శిర్ధరస్మృలగనా దలిదండుల యాజ్ఞచొప్పనన్.

క. నిరతము పార్థనందనుఁడు నీపుబగప్పురిపైచి) నూనము

స్పృభితయట్లు భేదగతి శోభిల నెన్నఁచుజూచు లోచనం

బుధహములు త్సుకత్యమునఁ బొంగునొయ్యిదు దలండుచుండు మ

త్సురుచిరవాంఛితం బెడలఁదోచె విధాత కతోరచిత్తుడై.

చ. అనికలకంతకంఠులు ప్రియంబుననమత్తుగ రాజు మధ్య న

కున్నగదియించి సోగకనుగోనల బాష్పములొత్తి పార్థవం

దన జనితానురాగ రసతత్పరవృత్తిదాలంగి నెమ్మది

స్థానములపోక తఁడిగిమదికోరికబూడఁదగ న్నియంగునన్.

క. అనిచెలికత్తియ లివివృధ, మన నాశ్వాసించ గనులముఖ గుండెయ ర్పు

ల్లన బాష్పంబులు జలజల, గనుదమ్మలఁదొడఁగి సఖులగిన్నిట్లనియెన్.

చ. ఒరులకు నాలకింపమయోచిత సమృదనూచకమృతై

పరగుశరత్పృథ్వుల శతపత్రీవిలూచనలార యుక్తివై

ఖగిలివి మన్తనోంబురుహకాతుక సంగ్రహనప్రభావ త

త్పరములుగా వుజాంకు తలఁపన్పుతికోరి రినుచి కాగ్నిముఖ్.

క. మన్నొకవరు ర గరసో, త్వన్నతఁ గామించి యతనిఁ బాసితుదిమది

స్సన్నత శుభసోశీల్యగు, జోన్నత తానేలకోరు నొండొకవరునిన్.

ఉ. కాలేమనంగునందు మున్నగైకానఁగోరినవాని వీడివి

భాగింతిఁ బ్రియాంతర స్పృహకుఁ బాల్పడి బంధుజనంబులొన నా

వంతయు లజ్జలేక వెఱపానక సర్వజనాపవాద సం

కాగింతిభూమిలొ మెలఁగుకంటెను మేను నొఱంగు టొప్పనే.

ఉ. వేకుక గేశ వారి యనువీరులు మీరు విసంగ వైశవ

కిండ మెలంగువాడు శశేఖ దలంప శుభదర్శిసప్తకిశి-

జోడగు వీడదీనికి మనోధవుడంచు ప్రలంబవైరి తా

నాడఁ జెనీతిమ లి యిపుడన్యునకిచ్చిన నే వరించునే.

చ. అమరవతిప్రియాత్మజాన కాత్మకహోదరి యానుభద్రకున్

గామరుఁడు గంతుచైత్రీ నలకూబరవిగ్రహ సన్నిభుం డరిం

దముఁడభిమన్యుఁ డట్టిగుణధాముని కోసి సుయోధనాత్మజాన్

రమునిఁగి నాయఁజూచె బలరాముఁడు నా కవివేకాదోక్ష.

క. గురుడైనసేమి సత్య, స్ఫురణమెడలి చెనఁటిపథిమబోయిన నిహముం

బరము న్పాసియు దుర్భర, దురితాస్పదుఁడగుచు దూషితుఁడుగాకున్నే.

- క. సకలార్థవేత్త యాదే, వక్షిణాదు కారినిసునితైఖరి వివనో
ల్లక కురువతిగుట్టరికము, నకుఁబూనినబలఁ దనఁటివాఁడగఁడొక్క.
- క. ఆర్యునకుం జనసమృత, కార్యానిగఁజేకదీక్షఁ గైకొనినయ్యో
ధుర్యున కరచేతుండున, వార్యసుగతి యందుఁ బెలుచ వాడించు శుక్రుల్.
- మ. యదువంశంబునఁబుట్టి కంసముఖదైత్య భవంసనాటోపసం
పద శిష్టావనదీక్షఁ జెగపెసఁగు గోపా.బండు తమ్ముఁడుగఁ
దిక్కివైశ్రవ్యమునం దనర్చు హలియాశీరిన్ మృణావాదిగా
నుదితఁబయిపక్షిణ యొప్పటికిఁబాయుం ధాట్రీ నూహింపగన్.
- క. నుతికాస్తురుడైతననూ, స్మరితచంపమునిలుపఁగా హరిశ్చంద్ర మహీ
పతిఁడ నైఁగాక గోపక, సుతునకు నలవడునె యంతెసుకృతియె తలఁపన్.
- చ. అకటమహోత్తరంబయిన యాదవవంశమునఁ జనించి ము
న్నొకనివరింపఁగోరి తుది నొక్కనిఁ గైకొనె తఁడిఁదిరుద్దయం
బుకతన నందు నెల్లాయలు మూకలుగట్టి యనేకభంగులం
బకిపకనవ్వుయఁడఁగఁ ద్రపం దలపంచికొనఁగ నోచితిన్.
- చ. హరిపయినలగఁనూల్కొని భయంపడ కర్ణశిధినిన్ వధూ
కులమణి నిల్లిదోనుకొని ఘోరమృగాకులమైన కానన
స్థలికి నరాత్మజుండరుగుజాడ నెఱింగినదోడ నేగనే
జలరువామితుఁ పాతైడలఁజాలకపోయెడు ఛాయాచామృనన్.
- జీ. హరినిలుకులకంటె నతిశయశ్రీగాంచి నెరిమిందు వానిపెన్నెకుల సాబగు
శశిలింబమునకంటె జగజంపుతగిలూని నలువొందు వానిలేనగుముగఁగా
శతపత్రములకంటె జాకచక్యముగల్గి వెలయు వానికటాక్షుమీక్షణములు
మెఱుంగుచేరువకంటె నొరపుకల్పితహించి దరుకొత్తువాని నిద్రపువాణి
నిందులింబాశ్రయలగ యావృతమనోజ్ఞ, నవనయోరూపశుభలక్షణ ప్రిక్షిప్త
మూర్తి సౌభద్రుఁగాక యానాదగరిమ, నూది యేనెల పుడమి నమ్మని వరింతు
- ఉ. అనవిందితంబు కెయ్యెనతనూరపుడియరూపశో
భానిధి యంతరంగమున బాయనికూర్చి బిగ్గిపించి సాం
ద్యానుపమానభోగ మహిమాలిశయంబున వెల్పుడేని మ
నాన్తనిరీరూపలక్షణ గుణంబులు నిష్ఫలముల్ దలఁపగన్,

- ఉ. ఎన్నడుకాడగల్గున్ మృగేక్షుణలార ! నృపాలనూతివా
 క్షిప్తులు ముచ్చునెమ్మొగము లాలితయానము గప్పపెన్నెరుల్
 సన్నపుగొను మన్నశభుజంబులు గోమలపాణియుగ్మమున్
 గన్నలసమ్మదాశువులుగ్రమ్మగ మైపులకింప సాంపునన్.
- ఉ. కిన్నరయ్యకుంపురుష భేదరరాజకుమారకోటి కా
 సన్నుతేమూర్తి రూపగుణసాహసధైర్య కళావివేకముల్
 జెన్నగునంచు మున్నోరులు నెప్పగవాదరమంది వీరులన్
 విన్నదిలేదు వానికి భువింకలరాజులు సాటివస్తురే
- ఉ. ఏటికి నీయమూల్యమణి హేమవిచిత్రవిభూషణ వ్రజం
 బేటికి నీయంతివయ నేటికి నీధనసాగరందనం
 బేటికి నీసుహృదవన మేటికి నీశుకశారకాకులం
 బేటికి నానిగూడికమియింపని చెల్వ మదేటికారయన్.
- సీ. అనుపమామూల్య కళ్యాణవానాదివ్య మాణిక్యమయసౌధ మందిరముల
 సురభిపానపలతా సుమపల్లవపరాగ రమణీయకేళికా రామసూణి
 రాజీవకుముద సౌరభమాసమాకీర్ణ సురుచిరామృత ఝరిసరసిపారి
 తటరన్నకోరకోలేలటవీపికావరీ కమనీయకృతకాడ్రి కందగముల
 బ్రియవయస్యలార మృగలోచనామన్త, భువి సుధద్రవప్రసరినామ
 నోరధంబులెల్ల నీరికలెత్తగా, విహరణంబుసలుప చేడకపడుదు
- సీ. శ్రీవక్సకాన్తుభాశినిము పెన్నురమెక్కి హరిబాయని రమావరణికరణి
 సంతానతరువరచ్ఛాయ నగారాతితోమెలంగు శచీవధూటిమాడ్రి
 సదమలూచపద్మ సదనాభిరామయై చగునిసొత్తెడలని వాణి కరణి
 గలగౌతశిఖిరిపై నెలదాల్చు వేల్పుతోసుఖమొండుగట్టుగా చూలికీతి
 మాగిరిశ్రీనిధిని సుధరాత్రుకురాగ, సహితుజతురాన్యుసగ్వజ్ఞ సవ్యసాచి
 పుతుని వరించి యున్మానభోగసరణి, వర్తిలుదుగాని వేరొకవరుసదలప.
- చ. ఆనవినివచ్చెలుల్బలికి గల్గెటి యాదృఢనిశ్చయంబునీ
 కనుచితమా ప్రలంబరిపునాత్మకునెడ్డి ప్రియంబు లెన్విధం
 బునకొడబాటుగామి నినుభూజనమాడిక నొందజేయగా
 ననలినలోచనా కుకుజన ప్రభునూతి వరింపఁగాడగున్.

చ సకలవసుధరాగమణి సాంద్యశో ముఖటాగ్ని రత్నతో
రకకుచి శోభితాంఘ్రి కుచుకాఞ్చ తదీయసుగుండుగ్నిదేవ
ట్టి కేతులయైనవాఁడప్రకటికృత రూపయోవిలాసస్తధే
ర్భుకళల నట్లుగావున గదిగ్రహణం బొనరింపుటాప్సవే.

ఉ. నేస్తునట్లు నెప్పులులనేకవిధంబుల బోధనేయగా
దర్శక శాతిపాణి వితత్తుతికిన్ నిజమానసాంబుజం
బర్హణజేసి పార్థతనయానుగతాతి శయామరత్తిని
ట్టార్పులుపుచ్చుదున్ బలుకకూరక యుగ్మలియుండెనత్తతీన్.

ఉ. ఆజలజాతిరాగమణిహరశ్రుతి లలంబున శేగుజెంచె వి
భ్రాజితదేహసంపద శరద్ధనరాశికి వన్నెబెట్టి
ణాజనితస్వరంబు హరినామకధారచనానుగీతికా
శ్రితలువాండనారదయుషిప్రవరుండు ముద్రజ్వరంబునన్.

ఉ. వచ్చినజూచియింతె చెలువల్ వెసలేచి నమస్కరించిలన్
హృదయభక్తితోన్ మణిహేమవిసరిత్ర సీతనిల్చిపై
యచ్చగమాని బల్కిరనఘా మహనీయునిపాప్రభావనీ
విచ్చటేగుడెరుట నభీష్టములొక ఫలించునెతికిన్.

క. నాదినిపరమ మనీదుగ్రిండా వెలదులక్తిట్టులనియె సంభోజమరం
దావిర్భూతమగురతా, శ్రివిలసితవచనచారురీ ఫణిలిమెయిన్.

క. గొనములపోకి మనోహర, తనురూపయో విలాసధన్యయిదిమనం
బున వగగానినేమి తం, బనియెల్లాడవోలెను రియునానిండనియెన్.

చ. హరిచతురంబురాశి రశనాధిపమాళి సుతున్ జయంతకం
తులసితరూ లక్షణయుతున్ సమకూరిచి వెడ్డిఁజేయగా
రలదుటగాతుకాతిశయ తెప్పరితన్ కగుచేళిగాని నొ
య్యలియడరూనునట్టి సమయంబిదిగాదు తలంచిమాడఁగన్.

మ. జగతిన్లెన్నెలు రూపయావనక శాసామగ్ని నానాటర్
బగలాత్మప్రీయసంగమాలైన రసప్రిలంబలై కోరిక
ల్లిగురత్నవక్రణిభూషణంబు సుమారేపాతులన్ బోల్పెసం
గగదానిట్లుయరంతభేదభరిసంగి ప్రాత్రగా నేటికిన్.

- బ సోగసు మెఱుంగు ముగిసలసామృత్యులవెట్టి కత్తికలంబునన్
జగిడకుకొత్త గాఁ బసిడిచేలముదాల్చి యుదారసారభం
బగు కనుమాఁగ రాగలసితాఁగకయై చెలియొప్పునన్నసో
యగమునఁ గొల్పిఁ బెండ్లికొమరాలయి చెన్నైల రారఁబోలెన్,
- క. అనినెరపుమాఁసగిన వ, చన రచనలకొగ్గెమెచ్చి శశరేఖసఖీ
జనతఁడె దగునొక ప్రార్థన, గనకేలవమొగిచి కాతుకంబునఁబలికెన్.
- గీ. హరికి పేనల్లుఁ డలసుభద్రాపుత్రుల క, నుగు కొమరుఁడు నలజయంతాఁగభవ న
మానమానిత సుకుమార తానవద్య, హృద్యవిగ్రహుఁ డభిమన్యుఁడెంచునాడ.
- ఉ. లుక్కుహానీయరూప మహిమాయుతికేన్ మృగరాజమధ్యభా
ల్యమునైన నెమ్మి నైఁబరిణయం బొనరించెదనందు బంధులూ
శక్తుమురారియుఁ మొదలుగాఁగలవారు వివరినొక్కనా
డిపెట్టెనుఁ గెల్గెనాహరి మృగేక్షణ దాబయనాఁడు నాటికిన్.
- చ. దినులపైఁ బడినభరిపీడికిఁ బట్టుకుర దగ్గరేయో
యఃశశరేఖ హాపవచియోవన శాలిన బాబ దన్త్రునం
బలుచుచిరావాలమున నంకురేంబగు సవ్యసాచివం
దఁగింతానురాగలత నాడభివృద్ధిగలఁ జెనఁగలుటన్.
- ఉ. ఆభవనకేరూప నుచిరాగనుని చక్కఁగ నత్యుడైన ధా
త్రిపురానిన్ గ్రహింపనని దీక్షవహించియనంగి శస్త్రుసం
క్షోభినిమానసాబ్జ యగుచునవగమాఁగొనఁబొరటిచ్చిభా
శోభనగాలికి మానుచవిజూడదు కన్దవఁగుచక్కఁపింబ యుక్.
- చ. విను మనిసాద్యభేమ గుణవిశ్రితుఁడౌ హలపాణి యిప్పుడ
య్యునభయకీక కారవనరాధిపనూతికి నీమహాధి యా
ప్యనిధిఁ ద్రియంబుతోఁ బరిణయంబొనరింపఁ దలంచినాఁడు నె
మ్మనమున నిట్టినీతిఁ బలుమానసులందున నెంచుఁగంటిమే.
- గీ. ఆనుకు ముగిసల్లు వరతంత్రైలజ్జముఖులు, ప్రియులదముఁదామకొరివరి-పనగునె
తల్లిఁడంకులైఁగూర్చిన భవులనెనసి, యలరుదుగుగాక యిట్టుఁజూనుభూతి.
- కా. మృలేకేఁగిసమస్త సంపదల నాచుర్యోధమ కేర్చి ని
గ్గుతారానినఁ బొందునంచన లతి కూర్చొంటని దాపన

ఖ్యాతిన్వర్తిలనారి బంధులకు వేడ్కంబూనకాసీరి యే
తిరిద్దాను దలంచె నీకీయకు వార్తింపందగుబోటికన్.

ఉ. కారవపాండవుల్ సములు గన్గొననిప్పు డభిండరాజ్యం
క్ష్మీరమణీయుడై ప్రబలకీర్తివహించి తెలగుదూకు న
కాకరవరాజు తెన్నురునిఁ గైకొనుటొప్పిన మంత్రకంటె ధా
తీరమణవ్రజంబున వరింప ఘనుండిక లేడుబోటికన్.

చ. అనియత డిట్లుబలుగుటయు నబ్బలనందనగుం డెరుల్లనన్
గనలుమనంబుతో మునిశిఖామణి గన్గొనికేలుకూడ్చి యు
ట్లను వినరయ్య మీరలు మహామహనీయు లేహప్రభావు లా
ర్యసుర సమస్త సద్గుణగణాకరు లిద్దఁదరితులారయన్.

చ. తరుచువచింపనేల నిక తాపసముఖ్యజగతియొంటనన్
వరలు నె మీరెఱుంగరిది నామమెఱుంగొకన్ హృదీశుగాఁ
దెరవమదిన్వరించియుతుదిన్నయ బజ్జలుబాసి యాతనిన్
దొరఁగిపీయారతర స్పృహకుమగ్నొన దానియరలధి యందుకే.

గీ. తగవుమాతండ్రి తన్నొడునకు నీద, బఁచినఁదలచుగాక లలితసూర్తి
విజయసుతుఁడ నాకువిభుఁడని మఱి నేను, నిశ్చయించికొనిన నియమమిదియ.

ఉ. ఈనియమంబు మీరుడినిష్ఠమయేని మదీస్నితార్థ సు
ధానసమర్థభవ్య వరదానముఁ జేయుఁడు మీరటంచు న
మాత్రవతీ లలామ పరమంబగు నిశ్చలభక్తిభావనా
నూనమృదూక్తులన్ మునకులొత్తముఁ బార్థినసల్పివేడినన్.

అకలహాశనుండుడరహాస విభాసిముఖాట్టుడై వధూ
గౌకమణిన్ దయాకరసవిలాస మతింగని యిట్లుబలుగు వా
నకుశలత్వ మేర్పడఁగ సారసలూచననీచుకొని యె
ట్లాకొ కనుగొందమంచు మదిలో వివరింపురు నట్టలాడితిన్.

మ భువనత్రేయ్యభినంద్య నిర్మల గుణాలభోరాశి నీరిండిరి కా
రవరాట్పురుని నీకు నీశునిగఁ గూర్చుంజూచినంజూచుగా
విధాతులెడలుల నక్రనంబునను సంకల్పింపడం చాత్రయం
దువిచారింపఁగఁదోచుచున్నయది కన్గోబోలు దలెక్కుత్యముల్.

ఉ. ధాతయటుండనిమృతని తండ్రిచతుర్దశలూక రక్షణ
ఖ్యాత మహామహాత్మనిధి కన్యోనన్యావతి వస్త్రమవృత్తి
లాలనఁడై జనించిన కళానిధి నీసినతండ్రియై యశో
దా తనయుండు గల్గ ముదితా మదికొర్కి ఫలిండుటబ్రామే.

ఉ. లాలితభక్తిమై మదిఁదలంచి భజించెడు వారియాపదలో
దోలి కృపం దదిష్టవరమండగుకారి ఫలింపఁజేయగాఁ
జాలఁడై నీదుకొర్కి హలసాధనుబుద్ధిమగల్గి యూరకీ
వేలయలందులన్ బిసరుహేక్షుణ తాల్మితహింస కంఠయుక్.

ఉ. నీదృఢనిశ్చయంబునకు నీగుణసంపద కాలస్త్రమెచ్చి కా
తోదరి సవ్యసాచితనయుండగు నమృతానీయమూర్తిని
న్నాదర లీలఁగైకొని సుఖైకరతి నివలసిల్లునట్లుగా
నేదయనిచ్చితి న్వరమ నింద్యమునీకనివల్క వేడుకన్.

ఉ. అంగనగాఢసమృద్ధ సమావృతయోగుఁ గృతప్రణామమై
సంగయజార సాన్విత మవంబునదీవనలిచ్చి మానిరా
ట్టుంగవుఁడేగ నందసుత పుణ్యక ధారవస్త్రక గీతికా
సంగవిపంచికానినదసంజనితాధిక కాతుకంబునన్.

ఉ. బాలిక యంతనంత హలపాణియనుజ్ఞ నలంకరించియున్
లాలిత శయ్యఁజేర్చ నతుల ప్రియమోహాతమోనిమిలితా
లాల ద్గుణిబ్బయై చపలబోచన దూలుయనుండై దక్షిణా
కాలసమానమారుత వశవ్రీచలత్సమవల్లి చాడ్చునన్.

వ. అయ్యవసరంబున,

ఉ. ఓలిసరోజనులో నిజవియోగవిగాఢ విషాద వేదనన్
జాలఁగృశంపఁగాఁ గుముదసంఘములుబ్బగఁ బశ్చిమాంబుధిన్
వారితివిభాకరుండు దిమికంబున నలైసలవరించెఁదా
రానివియత్నధాంతరమునం దెసగెన్ సుమకందుకాకృతిన్.

వ. అంత.

మ. శశిరేఖాజనితాతిమోహ వివశస్వాంతంబనంగాత్రుజా
తశరవ్యంబుగఁజేసి రేబగలు సంతాపంబునం గుండుచు

- నిర్విశదాశ్వసిరియపురుగి నిర్మలజగద్విఖ్యాతచారిగుగి వ
న్నిహారుండు ఘటోత్కచుండనియె సాంస్కృతికానివాడైయున్నాన్.
- ఉ. వచ్చిననాటనుండి వసాటిఁజరింపఁగఁ బోవుగల్గులన్
మచ్చికోడదాసి యొకమాటునుబిల్వపు. కూడ గూరగి
విచ్చుభుజిఁపనొక్కఁగఁ నిందుక కన్గవగూరగిఁవేలకో
యొగ్గును లేనికూరిమి సహకోదర నాకెఱుంగఁగఁజెప్పమా.
- చ. అనభిమన్యుఁడైట్టులను నాహలపాడి యనాచరంబు మ
జ్జననికెనాకు నీద్యుశదశన్ సమకూర్చెనటందు నెమ్మనం
బునవగవన్ జగత్రితయ మోహనరూప కళావిలాస భా
సిని శశరేఖపై వెలుచఁజెందినవఁలయు జాలియాలెదన్.
- ఉ. కన్నులఁజూడఁగోరుదు జగన్తులెకూపవయోవిలాసబ
క్షిప్తైలిసేనీదామణులఁ గెల్చినదాని మెఱుంగు మేనువా
ల్లన్నలు మందహాసరుచిలాలిత వక్త్రముగల్గివిభృపు
జన్నులలఁతిగొను మద సామజయానము లేటైకుఁలున్.
- మ. అని కన్గమ్ములుకూడ్చి మానసమునం దల్లాక్షి త్రైలోక్య మో
హనసౌభాగ్యవయోవిలాస భజనాత్మైతానురాగా మృతా
బునింకిదేలియొకింత సేపునకు నూర్పుల్గొమ్మ నంతంతహ
యని హైద్రాబాదునిజాచి యిట్టులను దీనాభిషలాహస్యఁడై.
- ఉ. అనలినాక్షిఁగూడి కనకాలయగోపుర సౌధమందిరో
ద్భాగసరోవరాంతకములందు నిరంతర మిష్టసౌఖ్య లీ
లానిరలింజెరింప కిటులనన్తదనార్తిగృహిండు నన్త్రగి
యానుపమానరూపరుచి యావనభాహు బలంబు లేటికిన్.
- ఉ. భాసురతేజ ద్వారవతిభాసి నిశాసమయంబునన్ గుభ
ద్రాసహితంబుగా వనధ రాస్థలికిం జనుచునవప్పజే
యాసరిసీరుహేక్షణ విరియంబున దోశాని తేరనైతి న
య్యాసుమధనియింత నెగులొందఁగఁ జేయునటంచెఱుంగమిన్.
- క. ఆయగవిందానన యీ, రేయి సుయోధనసుతున్ వరించు హలధరుం
దాయనయన్నయు బంధుని, కాయములత్యంత కాకుకము మదిఁదాల్చన్.

౪. ఈశతీదమ్నిననాభో, జాగేశుణనమ్నాగూర్ధ్వ శక్యముగాద
జ్ఞాతభవునక్షతప్ర, వాగ్విభిగానక భుజపగాక్రిమగుర్భా.
౫. అమితబలప్రసిస్తధనుః ర్య కృపాదికభూసుగక్షమా
రమణసమాహమధ్యమన రాజిలు జవ్వనిజేగగుర్లభం
బమరగజాధిపాయకునక్షన నటన్ హరియుంటనీకు సా
ధ్యమనితదీయరూప విభవాదిశయగులు జెప్పవావుడున్.
౬. ధీరతమున్నుజేసిన ప్రతిజ్ఞాబోలంగుశేల యంతకున్
భారవహుండుః బాండవులపాలిటి జైరము శాగిగల్గిన
చోరధికుల్ సహస్రములు చొప్పడెనన్ హరి ప్రేమవాదలన్
జోరజయించి తెచ్చు విరోహోడి మనలున శంక యేటికెన్.
౭. పురుషుపసైనికుల్ సమరజోవిదులట్టి మహాబలాశ్శబ్దన్
దురమునగల్గి యుక్తిగరుడు బొయ్యలి జెచ్చట కప్తమందులొ
మెరమెరజెడకిందుకయు మేకాని యుప్పనిజేయనేని మ
ద్దురుతరదోప్రతాపమునకున్ ధరపైయపకీతిగాదాకో.
౮. అని హిడంబానాదనుః దవరచాక పాధి యుతచిర్రీఫలకాంతగాభసీప్య
మానమానితమానినీ మహితభావ లీలవీక్షించి సంభ్రమాల్ముః జగురు.
౯. రెల్లులకు మొక్కిరియో వల్లభుఁ డత్యుద్ధతిన్ నిశంబునకగనిన్
సల్లలిత సమీరిణవే గోల్లసితుఁడగురు ఘనసముత్కర మెడలన్.
౧౦. ద్వారకదీ తురోత్తమము దవ్యులగాంచి నిడియగోపుర
దావర వితిర్దికావరణదామ శిరోగృహ్ సాధకీలితో
దారమణి ఘృణిస్ఫురణ కచ్చెరువొంది నగారి పట్టణ
తీగిరహదీనితోడ సరినేయఁగఁ బోలదొకిరు కేనియున్.
౧౧. అని కొనియాడుచు నిట్ల, ద్దమజ వరోన్మందు మధుమదన పురవిభవం
బురు శేతఃపరితోమం, బుగ వీడం తంతడాయఁబోవుచునాకచోన్.
౧౨. సనకాదిగురనూని జనమఃస్ఫురతే ధ్యానగోచర పదదత్తయమువాని
నిరుపమానాధీర వనవర్ధి నీవయ స్సామాజ్య హరణకాశలమువాని
వసుధాను తాదిగర్వగర్వింధి పరిపంధిబలవినిర్దళనదోః పతిమవాని
మహితసర్గణరమామాన్య పాంచాలరాజవృజా మానరక్షణమువాని

హరికుండలకటకే యూరమకుట, సురచిరామూల్య మణిఘటిస్సురగానాని
హరిగూతాలినిదొక యబ్జరాగ, సముదయాకీర్తనాధ భాగమునంగనయె.

చ. కనిమణిపీకానికర కాంతివెలుంగ విదర్భరాజనం
దనయును సత్యయుని గడుముదంబునఁ బాదములూర్తఁ బూవుపా
న్మున శయనించియున్న పరిపూర్ణ యానిధి శౌరిసేమ్యవం
లున భజియించి కన్నులగవమోడ్చి యొకింత ఘటోత్తర-రుండటన్.

చ. తనగుఁబూని పాల్వెనగు దామరసాక్షుభజంపధాల్లికా
య్యనడిగుసీల మేఘమనవాతఁడు నిగిదొంగి తిమ్మరీ
ఘనదిరరాజమాంగళమునఁ గ్రీకులవచ్చిలి కురుక్షేత్రశయో
ధనికరదంతి ఘోటకపదాతి జనరాలు సుంభవింపఁగన్.

మ. సమదానేక ప్రియకృతిప్రయల నాజానేయపేషార్పిటిన్
సమదాటోపభటావళి బిరుదవాచాన్మూర్తలం భేరిశం
ఖమ్మదంగాది కవాద్యఘోషముల దిగ్భాగంబు గంపింపఁజే
యుము రాచాపురీకమోన్నతికి నైత్యుండద్భుతంబొందున్.

చ. ఇరుదెసజాతువా మిసిమినింపగు గోడలు జాలుగొన్నసుందర
కురువింకరత్నరుచి కట్టపుడివైల చాయనిద్దపున్
సురజీవివిధ్యమాకిడిన చందమునం బ్రజసంకడింపఁగా
దెరలఁగఁగేలదోయురు నదృశ్యతమత్వముఁదాల్చి యేగుతున్.

చ. కురంగట నింద్రసంపత్సాంద్రులగు నొక్క శోభనమందిరముఁగనుగొని.

గీ. ఇదియకాబోలు హలపాణిసదనమనుచు, రంజలహరిణ్మణికదంబరచితభవ్య
వోరణద్వారమశలీలమారి సంభల్లి మమున నమ్రేటి యభ్యంతరమునకరిగి.

నీ. పరిచారికా వధూపక్విరానుబింబ సందీప్త మాణిక్య భిత్తికలుమాచి
పరిణయోచిత వస్తుభారసంభరితభా జనఘటికాంగనా జనముఁజూచి
మరకితస్తంభ సంబంధ రంభాఫలగాఁగి పంజర శుకోత్తరముఁజూచి
నికటవృత్తద్వారముకు రాననాచంద్ర దవయవరూపవైభవముఁజూచి
బహుళ మణిపుత్రికాకర భ్రాజమాన, చామరా నిలచలితాభి రామగంధ
తైల భవనప్రదీపికా తేతులుఁజూచి, యబ్బురంబంది యంతరింప నరిగియరిగి.

సీ. ఎలనవ్వు వెన్నెల్లో నోలకు నెక్కాములఁ గొమరాగు మెఱుఁగు మంగదులుగొదల
జీరుత గొమ్మలకు వాతొలపై కర్కూరతాంబూల గునిరరాంబు మెఱయ
నగనగల్గులుమానిక పుసామ్మలతోటి తోలుతుల మెఱుఁగునెత్తులుఁగురియ
జీలుగు పయ్యెలలలో మెఱుఁగు గుబ్బలమీది కలపం ॥ గమగమ వలపునీన
విరులు దురిమిన జడలతో జరణలిప్త, యావకాంశులతో నూపురాగవముల
తోడలిరుపాయములతో వధూమణులు లెడియగృహవాటిగొండలుదుగఁజూచి

ఉ. ఆయరవింక గంధుల కచానలలోదన కర్ణవాసెఁ
భూక్తియుగ బాహుమధ్య కుచభూరి విలాసరీతుఁడోత్సవ
శ్రియుతుఁడైయొకింత హల భృత్యులమనఁపు సోయగంబు లేఁ
బాక్తియును దన్మహావయవకమృతిలిండుక యందులేమికిన్.

క. మదిమెచ్చక యాతఁడు ద, ల్సదవాభ్యంతరమునందుఁ జఁజనవాలో
ముదితామణులిరువురు దన, కెదురై యన్యోన్యమైతిమ్మనుతగఁగిరిన్.

చ. హలికురురాజానందనున కర్మిలిఁడన్నానగందలంచె న
చెల్వినభిమన్యుఁడక్క నొరుఁజేకొననందు పత్తిజ్ఞుఁడైతి
లెల్లలిలే నెహదావావినశియైన నివిరెఁబామ్మమీఁద న
గ్గలకుగ వేగునున్నయది కలజజాకృత్య మచెట్టులున్నచో.

ఉ. ఎల మణివిభూషణము లేల దుకూలము లేల గంధతాం
బూలము లేల కేళివసభూమివిహారము లేల జీవితం
లేల సువర్ణమంజరము లేల భుజిక్రియ లేల వైభవం
బాలసమానరూప కుసుమాస్తునిఁ గూడవినన్న బోటికిన్.

క. అనిపలుమరు నీచాట్టున, మనతోవాదించుదాని మదిగయమఁబీ
తనిగూపమిట్టివనితా, జనతామణి గంటి మేయెదటలోకమునన్.

క. ఆనిపలుకుతెదవయస్యా, జననరసాలాపములుఁ బ్రసవమృద భరనూ
చనవరములగుట వీలు, కనఘండతెడఁదటఁబాసి యవలంజనుచున్.

సీ. ఇరువంక నకలంక హేమపాత్రలగంధ తైలపద్మిదీపికా తతుల వెలుఁగ
శృంగారభిత్తి నిలిపిరత్నపుత్రికా వర్గంబుచేలవీవనవిసరఁ
బట్టంబకవితాన బద్ధనూనరజంబు లలిమండలము మేననలవరింప
సరిసపంజరకీర కారికాపోతంబు బమృతవాచారీల నాదరింప

నొక్కమణిమరికమున నిట్టాగ్నులాలయఁ గన్నులరమెఁడ్చికుసుమపరికాండకాండ
జనితపరిభాషమున నూనశయ్యవొరగి, చేరిలాడగఁగనుగురుగ్గు చెలువఁగనియె.

వ. కనియనందెరింగున.

నీ. నెల జారుకప్పు పెన్నెరులంటి యెసివాఁడు వికచప్రమాన మాలికలదాని
నెడలొని పెరుకాక నెనసిరీటలువాయు కుదకుంభలిప్త కుంకుమముదానిఁ
జలులొప్పసాంద్ర విశ్వాసవాతాంకురార్తిఁజరించు నానకుల్లియముదాని
యొగనుగొనిజమట పల్లిగరగుగండస్థల వ్యస్తమకరీదళములదాని
విజయనందన జనితాతివేలమాహ, భరతిమా ముద్రితేక్ష జాబ్బములదాని
నవనయోదూప శుభలక్షణప్రదీప్త, తనులకా వైభవముదానిఁ దరుణిదాని.

గీ. సవ్యసాచికుమారాంక భవ్యచిత్ర, ఫలకలక్షితరూప సంపద్విశేష
మత్తెలిదువోడి మేననచ్చుల్లినిటులఁ గనువేడినఁజూచి కుతుకంటు గడలుకొనఁగ

ఉ. క్రియుతమూర్తియైనశతభయకాండగు నీసహజప
ర్యామితనేర్చి కానియెక నవ్యప్రకంఠులికీ తినివృష్ట ప
ధ్యేయశుభాంక రూపరచు శేటికఁ జెల్వగునింతరక్కఁగా
నీయరవిందగఁగి సుజిఁఁఁచు విరించినుతిందఁబోలజే.

ఉ. వన్నెపసిండిమిచ్చుగలువల్ మదవారణకుంభయుగ్మముం
బున్నమరేచెలుంగు ధరమున్ సుధయున్ దిమిరంటునద్దముం
జెచ్చుగఁబూని వాక్పతి సృజించెనొకొసరిమేను గొయవా
ల్లములు జచ్చులాస్యము గలంబధరంబు నెఱుంగఁపొలమున్.

గీ. ఈలలననేత్రములు సామ్యమెట్లుబూను, బంకభవవృత్తిదమిముచ్చు బద్ధ్రసముద
యమానభంగగతుల విసాహారమగురు, గలగియవ్వలఁ బడిపోవు జలదరారి

ఉ. కంఠులతాంత సాయకనికాయనికాతములై శ్రీనస్త్రలో
పాంతవిశాలవైభవములై పరిహిత శజ్జలప్రభా
కాంతములై సమీపగతి గాంధురురెప్పల నాగవేని నీ
యాంతికటాక్షదృష్ట బలయింపవె చిత్తమునైజవేదనన్.

క. ఈలలన రూపురేఖా, క్రిలభి నందింపఁగా నిరీక్షింపధరి
ధీలోకచరులు జాలరు, వ్యాళ కులాధీశ్వరుండు వశ్రీయుదకల్గన్.

- చ. అని యశశ్చైత్యంగున బలాశ్క్రమంప వయోవిలాసముతో
మనమన నెందుడు సురభిమంజుల వైష్ణవిలీడ శయ్యనోయ్య
ననిజమని నిర్దుకాని యుబరపిధి ముజ్జవంబున
గౌరీచాయెన్ బలాధ్యులకుఁ గుంభినియెడి యసాధ్య మారయన్.
- క. నిజమాఁగూ బలమునఁ బంకజబోవన నిట్లదృశగతిఁ గొలిచనియా
రజనీరగుడు సుభద్రాశ్రీత మోలనిలిపె మహాచ్ఛత్రము దళుకొత్తన్
- చ. నిలిపినఁ గ్రిడిపట్టి మదినిండిన కోడులఁ బెగ్గలింపఁ దొ
య్యలి దమయాప యావ్వన శుభాకరుడుతో బరికించియాచి
బలముత నిక్కజలపత్రే విలూఠన సూక్తియగులు లో
నలువకటందుఁ గన్నుల వహ్యాము దిశ్యజలంబుఁ గల్గిమృగన్.
- గీ. వరిక నీమాశ్రితానితోడ బాగుపట్టి యస్త్రతీర్థువన విఖ్యాతిమైన బాహు
శక్తిగలవాడెవగుట నీచానదెచ్చి తిన్మృగప భారమిట్టి కార్యంబు సలుప.
- ఉ. తావత బాహుశక్తియునుదామి నేమపుకల్పి దేవ కై
త్యావలి ప్రింగల్లునె మహాగ్రస్త సమిద్యయ బాముధి
య వర్ణామృత మోహలాంక నిలయంబది నిర్భయ వృత్తిజొచ్చిరా
నీవసుధన్ సమర్థుడగు నెవ్వఁడు నీ వకరుండచే కదా.
- చ. అన విని యాదిఁడిట్టులను నంగన చెచ్చితి నావృత్తిచ్చ ని
ల్లింయదికొరవాధిప వాలవృత్తియఖాఖిల రాజబంధు స
జ్జనవిటమీక నెయ్యది విచారముజేయుచుకో యెఱుంగు బో
లునుడు నింత నుద్ధలేబలుండు ఘటోత్కరుఁ డేఁగెదవారకన్.
- గీ. అంతశశతేభుమదనమాయాంధకార, ముద్గితంబులుబోదనములు జెఱవి యొ
కింతసేపుఁ కల్గనివింతియగు ను, వర్ణమందిర నిమగ్నవాటిఁజూచి.
- మ. అరయన్ మామకరత్న సుభుటిత సౌధాగార నానామనో
హరభూజాలతాఫలపరిసర యుక్తామముతో గావు భీ
కర భూభృత్రులకానువక్త విసేనత్రుమధ్య శృంగార మం
దిగడేశంబని తోఁచుచున్నయది చింతింప నశ్రీనోపేధికన్
- మ. అనఘా మూల్యమశీమ మూలయనునది దాశీజనానీత నూ
తనవుస్సాన్విత తేజమధ్యమున నిద్రిం గూరు నస్త్రైలు ని

వ్యవసాయమున శ్రమనుచున్నాడు దుర్వాగస్తతోశ్చక్తిః త
 త్సైనోతో యదచరి విస్మితార్థయయి రాజీవాఽఽ నర్తికుః-చక్.

4. ఆరయుడు శ్రీనివాసము సంజ్ఞాతశీమఖ్యుడా భరతరక్షణాదు నిభవ్యునియ రుచిరవ్యవీక్షణా దర్శించే శ్రీకాంబుభారా దామరసాస్తనమాంలేక శంఖరప్రమాపకారి నధిమన్యు సుశీలనమాన్యు ధన్యుని.

4. కమలగిరి పాదమాల ప్రకయ్యగంబు గట్టితటి రత్న మేఘల
 ఘనతరఘంటికల్ మెరయఁ గొననియాడఁగ గల్పిగుబ్బ వేగి
 గుడ వన లేచి మేనుమెఱుంగుల్ గడలాత్తఁ ద్రిపాథ వానరా
 ననయి డాఁగ నొక్క రతులక్రియకావనిజంబు మాలునన్.

చ. పాలకుడు యుక్తి పోక నువ్వోడిను మాటున దాని నెమ్మది
గలయును రాగ నూర్చు లికిన్ నవలెత్త నపాంగమాలిక
బలిరేపు పాతు నాననము పైవోరయింపంగఁ జూడ నొప్పెను
జరిలకఁ మందలొప్పురెను జాగ్గాను వెన్నెలపులులొ నునక.

ఈ అర్హత నాసిచింబయ్య మహామహాశీయ గుణాంబు గారి మే
నర్తన గీతీతీసాధ్య గదియం జనుకంచలరాంగి మొక్క, క
తొక్కైను భక్తి వారియవు గొయ్యన వామల గుచ్చి యొత్తి బా
జూరి లు ప్రియ: కల్పి రలివో భన వాక్యపరంపరాన్మిన్.

ఉ. సందిసప్రేమ నిట్టలను నీరజబాచన కాసుభద్ర యా
యండ-యాన ! తావకమనోభిమరంబు ఫలించు పుష్పకా
దండ శరార్థిచేడదు. దాల్చకుమున్ను మడియపురుగై నా
ఖండల పాశుండిక నిన్మృతాను కిచ్చిమకా సరస్వతక.

చ. అని ప్రియపూర్వకోక్తుల బలశ్రుతి మారడంబట్టి నమ్మి, దా-
దొని దనుజాధివాసమునకుఁ జని యచ్చట వారు మువ్వు రం
గనలు సుఖాప్తి నుండి రరిగాఁగఁ మనోభవ చేదనా భరం
బుఁ నద్రవప్తి కేరివనభూమిఁ జరింపును నుండె వంగలనన్,

చ. నరుపకు రత్నకాంతి రమణీయము శారదాబ్జచిహ్నితం
బుడతర సర్వతో భాగనమోజ్వలమున్ గురురాజముభ్యు భూ

చరనికరాన్వితంబు నగు చార్వకవతి పురికి యన్నికా
చరకులసార్యభామందు ససంభ్రమరీల నదృశ్యజేహుడై.

చ. అలఘుమణిపగిడిన నికరావృతమార్గ పురోహితోక్త మం
గళవచనాభిసౌభితము కావాలశంఖ మృదంగవల్లీ
కలకలనాద మేమరియు కాంచనరత్న సమన్వితంబు నా
హరినదనంబు లోనికీరయంబు మెయిన్ జనియారద్రోహిడన్.

సీ. వృథునైకరీతంబ లింబస్థరీ లంఠిక చభార రుచులు చీకటులుగ్రీమ్ర
మృదులాధరోపరి స్మితచంద్రికాంకుర సుందరాననము పూర్ణండుఁడగడ
శ్రీవరాంతలలిత చందదపాంక మారికల్ ఖంజరీలచ్చాయఁ గడకుఁడోయి
గూలకపోత్తుంగ కుదకుంధయుగళంబు మురళధాంక విహంగమములునవ్వ
గరజరణమధ్య నాసికా గళకపాల, ముల సాలగు నీరజారుణోత్పల మృగేంద్ర
గవతదరదర్పణరీతిఁ గడలకొత్త, దనుజనాథుండు సుందరీతనువుఁడాత్మ.

మ. శ్రీమదాలాకవతంసమై యతఁడు లేఁచాయెప్పు నెత్తున భ
వ్యమణి మండిత భూషణాంబర సుగంధా లేపనాహ్లాస మా
నముఖాలంకృతు లుల్లసిల్లఁగఁడటి నాట్రలాభిరామాకృతిన్.
జుమరవ్యంకమునన్ వసించెనొకచో శుద్ధాంతమధ్యంబునన్.

చ. అయ్యవసరంబున చుర్యోధనుండు భీష్మద్రోని కృపాశ్వత్థామ బాహికసోమదత్త
భూరిశ్రీవశ్యకుని దుశ్శాసన కర్తవ్యభృతి నిఖలరాజబంధు సుధీజనంబులతో నవ
వయోరూప శుభలక్షణలక్ష్మితుండగు లక్షణకుమారు గంధకశేంద్ర స్రాంధారూ
భుంగాదిండుకొని భేదమృదంగ శంఖ కావాలాది మంగళ తూర్వారావంబులతో
రాజమాన్యంబునం బరమోత్సాహంబునం బరలేర బలభద్రుండు తత్సమాన వైభవం
బున నెరుగొని వైవాహికమంట పాభ్యంతరంబునన్ విడియించిన.

కా. కారవ్యతిరీనాయక ప్రిభృతిభూకాంతుల్ త్రియారాస్త్రవై
కారధ్యంబున మించుకొవిరులు గంసదేవీ ముఖ్యాభిలా
భిరోత్తంసులుఁ పెండ్లిపెద్దలు ముదాప్తిహృది వైవాహికా
గాగఁగోడివహించి రుత్సవనీతూ రత్నరసాన్వితై.

మ. తరుకొత్త స్సౌమదంబు శోభన మహూర్త ధ్యాత్వ విద్యజ్ఞనం
బులయాక్షంజవి నెచ్చెలుల్పడికుచి పోత్తుంగ సౌధంబునం

దలరుఁ బాస్తుపయి న్వసించి యస మాస్తానూన బాణవ్యధా
చిలీతిన్నెగులూను కృత్రీమబలా విహ్నితపీఠీంపుచున్.

గీ. పలికిరుత్పలాక్షీ పరిణయసుముహూర్త, సమయమయ్యె పెండ్లి కొమిరవేగఁ
బోడితెడఁగించుఁ గూడినపెద్దలు, సంపవచ్చినార మిపు మెజసి.

ఉ. రమ్యునినాహ వేదికి విరాజిత రూపశతేంద్రరా తుమా

రుమ్యుహి భృగుహూరునిఁ బురోహితబంధు సుహృజ్జనావరి
సమ్యుతిఁ పెండ్లియాడి పెలుచ న్సురలన్ హవిరన్నభుక్తి ద్వి
ప్రీత్యుదయెందఁజేసియు నిభిష్టసుఖంబులు గాంతువింకిలన్,

క. అనియమలాలించి మృగా, తీని పర్యంకంబుడించి చెదరినప్పుడు ల
స్తనవారాంబర కైశిక, ఘనసుమమాల్బములు చక్కఁగావింతుటయన్.

నీ. కొదమతుమోదపించు గదము కొమ్మొడిఁజట్లు నిరవిరుట్టుమృని పరిమలింప
చెలిసమృతకుల చెలికిమృగఁజాలుఁ గనుగవ గజ్జల కాంతువీడ
నెలగునిఁగల పెడంగు నిరసించుచెక్కుల రవలకమృతనిగ్గు లవసలింప
శసలు లేనికఁదాని పసిఁడిమండలఁగేరు చనుదోలుముతైంపు సరులుమెలయ
జరుగాలాత్మరసాంక సుందరపదాబ్ధి, యుగళకటకభస్మలతో సముజ్వలాంగ
దీర్ఘలతోఁ గటీతటిధృతసువర్ణ, వసవదీప్తులతోవచ్చి విసరుచాక్షి.

గీ. వచ్చి మాయా బలాత్కృజ వర్ణనీయ మణిమయ వివాహ వేదికా మధ్యఘటిత
యవని కాభ్యంతరమున సఖివసించె మిన్నుడిగి వచ్చు కొక్కాఁగుమెఱుంగుతోరె.

మ. అలవైవాహిక కార్యకర్తలు శుభ వ్యాసక్తతన ధారుణీ
లిల వాళ ప్రియపుత్రునిన్ యవని కాంతర్వా సమావాసితో
త్పల దృగ్దృక్త్రముఁ జూడుమంచు తెగయెత్తెని నిర్భరానందకం
దలిత స్వాంతిమునన్ గనుఁగొనగ వాతండ్రితెల్లఁ జూడికిన్.

ఉ. మారిన మిట్టగ్రీష్మ చెలిమీసల మెత్తమునకుఁగ వీనులున్
గోరిలు దీర్ఘవాంఛనుగో బ్బులిచారలుగల్గి ధాత్రి బ
ల్కారును దువ్వుచున్ బదతెలంబున బావురుబిల్లిరూపుతో
చారుచు గోదరించె నుదైశ్యుఁడు కన్నియరూపుఁ బాయుచున్.

ఉ. త్కృతలయేత నూతికిటుఁ గన్నియరూపు గొలంగి యాఖుభు
గాఢమతోఁ నాచరుఁడు గన్నెడ నెవ్వరిఁ జెంది యిప్పడి

కావునవిల్లి పెద్దమురిపలున నామెడఁ గట్టజూచి నా
రి వివరము మాలిన సుహృద్దన మంత్రీ పుంకా తాదనుక.

క. ఆన సుదిగోయరు నలకోభన చేడికి డిగ్గి యనలఁ గరకు నభినగ
న్గొని పల్లికి బంధు సుహృద్దనులకిగెద వెగులుగ్గు సమయంబయ్యెన్.

చ. ఆనవుడునాతఁడెట్టులను యాదవవంశ జాడపిల్లలంబును
ర్దను దొక పిల్లి పెంచి ప్రేమదస్తితఁ ఁండిలిఁ జీయఁజూచుచో
మనముననిచ్చుగించిన సమర్థులు పెద్దలు బండ్లచాలుపాఁ
డినదిచిరస్థి తాప్యులము యాతిపల్లి-రివాళ న డియున్.

మ. జనలొక స్తననీయ భగ్యసుఖమాసాభాగ్య భాగ్యాధివా
సినియొ గన్పడు నీవిలాసినియొ చింతింపకీవి తేజాం
గున మార్తాలిక యందు శంక గొనకున్ వెట్టియే నమ్మక
మృద్వికేసాని వివాహ వేదికకు నాయం జెచ్చుచోనల్ల వేన్.

చ. ఇనుఁకుగరంబుసాచి గదియొకపగఁ బెట్టినరెముదమ్మి గి
మ్మిగనుమసిగ్గుమంచెడలె మేమర రాగరసంబు బొంగెనా
హన కుచ దక్కివాకము లురారలెమించెఁ దనలెమానసం
లునమ్మక వేద నాదిమర ముక్కదొలంగె నహంజనేంద్రుడన్.

సీ. విప్రుమోహవిదాహ ముపశమించుటకునో శ్యామాధరామృతంబానఁగోరు
నంగజాస్త్ర వ్రేలైకొవధంబనరునోలుంలి చన్ద్రపూరిత చెనయ్యెపులు
దనుతాపతిమిగముద్ర జెరల్పనో సతిముఖవంద్ర చంద్రికల్ మొనయఁజూచు
శుభధికశ్రీమలిందు జాలకంబుకుపనో యులిదకమ్మనటూర్పు లాలయఁదలఁచు
దరలె హృదయగురంత చింతానిదాళు, మనసయ్యెపులఁపుననో చపలనయన
చతురసీలమోదాద మాలిక స్ఫురింప, నాసపతున పుష్పరందరచారిత్రకాంతు.

సీ. మొదలనేరసరోజములవహించి పరస్పరాలోకనంబున నచటబాసి
ముఖమండలమున నమ్మగఁబూదుకొని సుఖామధురోక్తి కలననమ్మనికఁదొలగి
గల్పినీవైపునుబుగవనిండఁగొని నాథుఁడక్షు-న-శేర్ప నయ్యగ్గదలి
దృఢనీవిబంధన-స్థితి గాంచి యల్లనవరునిశీలంబ నయ్యరపుఁదొలగి
యెందుఁదాఁగెనో మందాక్ష మెఱుగఁరాదు, పతియునవలనవ లతాంగినతులరాగ
ఘనరసపులిదలఁపుటగలుడలిరెప్ప, మనససామ్రాజ్య సంధి గమహమదనిపె.

౧. నిరశవిశీరిరాజశేఖరుడు సరియు, నెడ తెగకాకింక యిచ్చును నైకనిరతి
వ్రోలసంపదవలెసి రాజశేఖ, రుడు సరియుబోలేధీరవర్ములు నులింప.

మ. అనిమలవారమంద మంతలవచో వ్యాపారలీలకనుధా
శనరాల్పిత్ర వివాహమంగళకథన్ సుప్రీతిసమైపున
శ్రుతి చెల్పన్ జనమేదయుంచుచిని సన్మాదరీతితో నమ్మచో
తుత్తనులించెన్ గరముల్ మొగిచ్చి వినియాస్తోకానులాపంబులన్.

మ. తెలుగుగ్రమ్మగజాడఁ గన్నడినధాతీభృగుస్సతేక్షాపరం
పరకున్ మగ్గుటపుండ్రీకి మృగరాడ్ఫల్లూఁ ముఖ్యాతిభి
కరకంతుపక్షి కాక్పుతుల్ బొరిసిరక్షాత్మురుడెంచేధయం
బొరయన్ వేటగులెత్తె చెండ్లకొమగుండు హృహసీనాత్ముడై.

శ. సారిదిబసిండిగువ్వలువ దుంగులుకేసల జాడనంగక
స్థిరమటలాంగరాది పరిచిక్కిలెరత్తురుదుల్ వెలుంగఁ బె
ల్లొకపినఁబాపుడండ తెదనువ్యులబూఁగ గరంబుభీరిచే
బరుగిడసిట్లఁ గారవన్యపాల సుగుండటఁ గల్లుకోవిదుల్.

౪. చేఁజనివ్వపాలవరకు, మారున గేలాడసిపట్టి మరించినలఁ
గూడినభయమున వడఁగిధీరవతుల్ చెప్పుజరతి ధృతి దాల్చియుటన్.

శ. వృషసురుడిట్లఁ పలుకఁ జెరయెల్లినమాత్రేన యన్నుపిల్లరూ
పపురుఁగనంగనయ్యె నిపుఁడారయ వ్యాఘ్రేమృగే ద్ధృధుల్లుకా
ద్యపతిమిఁగొల్పెంతువికృతా కృతులొక్కటఁబాదొరుచుంటలఁ
జపలతఁజెందినాడనిది రావయిభూతముగాక వాపుకున్.

ఉ. ఆచరమచ్చెకంటులకునైన వహింపగ రానిసోయగం
విచ్చపలాక్షికంపెఁగు నిట్టిదిలేదు జగతీయంబునం
చెచ్చటకీసభూతమన యేలవచించెదు నీకుచెట్టిలా
గృచ్చికోనంగఁబోలు నినురోయతె? యీకొరగామకెల్లరున్.

౧. అనురు దోడ్కొనివచ్చిరాజాధిరాజ, మానుకోధనవేదికా సీమజేసి
పరిగయోచితకార్య సంభోగజనిత, హస్తమగురొత్తనధికులింభలరుటయును.

మ. ప్రసరాభీలవంబు బోధితమోసంకాశనా సాపుటం
బునులంబోష్ఠము భీకరాస్యమదలస్తోత్తుంకాయంబున

జ్ఞానశక్తిగలను నిష్కర్మకరుణులగు నోగలర్థిని వ్యాసుడు
గంగాపరమహంస లోకభయ దాకారమునన్ దోచుడు.

చ. భరణముల ప్రసారముల సారహిగణ్యులు భద్రవేదకా
రణపరిణితభావ పరాధముల నైతిజముల తోగణా
నగ్రములునుంచి శుక్తిజలితాన వినిష్కలై గంగవల్లికలో
గరలగఁదోచి యేని పెరిగె బైవికంట మహాగ్రములైయై

గీ. ఆపుడు నరకాంతకుండు సాత్యజిహ్వాచి, నలికనల్లన మమకపంభాషణములఁ
గడిమిగల భీమ సేననూనుఁడుఘటాశ్రయ, రామ్యుఁడైతఁడనదరహసి తామ్యుఁడగుడు.

ఉ. అంతః గురుక్షమాతలవరాధిభూమి తనయాదిమేదిని
కాంతులుఁజూచి యచ్చెరువుగైకొని భాగకృపాదీ కాగదా
కుంత ధనుష్టురీణులయి ఘోరనికాటుఁడు వీనిమ
ర్దినమటఁడుఁ జేరియరికికృత దోషక హయరాక్షులై.

మ. స్ఫురితజ్యోతిర భిన్నదిక్కు హగులై పుంభాతుపుంభయంగా
శరణాలంబులఁ గప్పచో నతఁడలక్ష్యస్ఫూర్తి నగరంబయ్యె
ధరమాగ్గఁబునఁగి ప్రేమభవశనిదానంబునో దుశ్శిలా
తగు మేనో దుధిరాస్తిభండము లుకాత ప్రాధి వర్తింపగన్.

క. మేవశ్శోణిత మాంసశల్య పటలీమిశ్రింబులై సర్వధా
తీర్థారవ్రజము ల్నుహఃజ్వలశ్రీణు లక్రమాభావా
పాదికీకర వస్తుజాలములు భీభత్సన్ధిం జెంతవా లో
దుర్యోధనుఁడరగి నూనుఁగని పల్లెనిన్వశ్చిత సాహుఁగులై.

మ. మెదలనీచక్రము కుంభకాంతును ననుబోధించి రీపెండ్లి నె
ల్లడు నూనంగగుండు నవ్వుకు రేదాలాపంబు లాలింప నె
ట్టితపున్నులములయ్యె వీనులకు చింతయిప్పడి యొక్కఁగుం
దికకారాతి జయింపనోపమని బుద్ధింబోచె నూరాశ్రయ.

చ. పరిమళకార్యభంగదళ పాటిలఁబాటిలుగాని సర్వధా
వరపరివేష్టకుండ నయివచ్చి యొకానొక శైత్యమానుచిఁ
బరిభవమొదిపోయిన ప్రపంచమునందపక్షిర్తిగాజ నీ
గురుభుజశక్తి వీని ధరిఁగూర్చి ప్రమాదముఁ బూన్పఁగాదగన్.

- గి. హరిశ్చంద్రోపత్తి కాశ్మీరజనాంగక. యిటులదలచెననుచు గుటిలవృత్తిఁ గృష్ణఁడీటిమామనృజయుఁడెఁగాబోలు, ననుచుఁదోచినదియ మనసులాన.
- చ. అనునతలంబులు మనుజాధ్యధనుక్రమ సాధనావతుల గాని యెదిరించి కయ్యమునకుం గమకించినవానినోడ మా రాగనడగుగాక చూపుల కగోచరుడై వినుబీధినున్నై త్తునిఁబరిమార్చ నెంతయునున్నైవ నసాధ్యమాయెన్.
- గి. కిలుబలంబులుదగ్గఁగ జేల్తునెనుక, లొక్కమొగి నైనిపలమొదలఁ పెట్టెగతుల గురియునుండఁగ మాన్చ నెవరితఁలొ, జియ్యపైరాగ నలవియె చేతగ్రమ్మత.
- ఉ. ఆనయయొనగ బరిగయ్యగలబంధుయమాత్వహంబో బరి తాగివిషణ్ణులొట నలిచారుణశల్య కిలాదుర్గతధా రాపనునగగిచ్చప్తి కిమరక్షణచాచరనై యెయ్యనన్ దానిహలయుధుడు పరకటప్రియ భావలతోడవిట్లనున్.
- ఉ. వివరిత్యాగకన్హారయ విట్టిజనప్రళయాతి భీకరో త్పాతములిచ్చిడేమిటికఁలొనఁబుట్టి వివాహసంభ్రమా యాగజవారికాతికడమునై మధుమాదనసర్వభావ వి భ్రాతుఁడవీచెఱుంగనిది గల్గునె యెయ్యదిహకుఁడెప్పుమా.
- చ. అనుటయు నాఁడీట్లులను నగ్రిఁజోడ ఘటోగ్రచాఖ్యులై త్యుగప్రబలంపు మాయల విరోధుడగర్భ గతుం డనిమిషయుత రాక్షసులకైన నజేయుదు నాచు కారవా వనివలెనైనికులోదొడరి వానిజయింపఁగఁజాల తెమ్మెయిన్.
- మ. ప్రాటా శ్యేర్భురేవాఱు నామనిమిష ప్రత్యేధి మువ్వుగుఱుమా రిక గాంచేగి తడియ సుందరతను శ్రీవాల్మీ కారవృష్టై నికులన్ పెట్ట లయ్యిచె దీనికి మదిం జింతింపఁగానేల ధా శ్యేర్భుం పెట్టుటగాక చేరొక తెఱుగకా విచారింపగన్.
- క. నా వి యలఁ డిట్లను మనకీ విపులాపదదొంగు నెత్తెఱుంగున రా జీ వాంబకయన నల్లులజేవునకుంబలుఁ జేనజేవుడు ప్రేమన్.
- ఉ. భీమికాశక్తి యస్మదుపజేతవిధానముపధ్యమైవినం గావల తేనిఁ జెప్పెద జగద్భజనీయతనూనయికళా

- భావజ్ఞుడైన యర్జునుని పట్టికి నాశ్రయింపవలెనని పరిశ్రమ
జ్ఞానవశము పలుకుచున్న సమస్తములను విడిచి వదిలివేసెను.
- గీ. దాని సుతాశ్రయముండంగున గాని శూర కులుల గురునైనకాశ్యపబలిమికలిమి
సరకుగానరాజే యుపాయములు పాఠ దిదియ తక్కు నరకుగ్రహలకాది నికలమున
- శ. మును నీ చెప్పునమాటలు వినినొల్లని కలన నిట్టివింత లాదవె న
ర్జున సుతునకు సుతఃప్రణయ మొనరించెద నింక మాన్యుముత్పాతములన్.
- గీ. అనిన నెల్లెత్తి కంసాది యనిలజాత్ర నందనునిగూర్చి పలుకు పురందరజను
మానునకు నీది పులికిపచ్చుచు మెలర్చ బరిణయ మొనర్చ నికలమిప్పులుకునమ్ము.
- శ. అని యిటులం బయోధర మహాధర్మనిఁ బలుకఁ దీక్షణ వాక్యముల్
విని యిది శౌరిపలుకఁ బని చేమరు సమస్తాదితాంతరంగుడై
చనియెనికాటు దంత మహిజాత శిలాత్ తజాస్తి నృప్తియిం
కిన బ్రతు కాపత్రికఁ గలిగెన్ మనకండు నృపాల సైనికుల్.
- శ. వెక్కిరి విధంబులఁ దలందుచుండ దుర్యోధనుడు, భీష్మ, ద్రోణ, కృపాశ్వుత్తామ
ద్రుపద్యుని యోధవర్గముఁ గూర్చికొని కరిమరగాది తరురంగబలములతో విఫలమనో
రథుడై బృహద్రథంబునఁ గరింగరంబునకరిగె మతియుఁ ప్రాడింబుండు నిజనివాసంబు
నకుఁజని తదవృత్తాంతంబు హిడింతా సుభద్రలకునభిమన్యునకును సవిస్తరంబు గాఁ
దెలిసిన వారలు సంతసిల్లి సుఖంబొందిగంత
- శ. ఒకపలలాకియుద్ధానికి నోడిననీ సుతకుంభ జాది సై
నిక తతితోడ విశ్వధరచీపురుడకుఁ దువంశమాది పోరి
లికిటఁ పోయెఁగో రికఫలించునె చైనముతోడుగామయే
రికినని కృష్ణుజన్ బలుడరిందముఁ దమ్మునిరాసి యిట్లనున్.
- గీ. కన్యసౌజన్యభువనైక మాన్యపాదక, తనయునకు భూతనయునకు జనమునొగడఁ
బరిణయమొనర్పతిత సంబంధమునకు, నిచ్చగించిన మురహరయంతపుట్టె.
- మ. పౌరికూరించిన చైనమెన్వరికిఁ గార్కరజెట్లుసిద్ధించునా
దుతలంపట్టినియ్యె శోభనములొందుంగానె యుపక్రమ
ర్జునసంకల్పమునన్ జగదుబులకునిర్విఘ్నంబులై చిత్రవృ
త్తి తెజంగట్టిదొ యట్లనర్పమనఁబ్రీతిన్ శాం దానిట్లనున్.
- శ. తనకొమరున్ సురూపనిధి ధన్యవధూకులమాన్యఁ గన్యఁగూ
ర్వనొరునకీర్తునందు బహుభంగుల నివృణదించుచో సుభ

ద్రోహమువశాత్తే నీమనిమరల్పు సమధాతి లేమి గొందలం
బునతనయందు దామర బనంబోలు ఘటోత్త్రుడుడుండు కానకున్.

చ. జలగులలూ సునామినిచ్చి చందమునన్ భువనప్రసిద్ధిచే
నిలయుచువంశమింపెసగు నిట్టిరంగుల సుభనింపి దో
ర్బలచిరక్తి సుపక్షలఁ బ్రస్తుతింపఁ దిననాకనూట శే
వల ముచితఁడు నీతిపథవర్తనమున్ మనకెన్ని భాగులన్.

ఉ. కావున జాగ్రనేయపరిగారు హలాకి ఘటోత్త్రుఁడొక్కఁడ
క్షోవనపాటిఁ గప్పదశఁగుండుడు శాకభూపహారదీ
క్షావిధిమన్నవారి సరసంపు మృదుత్తులగాగించి తో
డైవలయున్ సుభద్రమువరీమణిఁ దత్తనయున్ శుభోదయున్.

చ. హరియటులాడి కాంచనమయఁడై మేరుగంబనామనో
హరకురువిందరత్న చపలాంశుధృతిన్ శరదంబనాఁగఁగం
బరుగుఘటింపఁ జాలిన శతాంగమునన్ వసియించి నాటి
రువ్వురుజని రన్నిశాచరవరుండు ఘటోత్త్రుడుండు కాకున్.

మ. తిపసియద్భుతు లాశలఁగొరయ రత్నచ్ఛాయ బజ్రాస్త్రవో
రపు కెంజాయల నావరింపఁ గుగగఁగ్రేవేయ ఘటూరినా
ద పరిస్థాతికవనీ మృగావలి భయోత్త్రుఁడపంబునఁగొంద వే
గపుయానంబునవచ్చు తేరుఁగని రక్షస్వామి దొడవ్రులన్

ద. హరునకుఁదొల్లిచిల్లయి సురాసుతులెన్న జయఁగొనంగి త
గ్గురుకృపనాత్మ పాదమలకున్ గమనక్తిఁగల్గునట్లుగా
వరమువహించి నల్ దెసల వర్తివచ్చిన కాంచనక్షమా
ధరమను శంకఁబూరి యలదైత్యుఁడు సాచెకుఁజూచుచు న్వసన్.

మ. అలఘుశ్రీకరచేతి నోజ్వలవశ్యాగూణిత త్కృధరం
బులహోత్త్రుం దగురామకృష్ణులఁగ పోత్తుంగ నానావివి
రత్నలగత్తుంక శతాంగసీమఁగని చేరంబోయి భక్తింగుతాం
బలియై కిన్దనమృదాశుఁ సరిలాసారంబు తోరంబుగన్.

ఉ. అలతనగౌరవంబుగ నివాటుఁడు దోడ్పానిరఁ దడియసా
ధాంతికి సీమఁదేరుడిగి సాగ్రజాడై యుతఁడున్వహేమక్షీ

తాంతరవాసియై కడుద్రోయంబు మెయిన్ విలసిల్లెనాదయా

స్వాంతుడు భక్తమానస నితాంతుడు గంధగృతాంతుఁ డత్తటిన్

గీ. అహాతూజావిధుల నాదయాసుధాంబు, ధులహరి విధులనలరించి యలవరించి
గురునిగురుబిడసుకీర్తి శరదమూర్తి, గుళలమారసి మతీయు వామ్రాప్యైరట్లు.

ఉ. వీడొక దైత్యుమారుడని వేఱుఁజూడక కూర్చిపెంపునన్

మూఁడుబంగంబులేలు శుభమూర్తి మదీయ గృహంబులొనికెన్

నేడెరువేరనిపు మదిసంజినకోటి, ఇలింపెనాసియల్

పోడియఁగాంచె కూరకులభూషణ నిష్ఠునిరింప నేర్తు నే.

ఉ. చంద్రులూస్తతి స్మృతిని సాధుజనాళికః గీడొనర్చు ను

ద్దండ భులప్రకాండము మదింబుడవన్ శ్రితమండలాపకల్

తెండనభండ రూపరుచి లీలమయి స్మృతిఁదోరు నాదివి

ష్టండవుగాక నీవుమనుజుండచె వృష్టికులపదీపకా.

ఉ. ఎవ్వనిచేస్సజింపఁబడు నీజగమంతయుఁ బెంపుగాండుఁ దా

నెవ్వనిచేఁజిందుఁ దుని నెవ్వనిచే దృటికాలమాత్రలూ

నెవ్వనిఁదీరు నెవ్వని యనింద్యకథ ల్కగమానురక్తనా

కునివ్వనలెండవిన యచుకుంజర కంబద భాయితేకఁజా.

సీ. దురితనుస్థగరుజా హరణౌషధీలత శంకాక శంక భుజంగనకులి

జననజరామృత్యు సానుమర్శితకోటి దారిద్య్రవిటపి కురారణార

యమిహసంతాప సంతమనః ప్రదీపిక హృదయశోకఁజాగ్ని వృష్టిధార

కామాదిప్రవిహంగమ వాగురాబంధ మజ్ఞానమాద్య ద్విషాంకుశంబు

దివ్యమానివి తాన సంసేవ్యమాన, మాననియ భవత్పుక భ్యాననిఘ్న

కంపవిధ్వంస నిభిలలోకప్రశంస, దివిజచేదోక రంసయాదవవతఁస.

చ శకటమఁగూల్చి తాలకయ్యశైలమునెత్తితి కంఠజంపి లిం

లికొలుకువేల్పు మార్గినిలకుఁ దెచ్చితి నెల్లవృషాలకోటిఁ బో

రికిఁ దొలగించి రుక్మిణి వరించి వైసినవహ్ని మింగిలే

రికిఁ దరమిట్టిచెయ్యు లానరింపఁగ నీకతగు నుత్తరాంతకా.

మ. సుగ్రీతాస్తోత్రుల నెన్నరానియవియై సాంపాండు నీలొక వి

సుగ్రీతకల్యాణగుణంబులెన్న ననకున్దో మాదుగిశో దుమృతా

ర్చతి జాంభశ్చరకాలి మౌరగఫణా రంగాంతరాన్తితాం
ఘోరమూర్తి ఝాగంఝాగం నివదసాంసీభూతహర్షోదయా.

గీ. పరమవరసముంక మందార సుమమరంక, మధురీమధురీగవచన సంభావనమునః
జేల్చి వసుదేవసుతుని సుధీజనాభి, సుతుని కాశ్యపతైభవోన్నతినిట్లు.

వ. మతీయు హిడింబానందనుండు మీరలియ్యరిచ్చిటికి విచ్చేసినకార్యంబెది యాన
తిండని విన్నవించిన నమ్మక్రండుండిట్లనియె.

గీ. అనుగుఁదోడు సుభద్ర భవ్యతైరగుణ సముక్త తేతుగ్మారుండుసంపూర్ణబలవి
జితకుమారుండు కాంతిరాజీవమిగుఁడ తులచారితుఁడ జభిమన్యుఁడతిశయిల్లు.

గీ. ఆయసమథాగ తుల్యకల్యాణమూర్తి, కాలేత్రనూజాత రతిసమానాంగిఁబెండ్లి
నేయఁగలవాఁడననియాడఁ జయతనాఁడ యురతరామోదమున నీరియెరులువినఁగ.

వ. అంత.

క. తనతనయునకు ద్వాహం, బొనరించురలంపునను సుయోధనుఁడు సుధీ
జన మనిచి కన్యనడిగిం, చిన హరియొడఁబడుట యితిఁగిచెందినవగతోన్.

క. అగ్రిజఁదాసి సుభద్ర స, మగ్గి మోదమున నీకుమారకునకుఁ బా
ణిగ్రిహ మొనర్తుతోధన, విగ్రిహ శశిభిసనుమ విలుధులుమెచ్చన్.

చ. పరికితిగాజె మున్నిపుడు భావమునం దొరుఁగుర్చగానుతం
దలఁచుటపాడిగాజెదట ఛార్మికు లిప్పునికియ్యకొండెరి యం
చలికులవేగిరా సవినయప్రియోక్తుల కల్పిదూరినం
చెలుచబలుండు మార్కొగముఁ బెట్టిన భిన్నతఁజెంది కుండుకున్.

ఉ. ఆచ్చటనుండరోసి తనయాన్విరయై నడిరేయిఁగానకు
న్వచ్చిత్వదీయ మందిరమున న్వసించిన చొప్పెఱింగియై
మర్షపలాఁడి కోర్కెయెటు లట్టులచేయుతలంపుఁ బూనివే
కచ్చినవారమండు దూరవైరివచింప ఘటోత్కచుండటన్.

చ. తనజననీసమాపమునఁ దద్దయుఁ బుణ్యకథానుబావ చిం
తనవరితం బగ్గివర్తిలు సుధాకర వింబముభి శ్శుభద్ర భ
ర్తస్మిరతు రూపమాన్యు నభిమన్యునిఁ దోడ్కొనివచ్చి సమృద్ధం
బునబలరామకేశవుల మోల వసింపఁగఁ జేయన ల్లెఱిన్.

చ. రణవిపురాద్విరా నభిరుచపత్రిమాన శరీమభావలిం
ద్యుకకగలింజూడు బలుదిట్ట పురందర పాతుఁడబ్బమా

ర్లనుమహాన వేదనలఁగ్రాగి కృశించినవాఁడుఁ జూచితే
ప్రేమితలహృద్భ్య ! యందు బలరామున కమ్మరవైరి వ్రాసెన్.

మ. దరహాసస్ఫురితాన నాల్లాడగుదుం దాలాంతుఁడు వేలరా
గరసాప్తిన్ సహజా తేమాదానకలంక శ్రీవయస్సోమ
ర్భరమానందనుఁ గల్గవరిదిచి యంకాగ్రింబునంజేల్చినా
దరసల్లాప కలాపరీలమెయిఁ చేతఃప్రీతిఁగావించుదున్.

మ. జగదీశ్వరదరిత్రీ భవ్యసుషమా సౌభాగ్య వహుత్త్రిభ
దగ్రిగుణోన్మిదగ్రి సుభదగ్రిఁగాంచిపలికెన్ రాముండు నీవర్ధరా
లిఁగుమాదుంగొని కానవత్తిరికి నేతేకంగ నాయఁబుగా
దిగుగుహఁడి యెఱుంగమిం జనుచుచేనేమంటినో దానికె.

చ. నలినదళాక్షి నీమనమునంగల చంద మెఱుంగఁగోరినన్
జాలకనిమాటలన్ మనసు నొవ్వఁగనాడితి నింతెకాని నీ
వలుకవహింపకమ్మ చినుమాత్రజ నీసుతుఁగుర్వకంఠవెం
గలివొకొ యుక్యవన్ వరుఁగాఁదలఁచన్ బుధులీపడింపఁగన్.

చ. హరికిఁ ద్రియంబుగానిపని యుక్యజ్ఞఁడైన ఘటింపజాలఁడు
ర్వరంజింశ్చయంబు కురురాజుకుమారిక చేడఁబంప సో
దరి ! ప్రియశిష్యుఁడొటలేడు దానికొడంబడినాఁడ నింత క
ప్పరిఁజూకార్యస.పదఁజూ బాల్పడియెం దుదిభంగమెంతయన్.

చ. ఆనిమతీశీరిఁబుట్లఁచి ద్రియంబున నాపలుకాలకించి ప
ద్యవయన ! కీర్తిధన్యుఁడభిమన్యుఁడు నీవును ద్వారకాపురం
బున కడుదేరఁగావలయుఁ బోదములెండనునంత కంఠమ
ర్దనుఁడను నీమదింగనలు దక్కియొడంబడుమమ్మ దీనికెన్.

ఉ. నాచినియింటి యిట్లనుజనార్దన స(పదపోయి పుట్టినన్
రావలజేనువచ్చుటయి లాఘవయాపయిసీరి బంధుమి
త్రాసరివిందునుండఁ గననాదరభాషలఁ జాల్గినేయనే
నీవనికెన్ ఘటోత్కరుని యింటికివచ్చితి మేనుగావఁగన్.

ఉ. ద్రావిది యేవురన్ పోబల దోర్బలకాలు లనాత్మధర్మలం
గేతల భక్తిమైఁగొలిచి భేదమునైచి వనోపహరసి

అవిధిఁ గాలముంగడపఁ గాఁజనియె 'టులుండ రాజె నా
కావెరవొప్పదేకడుఁ బ్రియఁబడి నీదయగల్గు నంతకున్.

ఉ. నీకొమరుండకాని రమణీఁ బభూషణ మార్త్యపునీకిన్
లోకములొవరుండు ప్రిబలుండీక లేడెయటన్న యన్నయ
స్తోకమనీషమామకనుతున్ వరుఁగా నరఁడెట్లునేయునే
లోకమలాక్షయ్యాకపటలాలన భాషలునాగుఁ బ్రియయే.

చ. మునుపితృసోదరాది జనముల్ గవఁగాఁ గడునంచి తార్త్రునై
వనికరుడెంచి యే మగుడివచ్చిన యచ్చటిబంధులెల్ల మ
న్ననఁగనుగొందురే ననుజనార్జన యెచ్చటనుండి యేమి శో
భనగుణకాలియైన బలభదురీని యింతటికూర్చిచాలజే.

చ. అనుకు ముకుందుఁ డిట్లనియె నయ్యలివేణికి నీప్రిబంబను
ద్వందవసూక్ష్మతఁ దగ్గితాఁడు దైవసమానుఁడు లెండియెట్లుకా
మనకుఁ గావుంగనలుమాని ప్రకాంతివహింపు మానసం
బుననిడి నీకు నెల్లశుభముల్ సమకూనుఁ దదీయ సత్ప్రాప్తన్.

చ. అనిపల్కన్ మురఁదైరికామిని యనుకూలాపయై యానతా
ననపంకేరుజాయె నుచోపరితలన్యస్తాంతు కామ్యష్టలూ
చనబాహ్యకయై సమీరవిచలచ్చందల్ల తాభాంఠిక్య
త్తినుయష్టి ప్రభమనయై యెవరఁగాఁ దాలా'రడత్యాదృతిన్.

ఉ. గద్దెయడ్గి కేలవిబుకంబుగ్రహించి మదియనాక్యసం
పద్ధతనంబొనర్చుకుము మానవతీమణి నీకు కౌకిం
బెద్దమకిసర్గ మారొగ్గనుపెట్టక యీరుపగాధకాల్చి నీ
ముద్దులపట్టి నట్లగరమున్ ననుఁజూడు కృపాదర్శి చిత్తవై.

గీ అనురుసంపార్ధనోత్తుల నసితవసనుఁ డభిచకురఁడేర్పఁగాఁ దదీయాననంబు
పాలిచెదర నోనలక్ష్మీసంపూర్ణపూర్ణి, మావిరాజితరాజబింబంబునోలె.

ఉ. కేశవుండంత హేమమణికిర్రశ తాంగ లలంబునన్ సుభ
దాశశరేఖలన్ నిలిపి దానవమాళి ఘటోత్కచుండు పం
చాశుగరూపశాలి విజయాత్మజుడన్నయుఁ దానుమేరు సం
కాశగర్భంబునందు నెసకం బెసంగన్ వసియించి వేమకన్.

- మ సర్వవిధభూమిచారి చాసభూమణ తటిత్పూరి సర్వభాగ్విలభ
 వ్యక్తరా తాత్పర్య విలాసశక్తియుప కంఠాహార్య శృంగారగ్రీవ
 రి కలాపంబుల కింబద భగ్నిమదగానేతెంచ వేవేగయా
 రి సహృదయమెల్లగు శూరకులపరిష్కారము కృష్ణుడొగిన్.
- మ బలకృష్ణులచని యాశక్తిసోదరిని సోభనుగిందటిదీప్తిని
 రక్తలనేహన్ శశిరేఖగౌంచనమణి సాగించదగ్ధానేతన్
 వెలయుండేసి మరుద్ధవాప్తి నిధిగో విచ్చేయుదున్నారలు
 స్వయంబైయిదు వనిందువేత్తి జవవాన్వేసితరికిన్ మెన్నుచున్.
- క. భాస్వతాగ్రతుకలీలవృష్టి విభురాస్త శ్రేణిగో భూమిరూ
 ర్యసాన్వంబులతో నెదుర్కొని శుభైకాయత్త విద్యద్యుత
 శ్చేస్త్రిస్వరాజ్య విభూతి మందిగముజేర్చె న్వాగిలన్ శూరవం
 శ సాన్వసిత్వర మాధుర్యధరుల నాశలముటవందిస్తుతుల్.
- వ అనంతరంబ.
- క. ఆభరణ్మంగ సువర్ణ సాధమున నధ్యాసీనులై శుభగ్రీ
 రి భాగిశిష్టులురామకృష్ణులు న యశ్చిగ్రహసంహార్యువ
 శ్చుభ్రాగ్రాకమణి గుమారి శుభవస్తుశ్రేణిగై నైసేయ భాగిం
 తభాగిమృత్యురీచారి కాంగనలకుద్యత్యిత్రిమైరజెప్పగన్.
- చ. వెలయుగమ్మటందు నలివేణీకేరీ దమకేలఁబూచించ
 తలనొక సాగసారమణిధామ సముజ్జ్వల కీరిఁజేర్చి మాం
 గలి సుగీతికా యుతిముగాగుకుటల నిశుభాయణాశుతం
 బులిడి ముదంబున నెట్టులుగొ ముత్తైపుటారతుగెల్లి రత్తజిన్.
- క. సుమనస్సే హనునైకొని, సుమనస్సే హమున నొకొక సుకలితలంఁటన్
 భగ్నిమీతులకదకుర స, భగ్నిమీతులఁ బాణి కటకరవముసెలంగన్.
- గీ సారభునసాగకాశ్మీర చంద్రముదవ, టిరగసమున నలుగుర బెట్టిరెలంత
 లకుఁటిలకుంతలకు మనోహర్దమునను, హేమమయపల్లికిని మెఱుంగిడివకరణి.
- ఉ నామయొకర్లు మాగ్నెనిభజాలమున స్థితకునవెండుగిరీ
 పాగ్నియతూ నెగ్గు సయిపైపడలిచి కరాబ్జమెల్లి గం
 ధామలకంబుర బెట్టెనొకయంగన శ్రేవల కాతకుంభకుం
 భామల సారభోధకములా ర్చె మదద్విపరాజయానకున్.

- చ. ఒకయగవింకగంధి పడియొత్తెనెఱుగ్ లలికూసయోర్లు కరి
చుకమలరించె గజ్జలము సోగకనుగవఁ దీర్చెనోర్లు బా
లికయలదెం బటిరముకి లేచు కటిరటిఁపూసై గాంచనాం
శుకముకబోటి పూసయలుచుట్టి గచాలినోకర్లు చెల్వకున్.
- కా. ఆలాలేక్షణ పొల్చెనుగె మణిదీప్తాయూభ్య కళ్యాణభూ
సాలంకార సమేగయై కటిరటిన్యాలంబి సౌవర్ణరు
శ్శేలసాగించిరియై దృగ్దర్శనవర తీర్క్యత్రనూరూపరే
ఖాలావణ్యసనుగియైభవన సాక్షాల్లక్ష్మీ యోనాగతున్.
- సీ. కమనీయతపనీయకలకాన్వితము భవ్యగాడుత్కృత ద్వారవోరణంబు
ఘనగంధ తైలభాజనదీపికావృతమురుతెరాగరుధూప సురచిరంబు
యంత్రపాంచాలికావ్యజనా నిలమనోజ్జమతిచిత్ర పటవిలాసైకనభము
ఘనసారకదళికా కలితహీరస్తంభ మలఘుగంధ రజస్సుమాహారంబు
శుక్తిభవరంగవల్లికాసురుచిరంబు, మహితపరిపుష్టమల్లికామాలికాని
కాయలా మజ్జికోన్మితకాయమాన, మునునగురునొప్ప నస్పృశిజనముపొగడ.
- మ. ఘనపన్నీకృతాభిషిక్తయును దృక్కౌతుతూహలాష్టాదిమా
తన చిత్రాంబరయుక్కుకుంఠమ హరిద్రాసాంక వామోదయుం
గనదమ్లానమసుగిగన్వితమునై కన్పటైనానవ్యో
భనగేహేందిర యప్సరందర పురీభాగ్యోన్మతిం గేరుచున్.
- మ. తగవెన్నుండఘలాప్తబంధురతితో ధాతీసురప్రేయసీ
జగతిస్తవ్యశుభాంక గీతికలతో శంఖాదితూర్వవృధే
దగభీరధ్వనితో యశోధమ సుభద్రామానినీ నూనుగం
ధగజూరూఢునిగజేసఁ జెండ్లికొమరుంగావంచి హర్షంబునన్,
- వ. ఆంధ్ర.
- చ. కరమనురాగయుక్తి మునుగాకనుగూడిన పద్మినీపరం
పరబవియోగభిన్నతకుఁ బాలానరించి యనంతరంబునం
జరమది గంగనావరణసంజవిత ప్రకటానురాగ భా
స్వరహృదయుంకుబోలె దివసప్రభుఁడేగెద జంతికోరికిన్.
- గీ. సమయహరిమాలి బర్హిపింఛపృథిపు, లన దిగంతరముల నిరులావరించె
గగలక్షీత్ర కుచాగ్ర ముక్తాకదంబ, కములనఁగ నింగినును సమతీరములెసఁగె.

- చ. అలఘుని నేంద్రసాంద్ర శరణాభివహతము లార్చి నింపగాఁ
గలగి గురంతేదేవనలఁ గాగ్నిగడుకైరవి నీ చకోరమం
డలిహృదయాతితాప హరణప్రవణామల చంద్రికాస ము
జ్వలుఁడు వియత్పితీకషణశంఖమనన్ శశిదోచైః దూర్చునన్.
- చ. అంతసార ఘనసారాగరు మృగమదసుగంధ వివిధకుసుమ విసర కదలికా నారీశే
శబ్దరూపానిధుల కుంకుమ హరిద్రాగంధిరజస్తాంబూల జాంబూనదా భరణాదివ
స్తుభరిత భక్తభాజనంబులఁ గరతలంబూని నూలనవివాహగీతికాద్యోలేమాన ము
ఖాంభోజాతమగు పుణ్యపురంధ్రీజాతంబిరుకెలంకులనడవ శంఖకాహళవంశ నీణా
మృదంగ భేరిప్రముఖహృద్య నానావిధతూర్వవాద్యఘోషంబు హరిదంతిదంతి
శ్రీవణ పుటపాటనంబుగాచింప నెడనెడ వందిమాగధపాతక పరిపతిత వంశపారం
వందింబులం బురకీర్తనలంకరింప నభంగమృదంగ ధిమిధిమిధాన్వనంబులతోఁ బురోభా
గంబున విచిత్రీలాస్య కళావిలాసంబులుజూపు వారకమలాస్యల వయోరూపలవ
గ్యంబు లచ్చరలకు మెచ్చుఁబుట్టింప నిందంద నభినందించు విదవ్విత్కవి గాయక
యూచక వాగ్గేతంబునకు మణిభూషణితాన పరిధానంబులొసంగు సామంతస్యపుల
యాదాశ్యంబునకు సువర్వాగంబు మందమందాక్షంబుకాల్చి నంతంతయంత్రీపాం
చాలికా కరతలదోదాయమాన వికాలవృజనాల సమయోత్సవంబులు సకలజనత
నూర్ణతేఘర్మ జలవంబులపనయింప నిరుదైఃకంబుల మార్గమర్యాదానుకూలనో
ద్దండధరహంకారంబు పరిణయసంభ్రమ నితీక్షణాయాత పారజనంబులకు సంజో
చంబొనరింపఁ గరదీపికాసహస్రంబులువెలుంగ ననన్యసామాన్యవైభవంబున రా
జమార్గంబునఁ జను వెందుసమయంబున హలధరుండు యదువృష్టిభోజాంధకారి బం
ధుజన సమన్వితుండై తత్సమానసంపద నెదుర్కొనుటయు.
- చ. హరియారీతిని జాప్త బంధువులతో నాభిరక వ్యాజనం
బులతో మంగళతూర్వరావములతో భూషణి శేషంబరా
దులతో నప్పడెదుర్కొనం నృపసుధాంధోరాజ నూనండు త
న్నిలయవ్యాకరమునన్ గజంబుడిగి వందిశ్రీనిగిరింపఁగన్.
- చ. పలుమరుసూరెలందొలగు బాయుమటండు సువర్ణతేజ్విమం
డలమదలింప నంతిజనంబుల రత్నకరీటహర కం
డలకటకద్యుతుల్ నలుగడం బ్రసరింప నలంకు వచ్చెను
తగ్గరితి వివాహమంగళపదార్థ పరిష్కరణైకవేదికన్.

గి. అంతట సువర్ణనూర్తు రత్నాంకసీతి, మధుమధను నాజ్ఞ నభిమన్యుడధిపసించె
నపుడు బొలుపొంచెఁ గనుపండువగుచుకాత, రూపగిత్తగఁసంగి తనువుఁడుబోత
మ అనన్తమామూల్య సువర్ణకుంభకుచయై పొంగిందన్నిజాగ్రజ్జలూ
చనయై మాత్తికరంగవల్లి సముదంచదామయై సౌరభో
ద్వనకాలాగరుభూప భూమక చబంధస్థితయై యవ్వినూ
తనవైవాహిక వేదితెచ్చె గృహపదాస్థితల నమ్రేటికిన్.

గి. మానితాతనుగుచిరమా మహితమూర్తి, మామహితమూర్తి పెండ్లికొమరునకు నభి
రామతనురూపకత పుష్పతోమరునకు, భవ్యదధియుక్త మధుమధుపర్కమొసఁగె.

మ. ననవిలాసండు మదిన్వసించి బొమవిండ్రిన్ జక్కగా నెక్కొన
ర్చు నికాతాంబకపారి నాచపలదృష్టుల్ పర్యగూలకవ
స్తనభారమునఁ గొనుఁడివగదలన్ దన్వలలామంబు వ
చ్చెఱిజొంఘి ఘగితాబ్జరాగమణి ముడతరారవంబొప్పగన్.

చ. అనుపమశక్రిసీల నిదయద్యుతి మద్దవారాజనండి జీ
వనధరవర్ణము న్విడలి వచ్చినశంపయవోలవచ్చి యి
ట్లనఘసతికతోన్న మితయైశశేఖ తదుత్సవా వా
తనజనలూచనోత్పల వికాసరమాప్రక యయ్యెనయ్యెడన్.

ఉ. కీరసువాణి నెన్నడుము కేసరికేసరియోనువిస్మర
స్మిరజపర్యములెలఁది నేర్యములంగన మైమెఱుంగు కొ
త్తాఁడుమెఱుంగు వైదలి నిగారఁపుఁజాపులు మారుమాపులా
కార ! యటండు పెండ్లికొమరాలి నుతించిరి తత్సభాసదుర్.

చ. అకలుషమానసార్ధ్య రచితానుమతిం బరమానురక్తి మ
చ్చుకితమృగక్షణ తిలకజాలకముల్ తెరయైత్తియమృక్తి
పకుల శిరోవిభూషణము వైదలి డాయఁగఁదెచ్చ నంతనా
యకమణిమానసీయ నవహారలతన్ గడియించురామ్మనన్.

చ. ఇనకరయుక్తిబంధి జడ శేతుణపాణి సరోజమొప్పు
శ్రీనిభపయోధర ద్వితియరమ్య కరాంబురుహోనుష్క్తి న
య్యనికిరి మింపెసంగ ఘటియించెగురుండు సమంత్రకంబాగా
మనమతికొరుకం జెనయ మొంగలికొంక ముదుతెగరద్యంబున్.

- క. అలగుతరభేరికా కా, హళము రజప్రభృతి జయజయధ్వమ తినఁగన్
నలుగడమెలగు బుధజనం, బాలు సుముహూర్తబటందుఁ బోడిబోడిఁజెల్పన్.
- మ. వనజశ్రీముఖపాణిపాదములతో వర్షిష్ట సుపద్మిలా
సినియై పొల్పగు నాత్రేకన్య సుమనస్సైహనుకూల ప్రేర
ర్తనుగా భూతనయ ప్రవర్గమునిగాఁ జానాత్రేకాహించి సాం
పుననమ్రేటికి ధారవోసి నుగుగాంభోరాశి రాముండొగిన్.
- చ. సదమలచిత్రేభూ విజయశంఖమునన్నిరు దూర్చిఁజట్టుల
మృదవతికఁత జేశమున మంగనూలేము గట్టెవేడఁగ న
తిగిదశవరేణ్యపాతుఁడ దురదీక్ష్వి పుణ్యపురధిరకావరీ
మృదులవివాహమంగళ పరిస్ఫుటగా నరమాతిలాలఁడై.
- మ. చక్షురేణేక్షుఁడైనయాదలను నేసల్జల్లుచో భూమి భృ
న్మృకుటోద్యన్త్రణి బింబసంభమునఁ గన్యారత్నమాత్రేకు మ
స్తకమెక్కఁ న్ననుఁగొంటిరే యన జగత్సంస్తుత్య మయ్యాశు మ
స్తకమెక్కఁ నృశిరేఖ కొప్పునని కాంతలబలిఁ రిత్వాధృతిన్.
- ఉ. తెరుగఁవబోయ యంజలిపుటినే జగముత్తైఁపు నేసజల్లు స
మృకుఁడవంశవర్గసుని యాదరినాతఁడు నట్లనింపఁగ నా
చొక్కఁపు ముత్తైముల్ జెలిపె సుందరిపాణి కవప్రదీపులన్
నెఱొనపద్రురాగ పరిసీల మణిద్యుతి వైభవోన్నతిన్.
- ఉ. ఇంతియు నవ్విభుండు వెలయింపఁగ లానవయఁబుతో బుధా
కాంతివివాహజేరి యభిరమ్యమనూక్తివిధప్రియుక్తి శుభ్ర
త్యంతవచోభినిందితుఁడు హవ్యవహుండు బ్రహ్మస్థచిత్తుఁడై
యంతటినవ్యధూవరుల కారతులెత్తె షభాపరింపరన్.
- ఉ. వెండియునాహుతికిరీయల వేమరుఁడృప్తిఁనుటించనమృతా
త్మండుఁషభాపరింపర సముజ్వలుఁడాతఁటి ధూమజాలమొం
డొండ రథాంగవర్తుల పయోధరఁడై బ్రసిరించెఁదత్తనూ
దండమెంబునం బొదలుదాడిమవల్లికి జోహదంబనన్.
- మ. అనఘోర్ముంగమహీధరోద్ధగ పితృవ్యాంకశ్శరీవాసవా
సనకోటాధుర రత్నహాసపటరీ సంసక్తితోఁగొనియో

- జనమార్చెన్ గొమరాలటంచు బుధులెంచం బార్ధసమ్మగుడి
య్యనఁ జేఁబూనిజిప్రియంఘ్రి సనకత హత్తించె హర్తంబునన్.
- చ. తమతలపున్ ఘటింప నలగంపతులంత వసిష్ఠమానిలా
కమణి కులాంగనన్ గనక కన్నియ కేలగవమోడ్చి ముక్తికాను
త్తమగుణధన్య పుణ్యవనితామణి నన్గరుణింపుమంచు లా
కమునఁబొగడ్డగాంచి చిరకాలము నైదువనై సుఖంపఁగన్.
- సీ. కడమభక్తిహవాదిక క్రియాపరిదర్శ చరుసార భుక్తినిర్దరగణంబు
సభినవస్త్రుక్పందనాది యథాహాసతెక్కితి కల్పనానామునీశ్వరాతి
నిరుపమమణిగణా భరణాంబర పరిభృత్యుపచార కలననాకోర్వత్రరంబు
సభినందనీయమనోభిష్ట మృష్టాన్న సంతృప్తి బంధుపరిజాతయంబు
దీపింపసామ్రాజవశతఁదర్శిత్వశస్త, దీపితాశీర్వచస్సార దీయమాన
సురమహిజమాన సమ్మిశ్రితోభనాత్మ, తములుదాల్చిరి మౌళిఁదత్పరియు సలియు.
- చ. అరుదుగహేమరత్న రుచిరాంగద హరకిరీట మండలా
ద్యుగుతరవస్త్రుచాలము గుణోదధికిన్ నలరాజరాజభూ
స్మరసమరూపకాలి కభిమన్యున కప్పుడు భౌమదానవ
ద్విరదమృగేంద్రిఁడంత చదివించె సమంచిత కాకుంబునన్.
- మ. అలకామిరుగిడు చంద్రికానవసుధా సారంబునం దిక్టటం
బుల నాలేపమనన్చి స్వాన్వయ సముదూళితాంధ దుర్యాహమం
గళకార్యంబునకై జనవ్రజము వక్కాణింప నస్తాదిదా
సెలసత్తేజముతో విభాకరుఁడు దోచెంబూర్వ గోత్రింబునన్.
- చ. చతురహముల్ వివాహమనుసంభ్రమి మితికియఁ జెల్లినన్ శత
కృతులనయాలెజన్మవరుఁ గామినికల్పబుఁ డెబ్బరంబుగా
విరతనీన రత్నరుచివిస్ఫురితో భరణాంశు కచ్చటల్
గురుకముతో నొసంగెమదిలొఁ గలకోరిక నీరికర్తఁగన్.
- సీ. ఘోరర్తు పులికికా కరగంధతైలభాజన దీపికాపత్రికాశంఖాంబు
పుండ్రకృతసువర్ణపంజరాంతరకీర జల్పితస్మరకాస్త్ర చచ్చజదివి

చీనాంబరవిరాస చిహ్నితపరిమా విశేషైకబంధ వైచిత్రిమణి
జగత్ప్రశస్త్యనిస్తంధ్ర సామ్రాజికాగరు ధూపపరిమళస్ఫుగణనెనసి
వరులుకాంచన శేరినివాసమున ల, తాంబూలతాన విరచిత హంసతూరి
కామ్యదులభయ్య నారమకామసీయ, కాభిరామదుశైల చిత్రజ్జయలర.

సీ. కర్ణరాటణిక సంక్షిప్తవజ్రప్రభల్ మృదుహాసవంద్రికా త్రిలసేనయ
కుచకుంభహరినీల దుచితహరద్యుతుల్ నెఱిగొప్పకప్పవన్నియలఁ బెనఁగఁ
గణకంఠగనిషక్తురువింద దుచిబృంద మధరాగుణచ్చాయ నాశ్రియంప
దురుముగూరినవవ్య దూర్వాంకురాంశువుల్ గాంచిగారుడరత్న కాంతిగణియ
లలితస్వపూరి సామ్రాజ్యలక్ష్మిన్ద్రేఁ, శైలువందోలేనవచ్చె నచ్చెలువపరికి
మున్నరెనరాక నిజపరాధోజఘటిత, రత్నకటకర్షుణ్ణ రుణారవముదెలుప.

శ. వెలదులుకోడిలేర నరవిందముభీమణివచ్చి లజ్జలా
నరువుకొనంగ నంగజసమిధ్ధకీముఖ పీడితాత్రియై
నిలయుముబొచ్చె యందు హరినీలపురామంగరంబు మాటునం
బొరి తెఱయోధరాంబ రసముద్యుతిరమ్మదోమాతికాకృతిసి

క. లలనామణులొకరొకర. య్యెలనాగఁడొఱిఁగి చెన్గి-శేరి కార్యా
కలనానంధంబుననా, తల్లలనాటిన కారుకంబు వైవారింకన్.

గా. శేరిమందిరభిరికా విరచితాక్షిణాబ్జరాగస్వరీ
లాలవణ్యవిభూతిగాంచి యలతాలారిత్తు మాతృత్రికా
పారిశంకఁడ్రిపానతాస్యయి కన్నజై నన్రనాపంకజా
తాదీధాంగజతాసాయక నికాయ శ్రీరణన్ సైపులన్.

మ. పరిదూరాశ్రిజనాకనాకరిటి నీపొలితేనువైలేంద్ర భా
స్వరసుప్తో కవిపాకపాక దమనాంచదైవభవానూద ని
ర్భూమితౌఘ విలూకలూక భయకృత్ప్రేర్థి భూపాలకా
శిరవేళ్యా సకభీకభీకవిత మర్చితౌగిణిహృదణా.

శతుర్ధ. త్రిమ్యక్షితి భండన, శూరావరమదవిరార సుస్థిరకరుణా
శ్రీరామనామకథనా, చారానిరవద్యసుగుణ జాలాభరణా.

సగ్విణి. సురాశురకీర్తి వహ్వక్తిదూతా
హిరాబరణత్వసహజైల శిఖా
కరాశి రమాపుత్రక శ్రిస్తయాపా
స్థిరాధూరికాద్యు ద్భవోపిత్తోద్భవ.

గద్య—ఇతి శ్రితైలభ్రమరీమల్లిఖార్జున కరుణాకటాక్ష దీక్షాబద్ధ సరస
సాహితీధోరేయ యాత్రియగోత్ర సవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపాత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబును మహాప్రబంధంబు నందు
తృతీయా శ్వాసము.
సంపూర్ణము.

